

Cənubi Qafqazın ən böyük siyasi qüvvəsi

Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayı keçirilib

Bizim qələbələrimizin başlanğıc tarixi Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis qurultayında baş verdi. O vaxt cəmiyyətimizin cəsəətli insanları, mütərəqqi insanlar, Azərbaycan dövlətinin taleyini düşünən insanlar Ulu Öndər Heydər Əliyevin ətrafında birləşmişdilər. 1992-ci ilin noyabrında Naxçıvanda keçirilmiş Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis qurultayı faktiki olaraq qələbələrimizə yol açmışdır. Bu, bir ictimai sifariş idi. Çünki o vaxt Azərbaycan artıq idarəolunmaz vəziyyətə düşmüşdü. Müstəqillik bərpa edildəndən sonra, hətta ona qədər biz böyük itkilərlə üzləşmişdik. Həm torpaq itkisi, eyni zamanda ölkəmizdə gedən xoşagəlməz proseslər faktiki olaraq Azərbaycanı uğursuz dövlətə çevirirdi. Bir-birini əvəzləyən dırnaqarası liderlər faktiki olaraq iflic vəziyyətdə idi, öz vəzifə borclarını yerinə yetirə bilmirdilər və beləliklə, torpaqlarımız hissə-hissə işğal edilməyə başlamışdır. İlk növbədə, keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində Azərbaycanın nəzarəti tam itirilmişdir. On-

dan sonra Şuşa və Laçın rayonları 1992-ci ilin may ayında işğal altına düşmüşdür və ondan bir ay sonra AXC-Müsavat cütliyyəti hakimiyyətə gəlmişdi. Yeni birbaşa onların cinayətidir. Hakimiyyətə gəlmək üçün, o vaxtkı hakimiyyəti devirmək üçün məhz bu tərribatə əl atdılar, faktiki olaraq torpağı Ermənistanla təhvil verdilər və ondan sonra bizim itkilərimiz daha da böyüdü.

1993-cü ilin aprelində Kəlbəcərin işğalı faktiki olaraq Ermənistanla keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti arasında böyük bir coğrafi əlaqə yaratmışdı. Beləliklə, Ermənistandan daha böyük həcmdə həm canlı qüvvə, həm silah-sursat, texnika gətirilirdi. Faktiki olaraq ölkəmizin Birinci Qarabağ müharibəsindəki məğlubiyyəti məhz o vaxt baş vermişdir.

Əslində, Heydər Əliyevdən sonrakı dövrə nəzər saldıqda, - məən 1980-ci illəri nəzərdə tutaram, - hər kəs açıq-aydın görür ki, ondan sonrakı Azərbaycan rəhbərləri öz vəzifə borclarını dərk edə bilməmiş-

dilər, zəiflik, qorxaqlıq, fərərlik göstərmişdilər. Təkcə onu demək kifayətdir ki, Heydər Əliyevdən sonra həm sovet dövründə, həm müstəqillik dövründə Azərbaycana rəhbərlik etmiş 4 rəhbərdən 3-ü Bakıdan qaçmışdır. Faktiki olaraq müharibə şəraitində olan, yaxud da ki, artıq erməni aqressiyasına çıxar olan ölkəni, xalqı baş-başına buraxıb Bakıdan qaçmışdılar - ikisi Moskvaya, biri Kələkiyə. Dördüncüsü isə, sadəcə olaraq, hələ Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi başlamadan sovet rəhbərliyi tərəfindən vəzifəsindən azad edilmişdir, yəqin ki, buna görə Bakıda qalmışdır. Bax bu, utandırıcı tarixdir. Məncə, biz bu tarixi heç vaxt silə bilmərik, bunu biz bilirik, gənc nəsil də bilməlidir. Kimlər Azərbaycanı idarə edib və xalqımız hansı fəlakətlərlə üzləşmişdi. Ona görə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması, yenə də deyirəm, xalqın tələbi idi. Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qayıtması xalqın tələbi idi.

2-3

3 oktyabr 1993-cü ildə Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir

Qüdrətli Azərbaycan dövlətinin memarı

İlk dəfə Ulu Öndər müstəqil Azərbaycanın qurulması işinə 1969-1982-ci illərdə respublikamıza rəhbərlik etdiyi dövrdə başlamışdır. Bu dövrdəki zəngin iqtisadi potensialının, təbii sərvətlərinin olmasına baxmayaraq, Azərbaycan ittifaq respublikaları arasında bütün göstəricilərə görə axırıncı yerlərdən birini tuturdu. Azərbaycan bütün ittifaqı ən qiymətli təbii sərvət sayılan və sosial-iqtisadi inkişafın əsasını təşkil edən neftlə təmin etdiyi halda əhalinin yaşayış səviyyəsinə görə heç bir iqtisadi resurs olmayan digər respublikalardan geridə qalırdı. Ümummilli Liderimizin respublikamızda rəhbərliyə gəlməsi Azərbaycanda digər sahələrlə yanaşı, iqtisadi inkişafa da yol açmış və qısa zamanda ittifaq tərkibində o zaman üçün müasir iqtisadiyyata malik respublikaya çevrilmişdi.

Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikasına həmin dövrdə rəhbərliyi nəticəsində qazanılan uğurlar hörmətli Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin 85 illik yubileyi haqqında" sərəncamında özünün əhatəli əksini tapmışdır. Sərəncamda deyilir: "1969-1982-ci illərdə həyatımızın bütün sahələrində baş vermiş köklü dəyişikliklər öz miqyasına görə Azərbaycanın quruculuq salnaməsində ən dolğun səhifələri təşkil

edir. Ölkəmizin müstəqilliyinin və dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya proseslərinin hazırkı möhkəm təməli Heydər Əliyev tərəfindən həmin illərdə yaradılmış potensiala əsaslanır". Azərbaycana həmin dövrdə uğurla rəhbərlik etdikdən sonra SSRİ kimi nəhəng dövlətin rəhbərlərindən biri olan Heydər Əliyev daha geniş miqyasda dövlətə rəhbərlik etmək bacarığını sübut etsə də, onun xalq arasında getdikcə genişlənən böyük nüfuzunu gözü götürməyənlərin qorəzçiliyi ilə 1987-ci ildə SSRİ Nazirlər Sovetinin sədrinin birinci müavini vəzifəsindən çıxmağa məcbur oldu. Bir qədər Moskvada yaşadıqdan sonra 1990-cı ildə doğma diyarı olan Naxçıvana qayıtdı. Həmin il naxçıvanlılar dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevi Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Sovetinə və Azərbaycan SSR Ali Sovetinə deputat seçdilər. 1991-ci ilin oktyabr ayında Azərbaycan Respublikası müstəqillik əldə etdikdən sonra həmin vaxt Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Sovetinin sədri seçilən Heydər Əliyev bu vəzifədə də Naxçıvan bölgəsinin sosial-iqtisadi inkişafı və təhlükəsizliyinin təmin olunmasında müstəqilliyin yaratdığı imkanlardan bacarıqla istifadə etməyin bariz nümunəsini yaratdı.

6

Zəfərin ilk azad şəhəri - CƏBRAYIL

44 günlük Vətən müharibəsinin ələ ilk günlərindən rəşadətli ordumuz Cəbrayıl istiqamətində sürətli əks-hücum əməliyyatlarına başladı. Müharibənin ilk günündə Böyük Mərcanlı və Nüzgar kəndləri, oktyabrın 3-də Mehdi, Çaxırlı, Aşağı Maralyan, Şəybəy və Quycaq kəndləri, oktyabrın 4-də isə Cəbrayıl şəhəri ilə yanaşı, Karxulu, Şükürbəyli, Çorəkən, Daşkəsən, Horovlu, Mahmudlu, Cəfərabad, Yuxarı Maralyan və Decal kəndləri işğaldan azad edildi.

Cəbrayılın azad edilməsi adi hərbi qələbə deyildi. Bu əməliyyat müharibənin taleyini həll edən strateji dönüş nöqtəsi oldu. Ümumilikdə əməliyyatlar zamanı Cəbrayıl şəhəri və rayonun 90 kəndi işğaldan azad edildi. Cəbrayılın azad olunması ilə ordumuz digər ərazilərimizin də işğaldan qurtarılması üçün geniş strateji mövqə tutdu. İranla dövlət sərhədimizə nəzarət mərhələli şəkildə bərpa edildi. Xudafərin körpüsündə ay-uldüzlu üçrəngli bayrağımızın ucaldılması qələbələrımızı qürurla doldurdu. Bu zəfər uğrunda canından keçən şəhidlərimizin, qazi olan 22 mindən çox igid hərbiçimizin "Cəbrayılın azad olunmasına görə" medalı ilə təltif edilməsi xalqımızın öz qəhrəmanlarına olan ehtiramının bariz göstəricisidir.

10

Naxçıvandan türk dünyasına uzanan böyük yol

3 oktyabr 2009-cu ildə Naxçıvanda imzalanan saziş türk dövlətləri arasında əməkdaşlığın institusional əsaslarını qoydu

Son illər Türk Dövlətləri Təşkilatının keçdiyi yol göstərir ki, bu istiqamətdə təkcə arzulardır deyil, konkret mexanizmlər də formalaşır. Təşkilatın əməkdaşlıq gündəliyi iqtisadiyyat və ticarətdən nəqliyyata, təhsildən səhiyyəyə, kənd təsərrüfatından rəqəmsallaşmaya, innovasiyadan enerji və təhlükəsizliyə qədər 40-dan çox sahəni əhatə edir. Bu, sadəcə, mədəni yaxınlıq platforması deyil, çoxşaxəli dövlətlərarası əməkdaşlıq sistemidir. Bu məsələdə Azərbaycanın rolu xüsusi diqqət çəkir. Azərbaycan müstəqilliyinin ilk illərindən türk dünyası ilə münasibətləri xarici siyasətin mühüm prioriteti kimi

müəyyənləşdirib. Son illərdə bu istiqamətdə atılan addımların miqyası daha da genişləniib. Prezident İlham Əliyevin Türk Dövlətləri Təşkilatının gücləndirilməsi istiqamətində irəli sürdüyü təşəbbüslər təşkilatın gündəliyinin formalaşmasına təsir edən mühüm amillərdən biri kimi görünür. Bunun ən konkret nümunələrindən biri Şuşada keçirilən görüşdür. 2024-cü il iyulun 6-da Türk Dövlətləri Təşkilatının dövlət başçıların qeyri-rəsmi Zirvə görüşünün Şuşada keçirilməsi, sadəcə, diplomatik tədbir deyildi.

7

Suqovuşanın azad edilməsi Zəfər yürüşünün strateji uğuru oldu

Suqovuşanın azadlığı yalnız bir yaşayış məntəqəsinin düşmən nəzarətindən çıxarılması demək deyildi. Əməliyyatın hərbi-strateji əhəmiyyəti olduqca böyük idi. Ərazinin müərkəb relyefi, burada yaradılmış çoxsaylı müdafiə xətləri və yüksəkliklərdə qurulmuş mövqelər döyüşləri daha da çətinləşdirirdi. Prezident İlham Əliyevin bildirdiyi kimi, Talış və Suqovuşan istiqamətində çox güclü istehkamlar qurulmuş, bir neçə müdafiə xətti yaradılmışdı. Azərbaycan Ordusu şiddətli döyüşlər nəticəsində həmin müdafiəni yararaq həm Talışı, həm də Suqovuşanı azad etdi. Yeni yaşayış məntəqələrinin, xüsusilə Suqovuşan və Talışın azad olunması orduda və cəmiyyətdə qələbəyə inamı daha da gücləndirdi. Dövlətimizin başçısının qeyd etdiyi kimi, həmin uğur Azərbaycan Ordusuna və xalqına əlavə mənəvi güc verdi. Bir

gün sonra, oktyabrın 4-də isə Cəbrayıl şəhərinin azad edilməsi ilə Zəfər yürüşü yeni mərhələyə qədəm qoydu.

Suqovuşanın strateji əhəmiyyətini artıran əsas amillərdən biri də onun yerləşdiyi ərazi və burada mühüm su ehtiyatlarının olması idi. Suqovuşan su anbarının nəzarətə götürülməsi Azərbaycan üçün mühüm əhəmiyyət daşıyırdı.

10

Vətən müharibəsi

6 il əvvəl həmin gün

→ 9

Cənubi Qafqazın ən böyük siyasi qüvvəsi

Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayı keçirilib

Prezident İlham Əliyevin nitqi

Oktyabrın 2-də Bakıda, Heydər Əliyev Mərkəzində Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) VIII Qurultayı keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev tədbirdə nitq söyləyib.

- Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Yeni Azərbaycan Partiyasının qurultayı ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında önəmli hadisədir. Deyə bilərəm ki, partiyamızın fəaliyyəti, qəbul edilmiş qərarlar və siyasi xətti tökcə ölkəmiz üçün yox, bölgə üçün böyük önəm daşıyır. Yeni Azərbaycan Partiyası nəinki Azərbaycanın, Cənubi Qafqazın ən böyük siyasi qüvvəsidir. Muxalifət partiyası kimi yaransa da, 30 ildən çoxdur ki, partiyamız iqtidardadır. Ölkəmizin son illər ərzində uğurlu və şərəfli yolunda partiyamızın fəalllarının çox böyük payı var, böyük töhfəsi var.

Bizim qurultayımız yeni ictimai-siyasi və geosiyasi vəziyyətdə keçirilir. İlk dəfədir ki, qurultayımız Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa edəndən sonra keçirilir. VII qurultayımız da o vaxt üçün yeni mühitdə keçirilmişdir. Çünki o şanlı Zəfərimizdən cəmi bir neçə ay keçmişdir və bütün dünya bizim Zəfərimizdən danışır. Azərbaycan özü təkbəşinə həm işğala son qoymuşdur, eyni zamanda bölgədə yeni reallıqlar yaratmışdır. O vaxtdan - İkinci Qarabağ müharibəsindəki Zəfərimizdən bu günə qədər bu reallıqlar bütün dünya tərəfindən qəbul edilir. Halbuki bu, asan başa gəlmədi. Bu illər ərzində çox ciddi müqavimətlə üzləşmişdik. Azərbaycan qarşı istiqamətlənmiş yalan, iftira ilə dolu kampaniyalarla üzləşmişdik. Bizə qarşı sanksiyaların tətbiq edilməsi məsələsini bəzi ölkələr ciddi müzakirə edirdi. Ancaq bizim qətiyyətimiz, dönməz fəaliyyətimiz, siyasi addımlarımız və ilk növbədə, Azərbaycan xalqının vahid mövqedə olması bütün bu bəd niyyətləri alt-üst etmişdir. İkinci Qarabağ müharibəsi bizim şanlı tariximizdir. 8 Noyabr bizim əbədi bayramımız olacaq. Eyni əhəmiyyətə 20 Sentyabr da daşıyır. Çünki məhz 2023-cü il sentyabrın 20-də Azərbaycan separatizmə son qoydu, işğala son qoydu, ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etdi.

Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin! Onların əziz xatirəsi bizim qəlbimizdə əbədi yaşayacaq.

Bu iki hərbi Zəfər tökcə xalqımız üçün, dövlətimiz üçün deyil, bütün dünya üçün böyük önəm daşıyır. Çünki birinci növbədə yeni bir presedent yarannmışdır və biz bu qələbələrə böyük güclərin müqaviməti fonunda əldə etmişik. Sırr deyil ki, 1992-ci ildə yaradılmış Minsk qrupunun əsas məqsədi münaqişəni dondurmaq idi, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpasına kömək göstərmək yox. İkinci Qarabağ müharibəsi başlanan gündən 44 gün ərzində bizə qarşı böyük təzyiqlər göstərilmiş, hədə-qorxular səsləndirilmişdir - həm açıq müstəvidə, eyni zamanda bağlı qapılar arxasında. Ancaq heç kim bizi yolumuzdan döndərə bilmədi.

Azərbaycan xalqı yumruq kimi birləşərək öz haqqını tələb edirdi və Azərbaycan iqtidarı da bu şərəfli missiyanı yerinə yetirdi. Azərbaycan ciddi bir geosiyasi dəyişikliklərə yol açdı. Vaxtilə "Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə" deyənələr artıq "Qarabağ Azərbaycandır!" deyirlər. Bunu məcburən deyirlər. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün Ermənistan tərəfindən tanınması, sadəcə olaraq, xoş niyyətin təzahürü deyil və belə sayıla bilməz. Bütün günah-

ları Ermənistanın əvvəlki rəhbərliyinin üzərinə yıxmaq da olmaz. Halbuki Ermənistanın əvvəlki rəhbərləri - onların hamısı hərbi cinayətkarlardır və öz cəzalarını çəkməlidirlər. Bugünkü Ermənistan iqtidarı bizə qarşı ərazi iddiaları ilə çıxış edirdi, Azərbaycan xalqını təhqir etməyə çalışırdı, yersiz və mədəniyyətsiz açıqlamalarla Azərbaycan xalqının heysiyyətinə toxunurdu. Yəni bütün bunları biz heç vaxt unutmamalıyıq. Bu gün bəzi xarici dairələr Ermənistanın indiki rəhbərliyindən sülh göyərçinini düzəltmək istəyəndə biz hər dəfə bax bu tarixi onlara xatırladıq. 2018-2020-ci illərin tarixini xatırladıq ki, tarix təhrif edilməsin və yalan tezislər real tarixi pozmasın.

Bizim şanlı Zəfərimizdən sonra fəaliyyətimiz ərazi bütövlüyümüzün tam bərpasına istiqamətləndirilmişdi. Biz bir gün belə ara vermədik, bu şərəfli missiyamızın həyata keçirilməsində biz bir gün də istirahət etmədik. Nəticə etibarilə İkinci Qarabağ müharibəsindən antiterror əməliyyatına qədər olan dövr ərzində biz bir neçə cəbhədə fəaliyyət göstərmişik. Həm siyasi müstəvidə ki, bizə qarşı olan ermənipərəst ölkələr öz çirkin əməllərinə nail olmasınlar, beynəlxalq təşkilatlarda çox ciddi beynəlxalq maarifləndirmə kampaniyası aparmışdıq və torpaqda. Həm Qarabağ bölgəsində öz strateji mövqelərimizi böyük dərəcədə yaxşılaşdırdıq və bir neçə uğurlu hərbi əməliyyat keçirilmişdi. Bu əməliyyatlar çox qısamüddətli idi, belə də olmalı idi, sadəcə olaraq, 20 sentyabrı şərəfləndirmək və az itkilərlə istədiyimizə nail olmaq üçün lazımi addımlar atılmışdır. O cümlədən Azərbaycan-Ermənistan şərti sərhədində gedən proseslər də faktiki olaraq Ermənistanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tam tanıması üçün əsas zəmin yaradı. Bunun nəticəsində 2022-ci ilin oktyabrında Ermənistan rəsmən Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdı və beləliklə, özü belə də bilməyərək etiraf etdi ki, o vaxt Qarabağda yerləşən erməni silahlı birləşmələri işğalçı qüvvələrdir. Ondan sonra o bölgəni tam nəzarət götürmək, qanunsuz silahlı birləşmələri zərərsizləşdirmək və tərk-silah etmək üçün artıq hüquqi zəmin daha da möhkəmləndi. Halbuki bu, həmişə var idi. Bütün dünya Qarabağı Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi kimi tanıyırdı. Ancaq biz hamımız onu da bilirik ki, sözdə bir şey deyilir, amma arxa qapılar arasında başqa şeylər edilir. Ona görə biz bu riyakarlıqla 30 il üz-üzə qalmışdıq, amma bu riyakarlığa Azərbaycan əsgərinin yumruğu son qoymuşdur.

Bizim qələbələrimizin başlanğıc tarixi Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis qurultayında baş verdi. O vaxt cəmiyyətimizin cəsarətli insanları, müərəqqi insanları, Azərbaycan dövlətinin taleyini düşünən insanlar Ulu Öndər Heydər Əliyevin ətrafında birləşmişdilər. 1992-ci ilin noyabrında Naxçıvanda keçirilmiş Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis qurultayı faktiki olaraq qələbələrimize yol açmışdır. Bu, bir ictimai sifariş idi. Çünki o vaxt Azərbaycan artıq idarəolunmaz vəziyyətə düşmüşdü. Müstəqillik bərpa edildəndən sonra, hətta ona qədər biz böyük itkilərlə üzləşmişdik. Həm torpaq itkisi, eyni zamanda ölkəmizdə gedən xoşagəlməz proseslər faktiki olaraq Azərbaycanı uğursuz dövlətə çevirirdi. Bir-birini əvəzləyən dırnaqarası liderlər faktiki olaraq iflic vəziyyətdə idi, öz vəzifə borclarını yerinə yetirə bilmirdilər və beləliklə, torpaqlarımız hissə-hissə işğal edilməyə başlamışdır. İlk növbədə, keçmiş sovet rəhbərliyi və Bakı cəlladı Qorbaçov tərəfindən dəstəklənmişdir. Faktiki olaraq sovet rəhbərliyi o vaxt öz qərarını vermişdi. Azərbaycanda isə hakimiyyətdə oturan satqın rəhbərlər və bütövlükdə satqın rəhbərlik, sadəcə olaraq, onların əlinə bir alət idi. Təsəvvür edin, əgər Heydər Əliyev o vaxt Azərbaycanda olsaydı, heç vaxt imkan verə bilməzdi ki, Azərbaycan xalqının başına bu oyunlar açılınsın. Heç vaxt imkan verməzdi ki, separatizm meyilləri Qarabağda yer alsın. Ona görə Azərbaycan xalqı bütün bunları yaxşı bilərək öz nicat yolunu ancaq Heydər Əliyevlə bağlayırdı və həmişə olduğu kimi müdriklik göstərmişdir, 1993-cü ilin oktyabr ayınadək Ulu Öndər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir. Ancaq o vaxta qədər artıq biz böyük itkilərlə üzləşmişdik - torpaq itkisi, iqtisadiyyatı tamamilə çökmüşdür. Neftlə, qazla zəngin olan ölkədə qaz qıtlığı, elektrik enerjisi qıtlığı yaranmışdır. İnflyasiya 1000 faizdən çox idi, xəzinə boş idi. AXC-Müsavat cütüylü Ermənistan torpaqlarımızı işğal edən zaman vətəndaş müharibələri, zoəflilik, qorxaqlıq, fərarilik göstərmişdilər. Təkcə onu demək kifayətdir ki, Heydər Əliyevdən sonra həm sovet dövründə, həm müstəqillik dövründə Azərbaycana rəhbərlik etmiş 4 rəhbərdən 3-ü Bakıdan qaçmışdır. Faktiki olaraq müharibə şəraitində olan, yaxud da ki, artıq erməni aqressiyasına düçar olan ölkəni, xalqı başlı-başına buraxıb Bakıdan qaçmışdılar - ikisi Moskvaya, biri Kələkiyə. Dördüncüsü isə, sadəcə olaraq, hələ Ermənistan-Azərbaycan münasıqəsi başlamadan sovet rəhbərliyi tərəfindən vəzifəsindən azad edilmişdir, yəqin ki, buna görə Bakıda qalmışdır. Bax bu, utancverici tarixdir. Məncə, biz bu tarixi heç vaxt silə bilmərik, bunu biz bilirik, gənc nəsil də bilməlidir. Kimlər Azərbaycanı idarə edib və xalqımız hansı fəlakətlərlə üzləşmişdi. Ona görə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması, yenə də deyirəm, xalqın tələbi idi. Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qay-
tıtması xalqın tələbi idi. Çünki xalq çox yaxşı bildirdi ki, məhz Heydər Əliyev Politbürodan, sovet hakimiyyətindən uzaqlaşdırıldıqdan sonra iki həftə keçməmiş - 1987-ci ilin noyabrında erməni millətçilər Qarabağı Ermənistanla birləşdirmək üçün məsələ qaldırmışdılar. Bu təklif sovet rəhbərliyi və Bakı cəlladı Qorbaçov tərəfindən dəstəklənmişdir. Faktiki olaraq sovet rəhbərliyi o vaxt öz qərarını vermişdi. Azərbaycanda isə hakimiyyətdə oturan satqın rəhbərlər və bütövlükdə satqın rəhbərlik, sadəcə olaraq, onların əlinə bir alət idi. Təsəvvür edin, əgər Heydər Əliyev o vaxt Azərbaycanda olsaydı, heç vaxt imkan verə bilməzdi ki, Azərbaycan xalqının başına bu oyunlar açılınsın. Heç vaxt imkan verməzdi ki, separatizm meyilləri Qarabağda yer alsın. Ona görə Azərbaycan xalqı bütün bunları yaxşı bilərək öz nicat yolunu ancaq Heydər Əliyevlə bağlayırdı və həmişə olduğu kimi müdriklik göstərmişdir, 1993-cü ilin oktyabr ayınadək Ulu Öndər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir. Ancaq o vaxta qədər artıq biz böyük itkilərlə üzləşmişdik - torpaq itkisi, iqtisadiyyatı tamamilə çökmüşdür. Neftlə, qazla zəngin olan ölkədə qaz qıtlığı, elektrik enerjisi qıtlığı yaranmışdır. İnflyasiya 1000 faizdən çox idi, xəzinə boş idi. AXC-Müsavat cütüylü Ermənistan torpaqlarımızı işğal edən zaman vətəndaş müharibələri, zoəflilik, qorxaqlıq, fərarilik göstərmişdilər. Təkcə onu demək kifayətdir ki, Heydər Əliyevdən sonra həm sovet dövründə, həm müstəqillik dövründə Azərbaycana rəhbərlik etmiş 4 rəhbərdən 3-ü Bakıdan qaçmışdır. Faktiki olaraq müharibə şəraitində olan, yaxud da ki, artıq erməni aqressiyasına düçar olan ölkəni, xalqı başlı-başına buraxıb Bakıdan qaçmışdılar - ikisi Moskvaya, biri Kələkiyə. Dördüncüsü isə, sadəcə olaraq, hələ Ermənistan-Azərbaycan münasıqəsi başlamadan sovet rəhbərliyi tərəfindən vəzifəsindən azad edilmişdir, yəqin ki, buna görə Bakıda qalmışdır. Bax bu, utancverici tarixdir. Məncə, biz bu tarixi heç vaxt silə bilmərik, bunu biz bilirik, gənc nəsil də bilməlidir. Kimlər Azərbaycanı idarə edib və xalqımız hansı fəlakətlərlə üzləşmişdi. Ona görə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması, yenə də deyirəm, xalqın tələbi idi. Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qay-
tıtması xalqın tələbi idi. Çünki xalq çox yaxşı bildirdi ki, məhz Heydər Əliyev Politbürodan, sovet hakimiyyətindən uzaqlaşdırıldıqdan sonra iki həftə keçməmiş - 1987-ci ilin noyabrında erməni millətçilər Qarabağı Ermənistanla birləşdirmək üçün məsələ qaldırmışdılar. Bu təklif sovet rəhbərliyi və Bakı cəlladı Qorbaçov tərəfindən dəstəklənmişdir. Faktiki olaraq sovet rəhbərliyi o vaxt öz qərarını vermişdi. Azərbaycanda isə hakimiyyətdə oturan satqın rəhbərlər və bütövlükdə satqın rəhbərlik, sadəcə olaraq, onların əlinə bir alət idi. Təsəvvür edin, əgər Heydər Əliyev o vaxt Azərbaycanda olsaydı, heç vaxt imkan verə bilməzdi ki, Azərbaycan xalqının başına bu oyunlar açılınsın. Heç vaxt imkan verməzdi ki, separatizm meyilləri Qarabağda yer alsın. Ona görə Azərbaycan xalqı bütün bunları yaxşı bilərək öz nicat yolunu ancaq Heydər Əliyevlə bağlayırdı və həmişə olduğu kimi müdriklik göstərmişdir, 1993-cü ilin oktyabr ayınadək Ulu Öndər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir. Ancaq o vaxta qədər artıq biz böyük itkilərlə üzləşmişdik - torpaq itkisi, iqtisadiyyatı tamamilə çökmüşdür. Neftlə, qazla zəngin olan ölkədə qaz qıtlığı, elektrik enerjisi qıtlığı yaranmışdır. İnflyasiya 1000 faizdən çox idi, xəzinə boş idi. AXC-Müsavat cütüylü Ermənistan torpaqlarımızı işğal edən zaman vətəndaş müharibələri, zoəflilik, qorxaqlıq, fərarilik göstərmişdilər. Təkcə onu demək kifayətdir ki, Heydər Əliyevdən sonra həm sovet dövründə, həm müstəqillik dövründə Azərbaycana rəhbərlik etmiş 4 rəhbərdən 3-ü Bakıdan qaçmışdır. Faktiki olaraq müharibə şəraitində olan, yaxud da ki, artıq erməni aqressiyasına düçar olan ölkəni, xalqı başlı-başına buraxıb Bakıdan qaçmışdılar - ikisi Moskvaya, biri Kələkiyə. Dördüncüsü isə, sadəcə olaraq, hələ Ermənistan-Azərbaycan münasıqəsi başlamadan sovet rəhbərliyi tərəfindən vəzifəsindən azad edilmişdir, yəqin ki, buna görə Bakıda qalmışdır. Bax bu, utancverici tarixdir. Məncə, biz bu tarixi heç vaxt silə bilmərik, bunu biz bilirik, gənc nəsil də bilməlidir. Kimlər Azərbaycanı idarə edib və xalqımız hansı fəlakətlərlə üzləşmişdi. Ona görə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması, yenə də deyirəm, xalqın tələbi idi. Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qay-
tıtması xalqın tələbi idi. Çünki xalq çox yaxşı bildirdi ki, məhz Heydər Əliyev Politbürodan, sovet hakimiyyətindən uzaqlaşdırıldıqdan sonra iki həftə keçməmiş - 1987-ci ilin noyabrında erməni millətçilər Qarabağı Ermənistanla birləşdirmək üçün məsələ qaldırmışdılar. Bu təklif sovet rəhbərliyi və Bakı cəlladı Qorbaçov tərəfindən dəstəklənmişdir. Faktiki olaraq sovet rəhbərliyi o vaxt öz qərarını vermişdi. Azərbaycanda isə hakimiyyətdə oturan satqın rəhbərlər və bütövlükdə satqın rəhbərlik, sadəcə olaraq, onların əlinə bir alət idi. Təsəvvür edin, əgər Heydər Əliyev o vaxt Azərbaycanda olsaydı, heç vaxt imkan verə bilməzdi ki, Azərbaycan xalqının başına bu oyunlar açılınsın. Heç vaxt imkan verməzdi ki, separatizm meyilləri Qarabağda yer alsın. Ona görə Azərbaycan xalqı bütün bunları yaxşı bilərək öz nicat yolunu ancaq Heydər Əliyevlə bağlayırdı və həmişə olduğu kimi müdriklik göstərmişdir, 1993-cü ilin oktyabr ayınadək Ulu Öndər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir. Ancaq o vaxta qədər artıq biz böyük itkilərlə üzləşmişdik - torpaq itkisi, iqtisadiyyatı tamamilə çökmüşdür. Neftlə, qazla zəngin olan ölkədə qaz qıtlığı, elektrik enerjisi qıtlığı yaranmışdır. İnflyasiya 1000 faizdən çox idi, xəzinə boş idi. AXC-Müsavat cütüylü Ermənistan torpaqlarımızı işğal edən zaman vətəndaş müharibələri, zoəflilik, qorxaqlıq, fərarilik göstərmişdilər. Təkcə onu demək kifayətdir ki, Heydər Əliyevdən sonra həm sovet dövründə, həm müstəqillik dövründə Azərbaycana rəhbərlik etmiş 4 rəhbərdən 3-ü Bakıdan qaçmışdır. Faktiki olaraq müharibə şəraitində olan, yaxud da ki, artıq erməni aqressiyasına düçar olan ölkəni, xalqı başlı-başına buraxıb Bakıdan qaçmışdılar - ikisi Moskvaya, biri Kələkiyə. Dördüncüsü isə, sadəcə olaraq, hələ Ermənistan-Azərbaycan münasıqəsi başlamadan sovet rəhbərliyi tərəfindən vəzifəsindən azad edilmişdir, yəqin ki, buna görə Bakıda qalmışdır. Bax bu, utancverici tarixdir. Məncə, biz bu tarixi heç vaxt silə bilmərik, bunu biz bilirik, gənc nəsil də bilməlidir. Kimlər Azərbaycanı idarə edib və xalqımız hansı fəlakətlərlə üzləşmişdi. Ona görə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması, yenə də deyirəm, xalqın tələbi idi. Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qay-
tıtması xalqın tələbi idi. Çünki xalq çox yaxşı bildirdi ki, məhz Heydər Əliyev Politbürodan, sovet hakimiyyətindən uzaqlaşdırıldıqdan sonra iki həftə keçməmiş - 1987-ci ilin noyabrında erməni millətçilər Qarabağı Ermənistanla birləşdirmək üçün məsələ qaldırmışdılar. Bu təklif sovet rəhbərliyi və Bakı cəlladı Qorbaçov tərəfindən dəstəklənmişdir. Faktiki olaraq sovet rəhbərliyi o vaxt öz qərarını vermişdi. Azərbaycanda isə hakimiyyətdə oturan satqın rəhbərlər və bütövlükdə satqın rəhbərlik, sadəcə olaraq, onların əlinə bir alət idi. Təsəvvür edin, əgər Heydər Əliyev o vaxt Azərbaycanda olsaydı, heç vaxt imkan verə bilməzdi ki, Azərbaycan xalqının başına bu oyunlar açılınsın. Heç vaxt imkan verməzdi ki, separatizm meyilləri Qarabağda yer alsın. Ona görə Azərbaycan xalqı bütün bunları yaxşı bilərək öz nicat yolunu ancaq Heydər Əliyevlə bağlayırdı və həmişə olduğu kimi müdriklik göstərmişdir, 1993-cü ilin oktyabr ayınadək Ulu Öndər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir. Ancaq o vaxta qədər artıq biz böyük itkilərlə üzləşmişdik - torpaq itkisi, iqtisadiyyatı tamamilə çökmüşdür. Neftlə, qazla zəngin olan ölkədə qaz qıtlığı, elektrik enerjisi qıtlığı yaranmışdır. İnflyasiya 1000 faizdən çox idi, xəzinə boş idi. AXC-Müsavat cütüylü Ermənistan torpaqlarımızı işğal edən zaman vətəndaş müharibələri, zoəflilik, qorxaqlıq, fərarilik göstərmişdilər. Təkcə onu demək kifayətdir ki, Heydər Əliyevdən sonra həm sovet dövründə, həm müstəqillik dövründə Azərbaycana rəhbərlik etmiş 4 rəhbərdən 3-ü Bakıdan qaçmışdır. Faktiki olaraq müharibə şəraitində olan, yaxud da ki, artıq erməni aqressiyasına düçar olan ölkəni, xalqı başlı-başına buraxıb Bakıdan qaçmışdılar - ikisi Moskvaya, biri Kələkiyə. Dördüncüsü isə, sadəcə olaraq, hələ Ermənistan-Azərbaycan münasıqəsi başlamadan sovet rəhbərliyi tərəfindən vəzifəsindən azad edilmişdir, yəqin ki, buna görə Bakıda qalmışdır. Bax bu, utancverici tarixdir. Məncə, biz bu tarixi heç vaxt silə bilmərik, bunu biz bilirik, gənc nəsil də bilməlidir. Kimlər Azərbaycanı idarə edib və xalqımız hansı fəlakətlərlə üzləşmişdi. Ona görə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması, yenə də deyirəm, xalqın tələbi idi. Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qay-
tıtması xalqın tələbi idi. Çünki xalq çox yaxşı bildirdi ki, məhz Heydər Əliyev Politbürodan, sovet hakimiyyətindən uzaqlaşdırıldıqdan sonra iki həftə keçməmiş - 1987-ci ilin noyabrında erməni millətçilər Qarabağı Ermənistanla birləşdirmək üçün məsələ qaldırmışdılar. Bu təklif sovet rəhbərliyi və Bakı cəlladı Qorbaçov tərəfindən dəstəklənmişdir. Faktiki olaraq sovet rəhbərliyi o vaxt öz qərarını vermişdi. Azərbaycanda isə hakimiyyətdə oturan satqın rəhbərlər və bütövlükdə satqın rəhbərlik, sadəcə olaraq, onların əlinə bir alət idi. Təsəvvür edin, əgər Heydər Əliyev o vaxt Azərbaycanda olsaydı, heç vaxt imkan verə bilməzdi ki, Azərbaycan xalqının başına bu oyunlar açılınsın. Heç vaxt imkan verməzdi ki, separatizm meyilləri Qarabağda yer alsın. Ona görə Azərbaycan xalqı bütün bunları yaxşı bilərək öz nicat yolunu ancaq Heydər Əliyevlə bağlayırdı və həmişə olduğu kimi müdriklik göstərmişdir, 1993-cü ilin oktyabr ayınadək Ulu Öndər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir. Ancaq o vaxta qədər artıq biz böyük itkilərlə üzləşmişdik - torpaq itkisi, iqtisadiyyatı tamamilə çökmüşdür. Neftlə, qazla zəngin olan ölkədə qaz qıtlığı, elektrik enerjisi qıtlığı yaranmışdır. İnflyasiya 1000 faizdən çox idi, xəzinə boş idi. AXC-Müsavat cütüylü Ermənistan torpaqlarımızı işğal edən zaman vətəndaş müharibələri, zoəflilik, qorxaqlıq, fərarilik göstərmişdilər. Təkcə onu demək kifayətdir ki, Heydər Əliyevdən sonra həm sovet dövründə, həm müstəqillik dövründə Azərbaycana rəhbərlik etmiş 4 rəhbərdən 3-ü Bakıdan qaçmışdır. Faktiki olaraq müharibə şəraitində olan, yaxud da ki, artıq erməni aqressiyasına düçar olan ölkəni, xalqı başlı-başına buraxıb Bakıdan qaçmışdılar - ikisi Moskvaya, biri Kələkiyə. Dördüncüsü isə, sadəcə olaraq, hələ Ermənistan-Azərbaycan münasıqəsi başlamadan sovet rəhbərliyi tərəfindən vəzifəsindən azad edilmişdir, yəqin ki, buna görə Bakıda qalmışdır. Bax bu, utancverici tarixdir. Məncə, biz bu tarixi heç vaxt silə bilmərik, bunu biz bilirik, gənc nəsil də bilməlidir. Kimlər Azərbaycanı idarə edib və xalqımız hansı fəlakətlərlə üzləşmişdi. Ona görə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması, yenə də deyirəm, xalqın tələbi idi. Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qay-
tıtması xalqın tələbi idi. Çünki xalq çox yaxşı bildirdi ki, məhz Heydər Əliyev Politbürodan, sovet hakimiyyətindən uzaqlaşdırıldıqdan sonra iki həftə keçməmiş - 1987-ci ilin noyabrında erməni millətçilər Qarabağı Ermənistanla birləşdirmək üçün məsələ qaldırmışdılar. Bu təklif sovet rəhbərliyi və Bakı cəlladı Qorbaçov tərəfindən dəstəklənmişdir. Faktiki olaraq sovet rəhbərliyi o vaxt öz qərarını vermişdi. Azərbaycanda isə hakimiyyətdə oturan satqın rəhbərlər və bütövlükdə satqın rəhbərlik, sadəcə olaraq, onların əlinə bir alət idi. Təsəvvür edin, əgər Heydər Əliyev o vaxt Azərbaycanda olsaydı, heç vaxt imkan verə bilməzdi ki, Azərbaycan xalqının başına bu oyunlar açılınsın. Heç vaxt imkan verməzdi ki, separatizm meyilləri Qarabağda yer alsın. Ona görə Azərbaycan xalqı bütün bunları yaxşı bilərək öz nicat yolunu ancaq Heydər Əliyevlə bağlayırdı və həmişə olduğu kimi müdriklik göstərmişdir, 1993-cü ilin oktyabr ayınadək Ulu Öndər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir. Ancaq o vaxta qədər artıq biz böyük itkilərlə üzləşmişdik - torpaq itkisi, iqtisadiyyatı tamamilə çökmüşdür. Neftlə, qazla zəngin olan ölkədə qaz qıtlığı, elektrik enerjisi qıtlığı yaranmışdır. İnflyasiya 1000 faizdən çox idi, xəzinə boş idi. AXC-Müsavat cütüylü Ermənistan torpaqlarımızı işğal edən zaman vətəndaş müharibələri, zoəflilik, qorxaqlıq, fərarilik göstərmişdilər. Təkcə onu demək kifayətdir ki, Heydər Əliyevdən sonra həm sovet dövründə, həm müstəqillik dövründə Azərbaycana rəhbərlik etmiş 4 rəhbərdən 3-ü Bakıdan qaçmışdır. Faktiki olaraq müharibə şəraitində olan, yaxud da ki, artıq erməni aqressiyasına düçar olan ölkəni, xalqı başlı-başına buraxıb Bakıdan qaçmışdılar - ikisi Moskvaya, biri Kələkiyə. Dördüncüsü isə, sadəcə olaraq, hələ Ermənistan-Azərbaycan münasıqəsi başlamadan sovet rəhbərliyi tərəfindən vəzifəsindən azad edilmişdir, yəqin ki, buna görə Bakıda qalmışdır. Bax bu, utancverici tarixdir. Məncə, biz bu tarixi heç vaxt silə bilmərik, bunu biz bilirik, gənc nəsil də bilməlidir. Kimlər Azərbaycanı idarə edib və xalqımız hansı fəlakətlərlə üzləşmişdi. Ona görə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması, yenə də deyirəm, xalqın tələbi idi. Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qay-
tıtması xalqın tələbi idi. Çünki xalq çox yaxşı bildirdi ki, məhz Heydər Əliyev Politbürodan, sovet hakimiyyətindən uzaqlaşdırıldıqdan sonra iki həftə keçməmiş - 1987-ci ilin noyabrında erməni millətçilər Qarabağı Ermənistanla birləşdirmək üçün məsələ qaldırmışdılar. Bu təklif sovet rəhbərliyi və Bakı cəlladı Qorbaçov tərəfindən dəstəklənmişdir. Faktiki olaraq sovet rəhbərliyi o vaxt öz qərarını vermişdi. Azərbaycanda isə hakimiyyətdə oturan satqın rəhbərlər və bütövlükdə satqın rəhbərlik, sadəcə olaraq, onların əlinə bir alət idi. Təsəvvür edin, əgər Heydər Əliyev o vaxt Azərbaycanda olsaydı, heç vaxt imkan verə bilməzdi ki, Azərbaycan xalqının başına bu oyunlar açılınsın. Heç vaxt imkan verməzdi ki, separatizm meyilləri Qarabağda yer alsın. Ona görə Azərbaycan xalqı bütün bunları yaxşı bilərək öz nicat yolunu ancaq Heydər Əliyevlə bağlayırdı və həmişə olduğu kimi müdriklik göstərmişdir, 1993-cü ilin oktyabr ayınadək Ulu Öndər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir. Ancaq o vaxta qədər artıq biz böyük itkilərlə üzləşmişdik - torpaq itkisi, iqtisadiyyatı tamamilə çökmüşdür. Neftlə, qazla zəngin olan ölkədə qaz qıtlığı, elektrik enerjisi qıtlığı yaranmışdır. İnflyasiya 1000 faizdən çox idi, xəzinə boş idi. AXC-Müsavat cütüylü Ermənistan torpaqlarımızı işğal edən zaman vətəndaş müharibələri, zoəflilik, qorxaqlıq, fərarilik göstərmişdilər. Təkcə onu demək kifayətdir ki, Heydər Əliyevdən sonra həm sovet dövründə, həm müstəqillik dövründə Azərbaycana rəhbərlik etmiş 4 rəhbərdən 3-ü Bakıdan qaçmışdır. Faktiki olaraq müharibə şəraitində olan, yaxud da ki, artıq erməni aqressiyasına düçar olan ölkəni, xalqı başlı-başına buraxıb Bakıdan qaçmışdılar - ikisi Moskvaya, biri Kələkiyə. Dördüncüsü isə, sadəcə olaraq, hələ Ermənistan-Azərbaycan münasıqəsi başlamadan sovet rəhbərliyi tərəfindən vəzifəsindən azad edilmişdir, yəqin ki, buna görə Bakıda qalmışdır. Bax bu, utancverici tarixdir. Məncə, biz bu tarixi heç vaxt silə bilmərik, bunu biz bilirik, gənc nəsil də bilməlidir. Kimlər Azərbaycanı idarə edib və xalqımız hansı fəlakətlərlə üzləşmişdi. Ona görə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması, yenə də deyirəm, xalqın tələbi idi. Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qay-
tıtması xalqın tələbi idi. Çünki xalq çox yaxşı bildirdi ki, məhz Heydər Əliyev Politbürodan, sovet hakimiyyətindən uzaqlaşdırıldıqdan sonra iki həftə keçməmiş - 1987-ci ilin noyabrında erməni millətçilər Qarabağı Ermənistanla birləşdirmək üçün məsələ qaldırmışdılar. Bu təklif sovet rəhbərliyi və Bakı cəlladı Qorbaçov tərəfindən dəstəklənmişdir. Faktiki olaraq sovet rəhbərliyi o vaxt öz qərarını vermişdi. Azərbaycanda isə hakimiyyətdə oturan satqın rəhbərlər və bütövlükdə satqın rəhbərlik, sadəcə olaraq, onların əlinə bir alət idi. Təsəvvür edin, əgər Heydər Əliyev o vaxt Azərbaycanda olsaydı, heç vaxt imkan verə bilməzdi ki, Azərbaycan xalqının başına bu oyunlar açılınsın. Heç vaxt imkan verməzdi ki, separatizm meyilləri Qarabağda yer alsın. Ona görə Azərbaycan xalqı bütün bunları yaxşı bilərək öz nicat yolunu ancaq Heydər Əliyevlə bağlayırdı və həmişə olduğu kimi müdriklik göstərmişdir, 1993-cü ilin oktyabr ayınadək Ulu Öndər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir. Ancaq o vaxta qədər artıq biz böyük itkilərlə üzləşmişdik - torpaq itkisi, iqtisadiyyatı tamamilə çökmüşdür. Neftlə, qazla zəngin olan ölkədə qaz qıtlığı, elektrik enerjisi qıtlığı yaranmışdır. İnflyasiya 1000 faizdən çox idi, xəzinə boş idi. AXC-Müsavat cütüylü Ermənistan torpaqlarımızı işğal edən zaman vətəndaş müharibələri, zoəflilik, qorxaqlıq, fərarilik göstərmişdilər. Təkcə onu demək kifayətdir ki, Heydər Əliyevdən sonra həm sovet dövründə, həm müstəqillik dövründə Azərbaycana rəhbərlik etmiş 4 rəhbərdən 3-ü Bakıdan qaçmışdır. Faktiki olaraq müharibə şəraitində olan, yaxud da ki, artıq erməni aqressiyasına düçar olan ölkəni, xalqı başlı-başına buraxıb Bakıdan qaçmışdılar - ikisi Moskvaya, biri Kələkiyə. Dördüncüsü isə, sadəcə olaraq, hələ Ermənistan-Azərbaycan münasıqəsi başlamadan sovet rəhbərliyi tərəfindən vəzifəsindən azad edilmişdir, yəqin ki, buna görə Bakıda qalmışdır. Bax bu, utancverici tarixdir. Məncə, biz bu tarixi heç vaxt silə bilmərik, bunu biz bilirik, gənc nəsil də bilməlidir. Kimlər Azərbaycanı idarə edib və xalqımız hansı fəlakətlərlə üzləşmişdi. Ona görə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması, yenə də deyirəm, xalqın tələbi idi. Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qay-
tıtması xalqın tələbi idi. Çünki xalq çox yaxşı bildirdi ki, məhz Heydər Əliyev Politbürodan, sovet hakimiyyətindən uzaqlaşdırıldıqdan sonra iki həftə keçməmiş - 1987-ci ilin noyabrında erməni millətçilər Qarabağı Ermənistanla birləşdirmək üçün məsələ qaldırmışdılar. Bu təklif sovet rəhbərliyi və Bakı cəlladı Qorbaçov tərəfindən dəstəklənmişdir. Faktiki olaraq sovet rəhbərliyi o vaxt öz qərarını vermişdi. Azərbaycanda isə hakimiyyətdə oturan satqın rəhbərlər və bütövlükdə satqın rəhbərlik, sadəcə olaraq, onların əlinə bir alət idi. Təsəvvür edin, əgər Heydər Əliyev o vaxt Azərbaycanda olsaydı, heç vaxt imkan verə bilməzdi ki, Azərbaycan xalqının başına bu oyunlar açılınsın. Heç vaxt imkan verməzdi ki, separatizm meyilləri Qarabağda yer alsın. Ona görə Azərbaycan xalqı bütün bunları yaxşı bilərək öz nicat yolunu ancaq Heydər Əliyevlə bağlayırdı və həmişə olduğu kimi müdriklik göstərmişdir, 1993-cü ilin oktyabr ayınadək Ulu Öndər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir. Ancaq o vaxta qədər artıq biz böyük itkilərlə üzləşmişdik - torpaq itkisi, iqtisadiyyatı tamamilə çökmüşdür. Neftlə, qazla zəngin olan ölkədə qaz qıtlığı, elektrik enerjisi qıtlığı yaranmışdır. İnflyasiya 1000 faizdən çox idi, xəzinə boş idi. AXC-Müsavat cütüylü Ermənistan torpaqlarımızı işğal edən zaman vətəndaş müharibələri, zoəflilik, qorxaqlıq, fərarilik göstərmişdilər. Təkcə onu demək kifayətdir ki, Heydər Əliyevdən sonra həm sovet dövründə, həm müstəqillik dövründə Azərbaycana rəhbərlik etmiş 4 rəhbərdən 3-ü Bakıdan qaçmışdır. Faktiki olaraq müharibə şəraitində olan, yaxud da ki, artıq erməni aqressiyasına düçar olan ölkəni, xalqı başlı-başına buraxıb Bakıdan qaçmışdılar - ikisi Moskvaya, biri Kələkiyə. Dördüncüsü isə, sadəcə olaraq, hələ Ermənistan-Azərbaycan münasıqəsi başlamadan sovet rəhbərliyi tərəfindən vəzifəsindən azad edilmişdir, yəqin ki, buna görə Bakıda qalmışdır. Bax bu, utancverici tarixdir. Məncə, biz bu tarixi heç vaxt silə bilmərik, bunu biz bilirik, gənc nəsil də bilməlidir. Kimlər Azərbaycanı idarə edib və xalqımız hansı fəlakətlərlə üzləşmişdi. Ona görə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması, yenə də deyirəm, xalqın tələbi idi. Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qay-
tıtması xalqın tələbi idi. Çünki xalq çox yaxşı bildirdi ki, məhz Heydər Əliyev Politbürodan, sovet hakimiyyətindən uzaqlaşdırıldıqdan sonra iki həftə keçməmiş - 1987-ci ilin noyabrında erməni millətçilər Qarabağı Ermənistanla birləşdirmək üçün məsələ qaldırmışdılar. Bu təklif sovet rəhbərliyi və Bakı cəlladı Qorbaçov tərəfindən dəstəklənmişdir. Faktiki olaraq sovet rəhbərliyi o vaxt öz qərarını vermişdi. Azərbaycanda isə hakimiyyətdə oturan satqın rəhbərlər və bütövlükdə satqın rəhbərlik, sadəcə olaraq, onların əlinə bir alət idi. Təsəvvür edin, əgər Heydər Əliyev o vaxt Azərbaycanda olsaydı, heç vaxt imkan verə bilməzdi ki, Azərbaycan xalqının başına bu oyunlar açılınsın. Heç vaxt imkan verməzdi ki, separatizm meyilləri Qarabağda yer alsın. Ona görə Azərbaycan xalqı bütün bunları yaxşı bilərək öz nicat yolunu ancaq Heydər Əliyevlə bağlayırdı və həmişə olduğu kimi müdriklik göstərmişdir, 1993-cü ilin oktyabr ayınadək Ulu Öndər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir. Ancaq o vaxta qədər artıq biz böyük itkilərlə üzləşmişdik - torpaq itkisi, iqtisadiyyatı tamamilə çökmüşdür. Neftlə, qazla zəngin olan ölkədə qaz qıtlığı, elektrik enerjisi qıtlığı yaranmışdır. İnflyasiya 1000 faizdən çox idi, xəzinə boş idi. AXC-Müsavat cütüylü Ermənistan torpaqlarımızı işğal edən zaman vətəndaş müharibələri, zoəflilik, qorxaqlıq, fərarilik göstərmişdilər. Təkcə onu demək kifayətdir ki, Heydər Əliyevdən sonra həm sovet dövründə, həm müstəqillik dövründə Azərbaycana rəhbərlik etmiş 4 rəhbərdən 3-ü Bakıdan qaçmışdır. Faktiki olaraq müharibə şəraitində olan, yaxud da ki, artıq erməni aqressiyasına düçar olan ölkəni, xalqı başlı-başına buraxıb Bakıdan qaç

Cənubi Qafqazın ən böyük siyasi qüvvəsi

Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayı keçirilib Prezident İlham Əliyevin nitqi

Əvvəli 2-ci sahə.

Ona görə biz özümüzi ideoloji təxribatlardan qorumalıyıq. Necə? İlk növbədə, əlbəttə ki, təhsil. Xalqımız nə qədər təhsilli, bilikli, savadlı olarsa, o qədər də bax bu yalanlara, bu şayiələrə, zəhərli dolu olan bu ideoloji təxribatlara uymayacaq. İkinci növbədə, vətənpərvərlik. Əminəm ki, biz hamımız, hər bir vətənpərvər azərbaycanlı, Azərbaycan vətəndaşı öz dövləti ilə fəxr edir. Biz dünyada misli görünməmiş Qələbə qazanmışıq. Özü də yenə də deyirəm, təkbəşinə.

Bu gün müxtəlif yerlərdə mühəribələr gedir. Hərənin arxasında, necə deyirlər, böyük bir daşı var. Bəzilərinin arxasında bir neçə. Amma biz təkbəşinə. Amma bütün o böyük daşlar bizə qarşı idi. O Minsk qrupunun həmsədrləri bizə qarşı idi. Onlar bu gün dünyada aparıcı dövlətlərdir, görün, biz kimə qarşı müharibə aparmışdıq. Ermənistanın arxasında onlar dayanmışdılar və bu gün də dayanırlar, hərə öz bildiyi formada. Ona görə biz həm Qələbə-mizlə fəxr edirik, həm cəsarətimizlə fəxr edirik, iradəmizlə fəxr edirik, xalqımızla fəxr edirik, dövlətimizlə fəxr edirik. Ona görə bu da ideoloji təxribatlara qarşı ciddi bir maneədir. Əlbəttə ki, bizim ideoloji məkanımız yad ünsürlərdən, yad təsirlərdən azad olmalıdır. Bu, eyni zamanda bizim xarici siyasət strategiyamızdır. Xarici siyasəti biz elə qururuq və bundan sonra da qurmalıyıq ki, heç kim bizim işimizə müdaxilə etməsin. Bizə heç kimin köməyi də lazım deyil, himayədarlığı da lazım deyil. Bizə lazım olan vaxtda bizə heç kim kömək etməyib. Bir milyon qaçqınımız olanda heç kim bizə əl uzatmayıb. Nə almışsa, pulla almışdıq. O cümlədən bütün silahları da pulla almışdıq, özü də dünya qiymətinə - son gülləyə qədər. Mən sizə tam məsuliyyətlə deyirəm, Ali Baş Komandan kimi, bütün bu məsələlərə rəhbərlik edən şəxs kimi. Bilirsiniz ki, 2003-cü ildən bu yana Azərbaycan nə qədər silahlanıb, həm yerli istehsalı yaradıb, həm xaricdən alıb. Bir dəfə də bizə bir manat, bir dollar güzəşt etməyiblər. Hətta bözən dünya qiymətindən bir neçə dəfə baha satıblar. Biz də məcbur olub buna göz yummuşuq. Ona görə bu, çox ciddi bir məsələdir.

İdeoloji işimiz, o cümlədən partiya fəalları tərəfindən elə aparılmalıdır ki, Azərbaycan realıqları, ölkəmizdə gedən işlər, çox müsbət ab-hava damı ictimai mütəkidə olsun. Bu gün Azərbaycanda elə genişmiqyaslı quruculuq işləri aparılır ki, bilmirəm hansı ölkədə buna bənzər quruculuq işləri var. Mən təkcə Qarabağı, Şərqi Zəngəzuru nəzərdə tutmuram, halbuki orada da misli görünməmiş inkişaf var, hər bir bölgədə. Ona görə ideoloji işin düzgün qurulması, şablonlardan əl çəkmək, hansısa formal xarakter daşıyan tədbirlərdən əl çəkmək vaxtı gəlib çatıb. Yəni yeni, müasir ideoloji işlər aparılmalıdır. Bizim üstünlüyümüzə ondan ibarətdir ki, bəzi ölkələrdən fərqli olaraq bizə əfsanə yaratmaq lazım deyil. Bəzi ölkələrdə bəzi rəhbərlər həm keçmişdə olan bəzi nailiyyətləri öz adlarına çıxarmaq istəyirlər, yaxud da ki, tarixi təhrif edərək öz rollarını şişirtmək istəyirlər, bizi bu gün deyil. Bizə lazımdır ki, haqiqətlər hər bir vətəndaşa çatсын - bu gün çox şəxslənmiş informasiya mənbələri olan bir zamanda, o cümlədən Azərbaycan dilində. Buna da fikir vermək lazımdır. Nə üçün hansısa ölkədə Azərbaycan dilində bir resurs yaradılır? Yəni bizə kömək etmək üçün? Yox, bizə qarşı təxribat

etmək üçün. Xalqımızı çaşdırmaq üçün. Gənclərin beyinlərini zəhərləmək üçün. Budur. Görürsünü ki, haradasa Azərbaycan dilində resurs yaranıb, bilin ki, məqsəd odur. O faktları tapmaq üçün uzağa getmək lazım deyil, bizim böyrümüzdə Azərbaycan dilində gecə-gündüz bizə qarşı təxribatlar yağdırılır. Ya da ki, Qərb ölkələrində, orada da azərbaycandilli resurslar yaradılıb. Nə üçün? Yəni bax bu birliyi sarsıtmaq üçün, Azərbaycanı özlərinə tabe etdirmək üçün, bizi müstəqillik yolumuzdan döndərmək üçün, sonra da bizi idarə etmək üçün. Bax, budur məqsəd. Ona görə bu, fiziki təhlükəsizlik qədər önəmli səhədir və burada kim olmalıdır bu işin mərkəzində? Əlbəttə ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvləri.

Dediyim kimi, bizim xarici siyasətlə bağlı addımlarımız dünyada böyük təqdirə qarşılanır. Nüfuzumuz artır. Biz bir çox yeni formatlara qoşuluruq. Bu gün Azərbaycan qədər çoxşaxəli beynəlxalq əlaqələr quran və bir çox ölkələrlə, deyə bilərəm ki, bütün qütblərlə təmasda olan, öz maraqlarını müdafiə edən ikinci ölkə çətin tapılsın, bəlkə də var. Amma hər halda bu bir nadir təcrübədir. Təkcə son ayın hadisələrini xatırlatmaq kifayətdir ki, hər kəs görsün, bir-birinə, deməli, düşmənçilik edən ölkələrin yüksək vəzifəli nümayəndələri beynəlxalq tədbirlər çərçivəsində Azərbaycan-da görüşürlər. O cümlədən Azərbaycanda müəyyən beynəlxalq risklərin azaldılması üçün görüşlər, tədbirlər keçirilir. Nə üçün Azərbaycan seçilir? Çünki birincisi, bizə inam var. Çünki bilirlər ki, Azərbaycan etibarlı tərəfdaşdır. İkincisi, indi bir çox ölkələr müxtəlif düşürgələrə üzvlər, yaxud da ki, olmaq istəyirlər. Biz isə heç bir düşürgəyə qoşulmuruz və qoşulmayacağıq, bu bizə lazım deyil. Ərazisi və əhalisi o qədər də böyük olmayan ölkə üçün müstəqil bir amil kimi dünya miqyasında dayanmaq və hörmət qazanmaq, əlbəttə ki, asan deyil. Bunun bir çox səbəbləri var, bu barədə çox danışmaq istəməzdim. Sadəcə olaraq, bundan sonra da vəzifələr sırasında xarici siyasətimizin müdafiəyönümlü yox, həm aktiv, daha çox fəaliyyətnümlü olması lazımdır. Əlbəttə ki, ölkəmizin beynəlxalq təşkilatlardakı rolu da danılmazdır. İndi bunu hər kəs yaxşı xatırlayır,

BMT-dən sonra ikinci ən böyük təsisatə biz 4 il rəhbərlik etmişik, özü də yekdillə qərarla seçilmişik. Keçən ilin noyabr ayında artıq çox əlamətdar hadisə baş vermişdi. Azərbaycan Mərkəzi Asiya Məşvərət Görüşlərinə tamhüquqlu üzv kimi qəbul edildi. Biz Mərkəzi Asiyada yerləşmirik, biz Cənubi Qafqazda yerləşirik. Amma görün, Azərbaycan bu ölkələrə nə qədər yaxındır ki, nə qədər ciddi siyasi, iqtisadi, nəqliyyat, enerji və digər layihələr önəmlidir ki, bax presedenti olmayan bu hadisə də baş verdi.

Başqa bir misal götürə bilərəm, 30 ildir ki, D-8 adlı bir təşkilat fəaliyyət göstərir. Orada 8 üzv var idi. Müsəlman aləminin əhali nöqtə-nöqtələrindən ən böyük ölkələri orada birləşir. Bu 30 il ərzində ora bir də nə də olsun yeni üzv qəbul edilməmişdir. Təkcə Azərbaycan, necə deyirlər, bu şərfli məsələyə nail oldu və biz artıq D-8-in üzvüyük. İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı ilə bizim çox sıx əlaqələrimiz var. Gələnlə Azərbaycanca Zirvə görüşü keçirilməlidir. Bu Zirvə görüşü sıradan Zirvə görüşü olmayacaq, çünki bu gün əfsuslar ki, islam ölkələrin bir-biri ilə müharibə aparırlar. Bu bizi çox narahat edir, çox məyus edir, bu olmamalı idi heç vaxt. Hamı yaxşı bilər ki, biz islam həmrəyliyi üçün gücləndirilməsi üçün nə qədər böyük səylər göstəririk və burada da birləşdirici rol oynayırıq. Buna həm bizim tariximiz və bu günümüz, siyasi addımlarımız və imkanlarımız şərait yaradır.

Bizim Avropa İttifaqına üzv ölkələrin bir çoxu ilə strateji tərəfdaşlıq bəyannamələrimiz, müqavilələrimiz var. Azərbaycanın 10 üzv ölkə ilə belə formatı var. Deyə bilərəm ki, son müddət ərzində iki tarixi hadisə baş vermişdir. Çin və Amerika ilə strateji tərəfdaşlıq münasibətləri qurduq. Çinlə hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq bəyannaməsi imzalanmışdır, Amerika Birləşmiş Ştatları ilə Strateji Xartiya imzalanmışdır. Bunlar dünyanın iki supergücüdür, üçüncüsü yoxdur. O da həqiqətdir, bu ölkələr arasında təbii ki, məsələlər müzakirə edilir və müəyyən rəqəbat də var. Bu ölkələrin vahid anlaşma əsasında qaydalarını müəyyən edilməsi bütün dünya üçün çox önəmli amil ola bilər. Bax bu iki supergüclə Azərbaycan strateji tərəfdaşdır. Yəni bizim əhalimiz, ərazimiz o qədər də böyük deyil. Nədir bu? Bax bizə

olan inam, bizə olan münasibət, bizim sözüməzə olan inam. Artıq dünyada bilməyən yoxdur ki, sözüməzə imzamız qədər dəyərlidir. Nəyi deyirik, onun üstündə dururuq. Heç vaxt ikibaşlı oyun oynamamışıq. Heç vaxt hansısa ölkəyə qarşı ikiüzlülük, riyakarlıq göstərməmişik. Halbuki belə münasibətlərlə dövlətlərlə üzləşmişdik, bu gün də üzləşirik. Amma biz heç vaxt onlar kimi ola bilmərik. Biz özümüzlə hörmət edən insanlarıq, biz ləyaqətlə yaşayırıq, siyasətimizi də ləyaqətlə aparırıq. Bizim timsalımızda hər kəs görə bilər ki, bu mümkündür. Təkbəşinə düşməni məğlubiyyətə uğratmaq, düşməni öz şərtlərini dikmə, onu kəpə-tulyasiya aktına imza atmağa məcbur etmək, baxmayaraq ki, sənə 30 il əzablar verib, ondan sonra lazımi vaxtda dayanmaq, sülhə nail olmaq ki, daha qan tökülməsin. Çünki bizə əbədi müharibə lazım deyil, bu bizim seçiminiz olmayıb. İkinci Qarabağ müharibəsində biz lazımi vaxtda dayandıq və 2023-cü ildə sentyabr ayında da lazımi vaxtda dayandıq. Halbuki müxtəlif variantlar var idi. Amma uzaqgörənlik, strateji düşüncə və xalqımızın əsas maraqlarının nəzərə alınması amilləri bax bu siyasəti diktdir. Siyasətdə emosionalara yer yoxdur. Biz emosiyalara qapılırdıq, bu gün, yəqin ki, üçüncü Zəfər Tağı İrəvanın mərkəzində ucaldı.

Bir neçə kəlmə iqtisadi-sosial məsələlərlə bağlı demək istərdim. Artıq göstəriş verildi, gələnlə il minimum əməkhaqqı qaldırılacaq, pensiyalar qaldırılacaq, sosial müavinətlər qaldırılacaq.

Biz bu siyasəti müntəzəm aparırıq ki, Azərbaycan xalqının rifahı iləndən-ile yaxşılaşsın. Amma təbii ki, bunun üçün iqtisadi inkişaf lazımdır. Düzdür, ümumi daxili məhsulun artımı o qədər də böyük rəqəmlərlə ölçülmür, amma bizim ümumi iqtisadi potensialımız kifayət qədər güclüdür. Azərbaycanda cəmi iki dəfə Beynəlxalq İnvestisiya Forumu keçirilib - bu il və keçən il sentyabr aylarında. Hər iki forumda imzalanmış investisiya kontraktlarının ümumi həcmi 20 milyard dollardan çoxdur. Yeni investisiya olmadan heç bir iqtisadiyyat inkişaf edə bilməz. Burada təkcə dövlət investisiyaları kifayət etməyəcək. Bizə xaricdən investisiyalar lazımdır - həm neft-qaz sektoruna, həm qeyri-neft-qaz sektoruna.

Ona görə bu, faktiki olaraq, Azərbaycanın iqtisadiyyatına olan inamdır. Bax, sentyabrın sonunda keçirilmiş 2-ci İnvestisiya Forumunda dünyanın aparıcı investisiya qurumları iştirak edib. Onların idarəçiliyində olan vəsait 30 trilyon dollardan çoxdur. Yəni təsəvvür etmək çətin deyil ki, hansı səviyyəli, - özü də bu şirkətlərin, bu investisiya fondlarının rəhbər şəxsləri gəlmişdilər, - insanlar Azərbaycanla əməkdaşlıq edirlər və bundan sonra da əməkdaşlıq etmək istəyirlər.

Biz uzun illər xarici borcumuzu azalda-azalda gedirdik. Vaxtilə mən qarşıya məsələ qoymuşdum ki, ümumi daxili məhsulun 10 faizinə bərabər olsun. Bu gün xarici borcumuz ümumi daxili məhsulumuzun 5,6 faizini təşkil edir. Bu da dünya miqyasında ən aşağı göstəricilərdən biridir. Onu deyə bilərəm ki, inkişaf etmiş bütün ölkələrdə bu ya 100, ya 110, ya da 120 faizdir. Mən də investisiya forumunda çıxış edərkən bildirdim ki, biz istəsək 24 saat ərzində borcumuzu sıfırlaya bilərik. Bu nə deməkdir? O deməkdir ki, gələcək nəsillərə biz borc qoymayacağıq. İqtisadi inkişafımızın daha da sürətlə getməsi üçün biz investisiya layihələrini daha da fəal icra edəcəyik.

Ona görə iqtisadi sabitlik və maliyyə sabitliyi bu gün bizim çox ciddi uğur amilimizdir. Baxmayaraq ki, böyük xərclər gedir, - hərbi məsələlərə, ordu quruculuğuna, sərhədlərin mühafizəsinə, Qarabağın bərpasına, - biz öz valyuta rezervlərimizi iləndən-ile artırırıq və artıq bizim valyuta ehtiyatlarımız 90 milyard dollardan çoxdur. Ona görə də qərarlı yanaşma idi. Amma onu demək istəyirəm ki, bu gün "yaşıl keçid" ilə bağlı tezisi ortaya atılan arasında da artıq ciddi müzakirələr gedir. Yaxşı, qoy almasınlar bizim qazımızı, neftimizi, neft məhsullarımızı. Onların iqtisadiyyatı necə inkişaf edəcək? Ona görə enerji resursları ilə zəngin olan Azərbaycan bu gün çox ciddi geosiyasi və təhlükəsizlik amilinə çevrilir. Çünki enerji təhlükəsizliyi hər bir ölkənin milli təhlükəsizliyi deməkdir və bizim rolumuz daha da artacaq.

Yeni geosiyasi və iqtisadi reallıq ondan ibarətdir ki, bu gün bir çox ölkələr enerji resurslarını əvvəlki kimi əldə edə bilmirlər. Burada yenə də Azərbaycan nadir ölkələrdəndir ki, dünya miqyasında bütün növ enerji resurslarını istehsal edir, hasil edir və ixrac edir - xam neft, neft məhsulları, təbii qaz, elektrik enerjisi, neft-kimya məhsulları və gübrələr. Bunların da istehsalı üçün əsas mənbə enerjidir.

Bu gün xüsusilə neft məhsulları ilə bağlı yaşanan böhran əfsuslar olsun ki, yəqin daha da dərinləşəcək. Çünki bu böhranın iki mənbəyi var,

biri bizim Şimalımızda, ikincisi isə Körfəz bölgələrində - Cənubda. Artıq ənənəvi təchizatçılar bəziləri daxili tələbatı ödəmək üçün məcburən ixracı dayandırırırlar.

Burada onu da deyə bilərəm ki, Azərbaycana bir çox ölkələrdən müraciətlər daxil olur, xahişlər gəlir ki, biz istehsal etdiyimiz neft məhsullarını o ölkələrə ixrac edək. Biz isə bütün işləri vaxtında görmüşük. Bizim bu gün potensialımız, - mən təkcə neft məhsullarını nəzərdə tuturam, - 30 milyon tondur. Bunun 7 milyon tonu Azərbaycanda neftayırma zavodunda emal olunur, 23 milyon tonu isə xaricdə. Bax bunu biz vaxtında etdik. Bir zavodu sıfırdan qurduq, iki zavod aldığımız. Bu gün 30 milyon ton neft məhsullarına sahib olan, - özü də tək yerdə yox, üç yerdə, - ölkələr də çox deyil. Ona görə nəzərə alsaq ki, bir daha deyirəm, əfsuslar olsun, bizim ətrafımızda gedən müharibələr dayanmır, - biz çox istərdik ki, dayansın, amma dayanmır, - ona görə bizim məhsullarımız, qazımız tələbat daha da artacaq.

Bu "yaşıl gündəlik"lə bütün dünyanı bezdiren aktivistlər də artıq başa düşüblər ki, yeni neftsiz, qazsız, yanacaqsız heç bir iqtisadiyyat inkişaf edə bilməz. Siz yaxşı xatırlayarsınız ki, COP29 dövründə və onun ərafında bizə qarşı nə qədər əsas-sız ittihamlar səsləndirilmişdir ki, neft ölkəsində iqlim konfransı keçirilməməlidir. Yaxşı, bəs Kanada bizdən 10 dəfə daha çox neft hasil edir. Orada keçirilə bilər, bizdə keçirilə bilməz?! Yəni yenə də qərarlı yanaşma idi. Amma onu demək istəyirəm ki, bu gün "yaşıl keçid" ilə bağlı tezisi ortaya atılan arasında da artıq ciddi müzakirələr gedir. Yaxşı, qoy almasınlar bizim qazımızı, neftimizi, neft məhsullarımızı. Onların iqtisadiyyatı necə inkişaf edəcək? Ona görə enerji resursları ilə zəngin olan Azərbaycan bu gün çox ciddi geosiyasi və təhlükəsizlik amilinə çevrilir. Çünki enerji təhlükəsizliyi hər bir ölkənin milli təhlükəsizliyi deməkdir və bizim rolumuz daha da artacaq.

Bax investisiya forumları çərçivəsində imzalanmış kontraktların da bəziləri məhz qaz, neft hasilatının artırılmasına gətirib çıxaracaq. Bizim ən böyük neft yatağıımız - "Azəri-Çıraq-Günəşli" artıq 30 ildən çoxdur ki, istismardadır və orada təbii

düşmə prosesi gedir. Ona görə imzalanmış yeni kontraktlar, o cümlədən bizim xarici ölkələrdə əldə etdiyimiz neft mədənləri bizə təkcə hasilatı sabitləşdirmək üçün yox, artırmaq üçün də imkan verəcək. O cümlədən keçən ay imzalanmış qaz kontraktı da bizə, - təkcə bir kontrakt, - əlavə 5 milyard kubmetr qaz verəcək.

Yəni bu, uzunmüddətli strategiyadır, ölkəmizin önəmi getdikcə daha da artacaq. Buraya əgər biz nəqliyyat sektorunu əlavə etsək, - bu barədə də çox danışmaq istəmirəm, - sadəcə olaraq deyə bilərəm ki, bu il Azərbaycan ərazisindən keçən gözlənilən tranzit yüklərin həcmi 16 milyon tona çatacaq. Yəni bu, böyük bir artımdır. Vaxtilə biz 3-4 milyon tonu arzulayırdıq. İnfrastruktur yaratdıq, təməslər qurduq, o cümlədən lazımi inzibati tədbirləri gördük və bu dəhlizləri - Orta dəhlizi və Şimal-Cənub dəhlizini çox cəlbedici etdik. Ancaq biz yarı yoldayıq. Mən qarşıya hədəf qoymuşam ki, Azərbaycan ərazisindən keçən tranzit yüklər orta müddətdə 30 milyon tona çatacaq. Gör nə qədər bizə əlavə vəsait gələcək, minlərlə iş yerləri yaradılacaq və ölkəmizin önəmi daha da artacaq.

Təbii ki, əsas vəzifələrdən biri Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpasıdır. Dünən mənə verilən məlumata görə, Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə 96 min insan yaşayır, çalışır, təhsil alır. Biz bu günə qədər bu bölgələrin inkişafına 28 milyard manat vəsait ayırmışıq. Onların böyük əksəriyyəti infrastruktur layihələrinə istiqamətləndirilib, onların böyük hissəsi başa çatıb. Eyni zamanda bu gün 48 yaşayış məntəqəsində keçmiş köçkünlər artıq məskunlaşmış və bundan sonrakı illərdə Böyük qayıdış daha da sürətlə gedəcək.

Vəzifələr, əlbəttə ki, mən bəhs etdiyimdən daha da çoxdur. Sadəcə olaraq vaxtınızı çox almaq istəmirəm. Mən bu gün əsas, yəni strateji əhəmiyyət daşıyan istiqamətləri dilə gətirdim, bu fikirləri sizinlə bölüşmək istədim. Əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının fəalları, bütün üzvləri bu tarixi vəzifələrin icrasında fəal iştirak edəcəklər.

Partiyamıza yeni qələbələr arzulayıram.

Sağ olun.

"Bakı Metropoliteni" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin yenidən təşkili və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərman və sərəncamlarında dəyişiklik edilməsi, bəzi sərəncamlarının ləğv edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 7 may tarixli 662 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
"Bakı Metropoliteni" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin yenidən təşkili və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərman və sərəncamlarında dəyişiklik edilməsi, bəzi sərəncamlarının ləğv edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 7 may tarixli 662 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2026, № 5 (I kitab), maddə 408) 2.1-ci bəndinəhər iki halda "tramvay, taksi" sözlərindən

sonra ", sərnişin kanat yolları" sözləri, "metro, tramvay" sözlərindən sonra ", sərnişin kanat yollarının" sözləri əlavə olunsun və həmin bənddə "taksi və avtobuslara" sözləri "taksilərə, avtobuslara və sərnişin kanat yollarına" sözləri ilə,"və tikintisini" sözləri ",tikintisini və istismarını" sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 2 oktyabr 2026-cı il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 11 aprel tarixli 622 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Xüsusi dövlət rabitəsi ilə təmin olunan vəzifəli şəxslərin siyahısı"nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 11 aprel tarixli 622 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 4, maddə 622 (Cild I); 2024, № 3, maddə 262, № 4, maddə 397, № 5 (I kitab), maddə 526, № 6 (I kitab), maddə 657, № 8, maddə 948, №11, maddə 1197; 2025, № 3, maddələr 224, 232, № 5, maddə 444, № 7, maddə 658, № 9, maddə 817, № 11, maddə 1018, № 12 (I kitab), maddə 1151; 2026, № 2, maddə 123, № 5 (I kitab), maddə 419, № 7 (I kitab), maddələr 645, 666, 668) ilə təsdiq edilmiş Əlavə 2 - "Xüsusi dövlət rabitəsi ilə təmin olunan vəzifəli şəxslərin siyahısı"nın 16.2-ci bəndi ləğv edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 2 oktyabr 2026-cı il

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2001-ci il 4 yanvar tarixli 4 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Əmək haqqından tutulan vergi hesablanarkən fiziki şəxslərin vergi güzəştləri hüququnun müəyyənləşdirilməsi üçün sənədlərin Siyahısı"nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 319

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, "Təhsil haqqında" və "Minatəmizləmə fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 27 aprel tarixli 396-VIIQD nömrəli Qanununun icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2001-ci il 4 yanvar tarixli 4 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 1, maddə 53 (Cild I); 2024, № 7, maddə 930; 2025, № 5, maddə 507, № 9, maddə 870, № 12,(II kitab), maddə 1257) ilə təsdiq edilmiş "Əmək haqqından tutulan vergi hesablanarkən fiziki şəxslərin vergi güzəştləri hüququnun müəyyənləşdirilməsi üçün sənədlərin Siyahısı"na aşağıdakı məzmununda 1.8-1-ci bənd əlavə edilsin:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2014-cü il 17 iyun tarixli 196 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin strukturuna daxil olmayan tabeliyindəki qurumların Siyahısı"nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 320

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:
Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2014-cü il 17 iyun tarixli 196 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2014, № 6, maddə 749 (Cild I); 2024, № 7, maddə 910; 2025, № 3, maddə 267, № 7, maddə 709; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2026-cı il 9 sentyabr tarixli 280 nömrəli, 15 sentyabr tarixli 297 nömrəli və 21 sentyabr tarixli 305 nömrəli qərarları) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin strukturuna daxil olmayan

tabeliyindəki qurumların Siyahısı"nın "I. Bütcdədən maliyyələşdirilən qurumlar" bölməsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

- "1. Təhsil müəssisələri" hissəsinin 1.69-cu bəndinə "Ağdaş" sözüdən əvvəl "Habil Əliyev adına" sözləri əlavə edilsin.
- "2. Muzeylər" hissəsinə aşağıdakı məzmununda 2.102-2-ci bənd əlavə edilsin:
"2.102-2. "Xocalı Soyqırımı Memorial Kompleksi Xocalı şəhəri".

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

DTX süni intellekt vasitəsilə həyata keçirilən kibərdələduzluq halları ilə bağlı növbəti xəbərdarlıq edib

Son dövrlərdə ölkə hüudlarından kənarda fəaliyyət göstərən mütəşəkkil kibercinayətkar şəbəkələr tərəfindən süni intellekt texnologiyalarının imkanlarından faydalanmaqla yeni və təkmilləşdirilmiş kibərhücumların davam etdiyi müşahidə olunur.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin Mətbuat xidmətinin yaydığı məlumatda deyilir.

"Aparılan təhlillər göstərir ki, müvafiq qruplaşmalar süni intellekt alqoritmləri və xüsusi proqram təminatlarından istifadə etməklə dövlət qulluqçularını, müxtəlif müəssisə və təşkilatların əməkdaşlarını, eləcə də sadə

vətəndaşları hədəfə alırlar. Çoxsaylı xəbərdarlıqlara və maarifləndirici tədbirlərə baxmayaraq, bəzi hallarda vətəndaşların hələ də belə dələduzluq hallarına inandığı və onların qurbanına çevrildiyi diqqət çəkir.

Kibercinayətkarlar xüsusi hazırlanmış ssenarilər əsasında hədəfə gə-

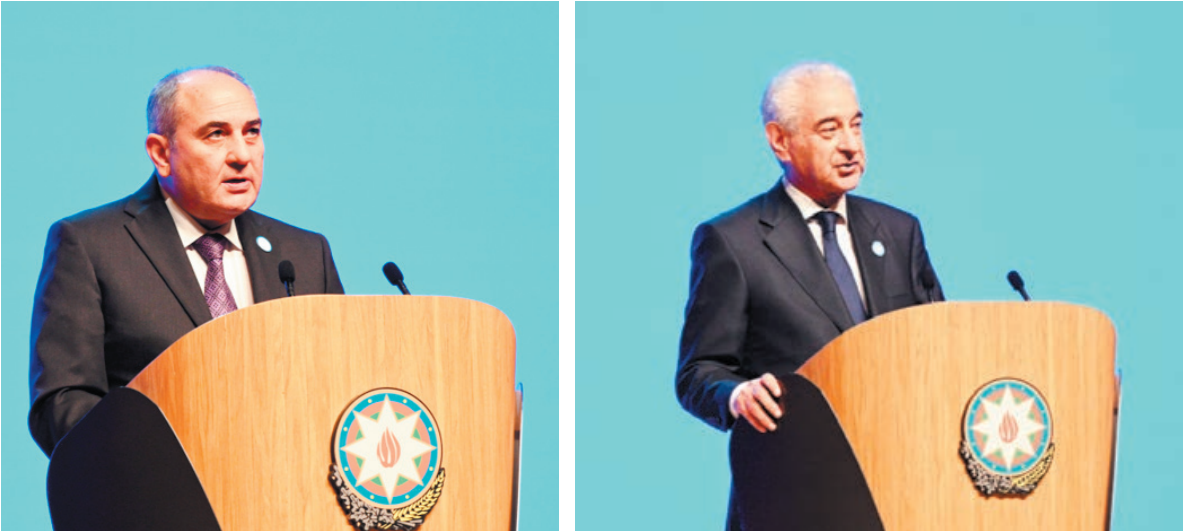
türülən şəxslərə guya "təcili" və "vacib" xarakterli mesajlar göndərir, daha sonra zərərçəkənləri aldatmaq üçün onları hüquq-mühafizə orqanlarının və ya digər rəsmi qurumların adından fəaliyyət göstərən saxta hesablara yönləndirir. Müvafiq üsulla həmin şəxslərdən xarici hesablara pul vəsaitlərinin köçürülməsi, eləcə də müxtəlif qanunsuz tapşırıqların yerinə yetirilməsi tələb edilir.

Rəqəmsal mühitdə son dərəcə diqqətli və ayıq-sayıq olmağın vacibliyini ön plana çəkərək vətəndaşlardan şübhəli müraciət, tələb və ya mesajla qarşılaşdıqda dərhal hüquq-mühafizə orqanlarına məlumat vermələri xahiş olunur", - deyər məlumatda bildirilir.

AZƏRBAYCAN

Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayı başa çatıb

Oktyabrın 2-də Bakıda, Heydər Əliyev Mərkəzində Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) VIII Qurultayı keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev tədbirdə iştirak edərək nitq söyləyib.

Sonra qurultay işini çıxışlar və müzakirələrlə davam etdirib.

YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII qurultayına hazırlıq çərçivəsində 2026-cı il sentyabrın 7-dən 19-dək partiyanın 84 yerli təşkilatı tərəfindən ümumilikdə 16 min 239 nəfərin iştirakı ilə keçirilən hesabat konfranslarında VII qurultayda qarşıya qoyulan vəzifələrin icrası istiqamətində görülmüş işlər dair məruzələr dinlənildiyini və əldə olunmuş nəticələrin təhlil edilərək geniş müzakirələr aparıldığını diqqətə çatdırıb.

Mərkəzi Aparatın rəhbəri qeyd edib ki, bütün konfranslarda Azərbaycan Prezidenti, YAP-ın Sədri İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasət birmənalı olaraq yekdilliklə dəstəklənib, dövlətimizin başçısının Azərbaycanın qazandığı nailiyyətlərdə, müstəqilliyinin qorunmasında, ərazi bütövlüyünün və mütləq suverenliyinin təmin edilməsində titanik fəaliyyəti xüsusi vurğulanıb, Azərbaycanın nömkni Cənubi Qafqazda, daha geniş coğrafiyada söz sahibinə çevrildiyi qürurla diqqətə çatdırılıb.

"Hesabat konfranslarının yekunlarına əsasən rayon və şəhər təşkilatları tərəfindən VIII qurultaya 960 nəfər nümayəndə seçilib", - deyər YAP Sədrinin müavini əlavə edib.

Sonra Tahir Budaqov qurultayın gündəliyini elan edib.

Gündəlik səsə qoyulub və yekdilliklə təsdiq olunub.

Tahir Budaqov VII qurultaydan ötən dövrdə görülmüş işlər barədə YAP İdarə Heyətinin hesabatını təqdim edib.

YAP Sədrinin müavini, Milli Məclis Sədrinin birinci müavini **Əli Əhmədov** XXI əsrin ilk onilliklərində ölkəmizin iqtisadi, sosial inkişafı, bəynəlxalq əlaqələr sahələrində əldə etdiyi ən böyük nailiyyətlərini Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri, Prezident İlham Əliyev dövrünün Azərbaycan xalqına böxş etdiyi unudulmaz töhfə olduğunu bildirib.

O, YAP-ın ayrı-ayrı ölkələrin siyasi təşkilatları, partiyaları ilə geniş əməkdaşlıq əlaqələri qurduğunu, maraqlı layihələr həyata keçirdiyini də vurğulayaraq deyib: "Zəngin təcrübə əsasında bu layihələr daha da geniş miqyasda həyata keçirilməkdədir. Bütün bunların hamısı Yeni Azərbaycan Partiyasının hörmətinin və nüfuzunun artıq ciddi şəkildə ölkəmizin hüudlarından konara çıxdığından xəbər verir".

YAP-ın Veteranlar Şurasının sədri, İdarə Heyətinin üzvü **Arif Rəhimzadə** Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanda onilliklər ərzində həyata keçirilmiş siyasi, iqtisadi və hərbi strategiyanın, milli birliyin və dövlət iradəsinin nəticəsi olan uğurların dövlətçilik tariximizdə özünəməxsus yer tutduğunu qeyd edib.

"Biz partiyamızın zəngin tarixi təcrübəsi ilə bugünkü gənclik arasında

mənəvi və siyasi körpü yaratmağa çalışmışıq. Şura üzvlərimiz ölkənin müxtəlif bölgələrində və yerli təşkilatlarda gənclərlə görüşlər keçirir, dövlətçilik fəlsəfəsini, müstəqilliyimizin hansı mürokkəb və ağır tarixi şəraitdə əldə olunduğunu, Ulu Öndər Heydər Əliyevin dövlətçilik irsinin mahiyyətini öz canlı xatirələri və həyat təcrübələri əsasında gənclərlə bölüşürlər", - deyər Arif Rəhimzadə əlavə edib.

YAP İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin deputatı **Musa Quliyev** bu ilərl ərzində Azərbaycanın öz siyasi, iqtisadi və hərbi qüdrətinin ardıcıl şəkildə möhkəmləndiyini, dövlətimizin beynəlxalq nüfuzunun və regional mövqelərinin daha da gücləndiyini bildirib. O qeyd edib ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının Cənubi Qafqazın ən böyük, ən monolit və ən qüdrətli partiyası olduğunu bu gün fəxrlə söyləyə bilər.

"Bu gün qarşımızda daha böyük vəzifələr dayanır: Qələbəni qorumaq, davamlı sülhə nail olmaq, azad Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru cənəmətə çevirmək, iqtisadiyyatımızı, insan kapitalını inkişaf etdirmək, sosial ədaləti və vətəndaş rifahını daha da yüksəltmək, gənclərimizin gələcəyinə yeni imkanlar açmaq - bütün bunlar qarşıdakı dövrün mühüm prioritetləridir", - deyər İdarə Heyətinin üzvü diqqətə çatdırıb.

YAP Gənclər Birliyinin sədri **Bəxtiyar İslamov** deyib ki, bu gün Azərbaycan gənci dünyanın ən yaxşı universitetlərində təhsil almaq, elm, innovasiya, sahibkarlıq, dövlət və ictimai fəaliyyətə daxil olmaqla ən müxtəlif sahələrdə öz potensialını reallaşdırmaq üçün geniş imkanlara malikdir.

"Azərbaycan gəncliyinə göstərilən diqqət və qayğı, inkişaf üçün yaradılmış geniş imkanlar, gənclərə verilən yüksək dəyər və onlara olan etimad məhz Prezident, partiyamızın Sədri İlham Əliyevin gənclərə verdiyi böyük qiymətin ən bariz təzahürüdür", - deyər Bəxtiyar İslamov əlavə edib.

YAP-ın Naxçıvan şəhər təşkilatının sədri **Elman Cəfərlı** Prezident İlham Əliyevin "Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsində dair əlavə tədbirlər haqqında" sərəncamının muxtar respublikada qarşıdakı illərdə sosial-iqtisadi inkişafın daha da sürətlə gedəcəyinə möhkəm əminlik yaratdığını qeyd edib.

"Son illərdə muxtar respublikanın davamlı sosial-iqtisadi inkişafının təmin edilməsi, infrastruktur təminatının və sosial xidmətlərin keyfiyyətini daha da yüksəldilməsi, hələ əhalinin məşğulluğunun və rifah halının yaxşılaşdırılması məqsədilə bir sıra mühüm dövlət proqramları və tədbirlər planları təsdiq olunub, muxtar respublikada idarəetmə islahatları həyata keçirilərək səlahiyyətlı nümayəndə institutu təbtiq edilib", - deyər əlavə edib.

44 günlük Vətən müharibəsinin şəhidi, "Qarabağ" ordeni, "Şücaətə görə", "Vətən uğrunda", "Xocavəndin azad olunmasına görə", "Kəlbəcərin azad olunmasına görə" medalları ilə təltif olunmuş Şahmar Məhəfovun həyat yoldaşı, Yasamal rayonu 53 nömrəli tam orta məktəbin müəllimi

Bəyim Məhəfova bir şəhid həyat yoldaşı olaraq xüsusilə vurğulayıb ki, şəhid ailəsinin arxasında dövlətin dayandığını bilmək insana yaşamağa, çalışmağa, Vətəne layiqli övlad böyütməyə və gələcəyə inamla baxmağa stimül verir.

"Yeni Azərbaycan Partiyası şəhid ailələrinə hər zaman xüsusi diqqət göstərib. Partiyamızın İdarə Heyətinin hesabatından da göründüyü kimi, VII Qurultaydan sonra şəhid ailələri, müharibə veteranları və qazilər daim diqqət mərkəzində saxlanılaraq onların sosial problemlərinin həllinə kömək göstərilib, bu istiqamətdə çoxsaylı tədbirlər və sosial-humanitar təşəbbüslər həyata keçirilib. Bütün bu fəaliyyətlər böyük əhəmiyyətə malik olmaqla yüksək qiymətləndirilməlidir", - deyər Bəyim Məhəfova qeyd edib.

* * *

Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı, Suqovuşanın, Ağdamın və Kəlbəcərin azad olunmasına görə medallarla təltif olunmuş, Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin baş məsləhətçisi **Qazənfər Ağayev** bu gün Qələbəni qorumağın, güclü dövlətimizi daha da inkişaf etdirmənin, gənc nəslin dövlətçilik ruhunda yetişməsi üçün çalışmağın hər biriminin vəzifəsi olduğunu vurğulayıb.

"Bu baxımdan Yeni Azərbaycan Partiyasının gənclər siyasəti xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Bu gün partiyanın sıralarında vətənpərvər gənclərin fəal iştirakı olduqca önəmlidir. Dövlət Azərbaycanın gələcəyinə inanır, gənclərləlik önəmlərini saxdaqır və ölkəmizin inkişafında öz məsuliyyətini dərk edir. Yeni Azərbaycan Partiyasının sıralarında olmaq Azərbaycanın müstəqil inkişaf yoluna, Ulu Öndərin siyasi irsinə və Prezident İlham Əliyevin müəyyən etdiyi strateji kursa bağlılığın ifadəsidir", - deyər Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı bildirib.

* * *

Daha sonra VII Qurultaydan ötən dövrdə Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyətinin gənəətbəxş hesab edilməsinə dair təkliflər irəli sürülüb və məsələ səsə qoyularaq yekdilliklə təsdiq olunub.

* * *

VII Qurultaydan ötən dövr üçün YAP Təftiş Komissiyasının hesabatı təqdim olunub. Hesabatı Təftiş Komissiyasının sədri, Milli Məclisin deputatı **Səvinc Hüseynova** təqdim edib.

Qurultay YAP Təftiş Komissiyasının hesabatı ətrafında çıxışlarla davam edib.

YAP-ın İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin deputatı **Pərvin Kərimzadə** təqdim edilən hesabatın partiyanın fəaliyyətində şəffaflığın, maliyyə və təşkilatı intizamın, qarşıya qoyulan vəzifələrə məsuliyyətlı münasibətin təmin olunması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıdığını vurğulayıb.

O, Azərbaycanın Cənubi Qafqazda yeni reallıqlar yaradan dövlət olduğunu, bütün bu proseslərin təməlinə məqsədyönlü dövlətçilik siyasətinin, xalq-iqtidar birliyinin və dövlət-vətəndaş həmrəyliyinin dayandığını diqqətə çatdırıb.

"Ulu Öndər Heydər Əliyevin dövlətçilik ideyaları, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən inkişaf strategiyası və xalqımızın sarılmaz birliyi Azərbaycanın gələcəyini

nin etibarlı təminatdır. Bizim borcumuz isə bu tarixi məsuliyyəti ləyaqətlə daşımaqdır", - deyər Pərvin Kərimzadə qeyd edib.

Yeni Azərbaycan Partiyası Təftiş Komissiyasının üzvü **Həsən Həsənovun** sözlərinə görə, YAP-ın Mərkəzi Aparatında aparılan təftiş yoxlamasının nəticələri göstərir ki, Mərkəzi Aparat və onun rəhbərliyi hesabət dövrü ərzində partiyanın Nizamnaməsindən irəli gələn vəzifələri yüksək səviyyədə yerinə yetirib, İdarə Heyətinin, Təftiş Komissiyasının, Veteranlar Şurasının, Gənclər Birliyinin fəaliyyətinə hərtərəfli dəstək verib.

"Dünyanın klassik modelinin dəyişdiyi və dünya sisteminin permanent transformasiyaya uğradığı şəraitdə milli dövlətçilik ideyası, milli suverenlik, hətta bütöv sivilizasiyaların varlığı təhlükəyə məruz qalır, yeni situasiya yaranır. Belə bir vəziyyətdə Yeni Azərbaycan Partiyasının tutduğu yolun alternativı yoxdur. Bizim ən böyük vəzifəmiz Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini qorumaq, saxlamaq, möhkəmləndirmək və onu əbədi etməkdən ibarətdir", - deyər H.Həsənov bildirib.

* * *

VII Qurultaydan ötən dövr üçün YAP Təftiş Komissiyasının hesabatı səsə qoyulub və yekdilliklə təsdiq olunub.

* * *

Daha sonra qurultay YAP-ın Nizamnaməsində dəyişikliklər olunması ilə bağlı çıxışlarla davam edib.

YAP Təftiş Komissiyası sədrinin müavini, Milli Məclisin deputatı **Nizami Səfərov** YAP-ın Nizamnaməsinə təklif edilən dəyişikliklərin Azərbaycanın müasir dövrünün reallıqlarından qaynaqlanaraq və onları dolğun formada əks etdirərək gələcəyə hesablandığını qeyd edib.

"Nizamnamə layihəsinə partiya qurultayı, idarə heyəti, təftiş komissiyası, partiya fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsi, maliyyə hesabata və maliyyə uçotuna aid yeni müddəələr daxil edilib ki, bunlar bir tərəfdən partiya fəaliyyətinin gücləndirilməsi, digər tərəfdən mövcud qanunvericiliyə uyğunlaşmaya xidmət edir", - deyər N.Səfərov diqqətə çatdırıb.

YAP İdarə Heyətinin üzvü, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri **Bahar Muradova** təqdim olunan yeni Nizamnamənin fəlsəfəsinin tarixi siyasi irsimizi qorumaqla, onun üzərində müasir, çevik, məsuliyyətli və hüquqi baxımdan daha daqiqlik tənzimlənməsi partiya quruculuğu təminatının təşkil etdiyini bildirib.

O, yenilənmiş Nizamnamənin hazırlanmasının ilk mühüm əsaslarından birinin onun yeni "Siyasi partiyalar haqqında" qanunun tələblərinə və digər qanunvericilik aktlarına uyğunlaşdırılması olduğunu qeyd edib.

"Yeni layihədə bu hüquqi tələblər partiyanın real fəaliyyət mexanizmləri ilə əlaqələndirilib, idarəetmə prosesləri və səlahiyyətlər daha daqiqlik müəyyən olunur və məsuliyyət mexanizmləri konkretləşdirilib", - deyər Bahar Muradova vurğulayıb.

Milli Məclisin deputatı **Vüqar Rəhimzadə** YAP-ın VIII Qurultayının Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam bərpa olunduğu, regionda dayanıqlı sülhün və təhlükəsizliyin təmin edildiyi bir dövrdə keçirildiyini vurğulayıb. O, bunun hər birimiz üçün böyük qürur, xoşbəxtlik olduğunu, tarixi Zəfərin altı ilinin tamam olduğu bir dövrdə təsadüf edən qurultayın qarşımızda yeni hədəflər və vəzifələr qoyduğunu diqqətə çatdırıb.

"Ümummilli Lider Heydər Əliyevin yaradıcısı olduğu Yeni Azərbaycan Partiyası hər zaman dünyanın, bu günün və gələcəyin partiyası olduğunu konkret addımları ilə təsdiqləyir. Əminlik ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının tarixi bundan sonra daha möhtəşəm uğurlarına zənginləşəcək, qürurverici səhifələrin sayı daha da artacaq", - deyər deputat bildirib.

* * *

Sonra Nizamnaməyə təklif edilən dəyişikliklər səsə qoyulub və yekdilliklə təsdiq olunub.

* * *

Daha sonra YAP İdarə Heyətinin 40 nəfərdən ibarət tərkibi səsə qoyulub və yekdilliklə təsdiq olunub.

YAP Təftiş Komissiyasının 13 nəfərdən ibarət tərkibi səsə qoyulub və yekdilliklə təsdiq olunub.

* * *

Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayı Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başa çatıb.

azerbaijan-news.az

"Bizim sülhə olan sadiqliyimiz ABŞ tərəfindən çox güclü qarşılıq gördü"

"ABŞ-nin region-da daha geniş və fəal iştirakı gözənilir. Həmçinin ABŞ-nin Mərkəzi Asiya və daha geniş Xəzər regionuna münasibətdə yeni geostратеji düşüncəsinin formalaşdığını da müşahidə edirik. Azərbaycan və ABŞ münasibətləri isə tamamilə yeni mərhələyə yüksəlib".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri CAMCA Regional Forumunda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev deyib.

O qeyd edib ki, Azərbaycan-Ermənistan sülh prosesində ABŞ Prezidenti Donald Tramp və onun administrasiyası təqdirəlayiq rol oynayıb.

"Bizim sülhə olan sadiqliyimiz ABŞ tərəfindən çox güclü qarşılıq gördü. Onlar bildirdilər ki, sülh gündəliyini dəstəkləyirlər. Nəticə olaraq Prezident Tramp öz siyasi cəhəsini bu prosesə yönlətdi", - deyə Prezidentin köməkçisi bildirib.

Hikmət HACIYEV: "Ermənistan Konstitusiyasındakı müvafiq müddəanın dəyişdirilməsi prosesə müsbət təsir edəcək"

"Hazırda Azərbaycan və Ermənistan arasında ticarət əlaqələri mövcuddur. Ticarət əlaqələri, biznes münasibətləri, iki ölkə arasında etimadın yaradılması üçün tədbirlər və digər addımlar bir müddət əvvəl təsəvvür belə edilmirdi".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri CAMCA Regional Forumunda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev deyib.

Prezidentin köməkçisi: "Azərbaycan regionda yeni siyasi reallıqlar yaradır"

"Hazırda Cənubi Qafqazın bütün regional mənzərəsi dəyişib. Sülh gündəliyinin təşəbbüskarı Azərbaycan və bir təşəbbüsbün müəllifi Prezident İlham Əliyevdir".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri CAMCA Regional Forumunda Prezidentin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev deyib.

O vurğulayıb ki, Azərbaycan regional sahiblik nümayiş etdirir, regionda yeni siyasi

Prezidentin köməkçisi vurğulayıb ki, illərlə davam edən münaqişədən əziyyət çəkən nəsil bölgədə davamlı və dayanıqlı sülhün bərqərar olacağına ümid edir. "Biz Azərbaycan və Ermənistanın gələcək nəsillərinin münaqişədən əziyyət çəkməsini istəmirik. Düşünürəm ki, Ermənistan Konstitusiyasındakı müvafiq müddəanın dəyişdirilməsi prosesə müsbət təsir edəcək. Biz Ermənistan xalqının Azərbaycana qarşı heç bir ərazi iddiasının olmadığını təsdiq edən yekun mövqeyini görmək istəyirik", - deyə Hikmət Hacıyev qeyd edib.

reallıqlar yaradır. Bu isə strateji uzaqgörənliyin nəticəsidir. Hazırda Azərbaycan üçün iqtisadi diplomatik bağlantılar mühümdür. Bura bərpaolunan enerji, nəqliyyat əlaqələri, həmçinin əldə olunmuş sülhün möhkəmləndirilməsi və qorunması da daxildir. "Çünki regionda, eyni zamanda bütün dünyada qeyri-müəyyənlik hələ də kifayət qədər yüksəkdir və bu, Azərbaycanın bilavasitə qonşuluğunda da baş verir", - deyə Hikmət Hacıyev bildirib.

Hafiz PAŞAYEV: "Azərbaycanın qarşısında duran məqsədlər 35 il əvvəlkindən tamamilə fərqlidir"

"Azərbaycanın torpaqlarını işğaldan azad etməsi ölkənin öz ərazi bütövlüyünü bərpa etməsi və real suveren dövlət kimi inkişafının yeni mərhələsinə keçməsi baxımından mühüm dönüş nöqtəsi olub. Bu gün ölkənin qarşısında duran məsələlər isə müstəqilliyin ilk illərindəki çağırışlardan əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənir".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirləri ADA Universitetinin rektoru, Azərbaycanın ABŞ-dəki keçmiş səfiri Hafiz Paşayev CAMCA Regional Forumunun "Dövlət xadimlərinin söhbəti: Dəyişən dünyada CAMCA-nın rolu" adlı plenar sessiyasında çıxışı zamanı səsləndirib.

H.Paşayev bildirib ki, Azərbaycanın torpaqlarını işğaldan azad etməsi və suverenliyini tam şəkildə təmin etməsi uzun illər ərzində onun üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyan əsas məsələlərdən biri olub.

"Azərbaycan torpaqlarını işğaldan azad etdi və biz real suveren dövlətə çevrildik. Vaşinqtonda keçirdiyim dövr ərzində bunun baş verməsini arzulamışam. Bu, mənim üçün əsas məsələlərdən biri idi", - deyə H.Paşayev vurğulayıb.

ADA Universitetinin rektoru qeyd edib ki, hazırda Azərbaycanda və regionda müzakirə

olunan məsələlər ölkənin ötən onilliklər ərzində keçdiyi inkişaf yolunun nəticəsini də göstərir.

"CAMCA Regional Forumunda səsləndirilən fikirlər və müzakirə olunan yeni təşəbbüslər regionun gündəliyində ciddi dəyişikliklərin baş verdiyini nümayiş etdirir. Bu gün Azərbaycanda baş verənlər haqqında burada çox danışıldı. Düşünürəm ki, gələcək parlaqdır. Konfransın iştirakçılarını dinlədikcə görürəm ki, bu gün irəli aparmağa çalışdıqları məsələlər təxminən 35 il əvvəl diqqət yetirməyə başladığımız məsələlərdən tamamilə fərqlidir", - deyə Hafiz Paşayev bildirib.

"Taleyimiz öz əlimizdədir"

Prezident İlham Əliyevin oktyabrın 2-də Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayındakı çıxışı ölkənin hazırkı inkişaf mərhələsinin mühüm xüsusiyyətlərindən birini aydın şəkildə ortaya qoydu: artıq bu gün suverenlik yalnız hüquqi kateqoriya və ya ərazi bütövlüyünün bərpasının nəticəsi kimi nəzərdən keçirilmir. Suverenlik Azərbaycanın xarici dünya ilə münasibətlərini qurduğu əsas prinsipə çevlir.

Milli Məclisin deputatı Sevinc FƏTƏLİYEVA qəzetimizə açıqlamasında xatırladıb ki, dövlət başçısı çıxışında xarici siyasətlə bağlı səsləndirdiyi ən məzmunlu təzislərdən biri bu siyasətin elə qurulmasının vacibliyi idi ki, heç kim Azərbaycanın daxili işlərinə müdaxilə edə bilməsin: "Prezident İlham Əliyev vurğuladı ki, ölkəmizin nə könər varlığımıza, nə də xarici himayəyə ehtiyacı var. Eyni zamanda o, bu prinsipi ölkənin ideoloji məkanının da xarici təsirlərdən qorunmasının zəruriliyi ilə əlaqələndirdi. İlk baxışdan bu yanaşma dövlət suverenliyi ilə bağlı ənənəvi mövqenin ifadəsi kimi görünə bilər. Lakin mövcud beynəlxalq şərait ona tamamilə fərqli məzmun qazandırır. Dünya getdikcə daha az proqnozlaşdırılan xarakter alır, böyük güclər arasında rəqabət güclərin, kiçik və orta dövlətlər isə getdikcə daha çox öz sərhədlərindən uzaqda qəbul olunan qərarlara uyğunlaşmaq zorurati ilə üzləşirlər. Belə bir şəraitdə müstəqil xarici siyasət yürütmək qabiliyyəti real strateji resursa çevrilir. Prezidentin çıxışında səsləndirdiyi digər mühüm tezis də möhz bununla

bağlı idi. Dövlət başçısı bəzi tanınmış ekspertlərin artıq Azərbaycanı orta qüvvə hesab etdiklərini qeyd edərək, ölkənin iqtisadi müstəqilliyini və beynəlxalq nüfuzunu xüsusi vurğuladı. "Bizim taleyimiz öz əlimizdədir" fikri, əslində, Azərbaycanın son illərdə həyata keçirdiyi siyasi kursun fəlsəfəsinin ifadəsidir".

Bu modelin bir anda formalaşmadığını deyəən S.Fətəliyeva bildirib ki, Prezident İlham Əliyev çıxışında yenidən Ulu Öndər Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi siyasi kursa müraciət edərək, onun başlıca xəttinin dəyişməz olaraq qaldığını - müstəqillik, dövlətçilik, iqtisadi sərbəstlik, güclü hərbi potensial və ölkənin öz resurslarından maksimum səmərəli istifadəyə diqqət cəhki. Eyni zamanda dövrün tələblərindən asılı olaraq taktiki, hətta strateji vəziyyətlərin dəyişə biləcəyi də vurğulandı.

Deputat qeyd edib ki, möhz varisləklə dəyişən şəraitə uyğunlaşmaq qabiliyyətinin vəhdəti prinsipial əhəmiyyət daşıyır: "Müstəqil xarici siyasət daxili dayanıqlılıq olmadan mümkün deyil. Xarici maliyyələşmədən, təhlükəsizlik təminatlarından və

ya hər hansı bir siyasi güc mərkəzindən kritik dərəcədə asılı olan dövlətin fəaliyyət azadlığı istər-istəməz məhduddlaşır. Buna görə də Azərbaycanın siyasi modelində iqtisadi müstəqillik, enerji imkanları, nəqliyyat infrastrukturunu və müdafiə potensialı diplomatiyadan ayrı mövcud deyil. Öksinə, bütün bu amillər müstəqil xarici siyasətin maddi əsasını formalaşdırır. Son illərin təcrübəsi bu qarşılıqlı əlaqəni xüsusilə aydın şəkildə nümayiş etdirdi".

Sevinc Fətəliyevanın fikrincə, İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Azərbaycan yalnız döyüş meydanındakı vəziyyətin dəyişdirilməsi ilə kifayətlənməyib. Prezidentin qurultayda vurğuladığı kimi, ölkəmiz regionda yeni reallıqları özü yaradı və sonradan bu beynəlxalq ictimaiyyətdən qəbul edildi. Bu, son dərəcə mühüm məqamdır: Bakının xarici siyasəti getdikcə daha az dərəcədə xarici

vasitəçilərin qərarlarını gözləmək, daha çox isə öz siyasi reallıqlarını formalaşdırmaq üzərində qurulur.

"Prezidentin müəyyən etdiyi digər mühüm prinsip başqa dövlətlərlə münasibətlərdə ikili standartlara yol verilməməsidir. Cənab İlham Əliyev Azərbaycanın digər ölkələrə münasibətdə heç vaxt ikiüzlülük və riyakarlıq nümayiş etdirmədiyini bildirdi. Praktiki müstəvidə bu xətt pragmatik siyasəti nəzərdə tutur: maraqların üst-üstə düşdüyü sahələrdə tərəfdaşlıq, fikir ayrılıqlarının mövcud olduğu məsələlərdə dialoq və siyasi himayəçilik üzərində qurulan münasibətlərin qəbul edilməməsi.

Bu gün Azərbaycan xarici siyasətinin yeni mərhələsinə qədəm qoyur. Əgər əvvəlki dövrdə əsas vəzifə müstəqil siyasət yürütmək hüququnun qorunması idisə, indi əsas məsələ bu müstəqilliyi dayandıran beynəlxalq təsir imkanına çevirməkdir. Prezidentin çıxışının mühüm siyasi məzmunlarından biri də möhz bundan ibarətdir: Azərbaycan üçün suverenlik artıq yalnız qorunmalı olan dəyər deyil. O, dövlətin dəyişən beynəlxalq sistemdə öz yerini müəyyənləşdirməsinə və formalaşdırılmasına imkan verən strateji vasitəyə çevrilir", - deyə deputat qeyd edib.

Əsmər QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

Azərbaycanın "Şimal-Cənub" dəhlizində iştirakı ölkənin beynəlxalq nəqliyyat sistemində geostrateji əhəmiyyətini artırır

"Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi Azərbaycan üçün xüsusi strateji əhəmiyyət daşıyır. Dəhliz Şimali Avropa və Rusiyani İran, Hindistan və Cənubi Asiya ölkələri ilə birləşdirən çoxfunksiyalı nəqliyyat marşrutudur. Azərbaycanın coğrafi mövqeyi isə bu marşrutun mühüm hissələrindən birinin ölkə ərazisində keçməsinə imkan yaradır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin əsas məqsədlərindən biri Avropa ilə Cənubi Asiya arasında yükdaşımaqların daha səmərəli və sürətli təşkil edilməsidir. Dəhliz demir yolu, avtomobil və dəniz nəqliyyatının qarşılıqlı əlaqəsindən istifadə edən multimodal marşrut kimi formalaşır.

Azərbaycan dəhlizin əsas marşrutlarından biri olan qərb istiqamətində mühüm tranzit ölkədir. Bu marşrut Rusiya-Azərbaycan-İran xətti üzrə hərəkət edir. Ölkənin əlverişli coğrafi mövqeyi, inkişaf etmiş nəqliyyat infrastrukturunu və Xəzər dənizinə çıxışı Azərbaycanın dəhlizin fəaliyyətində rolunu artırır.

Azərbaycan ərazisində Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı, demir yolları və avtomobil yolları kimi infrastruktur obyektlərinin inkişaf etdirilməsi ölkənin beynəlxalq tranzit imkanlarını genişləndirib. Xüsusilə Bakı-Astara demir yolu bağlantısının yaradılması Azərbaycan ərazisindən keçən "Şimal-Cənub" marşrutunun formalaşması baxımından mühüm addım olub.

"Şimal-Cənub" dəhlizinin Azərbaycan üçün əsas üstünlüklərindən biri tranzit gəlirlərinin artırılması və logistika sektorunun inkişafıdır. Beynəlxalq yük axınlarının ölkə ərazisindən keçməsi nəqliyyat, anbar, gömrük, sigorta və digər xidmət sahələrinin inkişafına şərait yaradır.

Dəhlizin geniş istifadəsi Azərbaycanın yalnız enerji resursları ixrac edən ölkə kimi deyil, həm də mühüm nəqliyyat və logistika mərkəzi kimi mövqeyinin möhkəmlənməsinə xidmət edə bilər. Tranzit daşımaqlarının artması yeni investisiyaların cəlb olunmasına, logistika mərkəzlərinin və sənaye müəssisələrinin inkişafına əlavə imkanlar yaradır.

Bundan başqa, nəqliyyat əlaqələrinin genişlənməsi Azərbaycan sahibkarlarının Rusiya, İran və daha uzaq bazarlara çıxış imkanlarını artırır. Beləliklə, dəhliz xarici ticarətin şaxələndirilməsi baxımından da əhəmiyyətli vasitədir.

Azərbaycanın "Şimal-Cənub" dəhlizində iştirakı ölkənin beynəlxalq nəqliyyat sisteminin geostrateji əhəmiyyətini artırır. Azərbaycan Şərqlə Qərb, Şimala Cənub arasında yerləşən coğrafi mövqeyindən istifadə etməklə müxtəlif iqtisadi məkanları bir-biri ilə əlaqələndirən tranzit ölkəyə çevrilmək imkanına malikdir. Lakin nəzərə çatdırmaq lazımdır ki, bu dəhlizin əsas iştirakçısı olan Rusiya və İranla davam edən müharibələr dəhlizin tam fəaliyyətində maneə yaradıb. İqtisadi çətinlik fəaliyyətdə maneə yaradıb. İqtisadi çətinlik İranla dəhlizin əsas segmenti olan Rəşt-Astara

(İran)-Astara (Azərbaycan) demir yolunun tikilib başa çatdırılmasına imkan vermir.

İranlı ekspert Nəvid DANƏŞVƏR AZƏRTAC-a bildirib ki, hazırda 100 kilometr ərazi əhalidən alınıb və reyslər tikinti məntəqəsinə çatdırılıb. "160 kilometrlik Rəşt-Astara demir yolu xətti "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin demir yolu segmentinin əsasını təşkil edir. Ukraynadakı hərbi əməliyyatlarla görə sanksiyalara məruz qalan Rusiyanın yolun çəkilişinə 1,6 milyard avro vəsait ayırması da onu deməyə əsas verir ki, dəhlizin qərb istiqaməti rəsmi Moskva üçün olduqca böyük əhəmiyyət daşıyır. Lakin müharibə kreditin reallaşmasına imkan vermir ki, bu da işləri gecikdirir".

Ekspertin sözlərinə görə, tranzit ölkə kimi Azərbaycan özünün infrastrukturunu hazır vəziyyətə gətirib ki, bu da Rəşt-Astara (İran)-Astara (Azərbaycan) demir yolu xəttinin istismara buraxılmasını tələsdirir.

"İran həm tranzit ölkə kimi, həm də Cənubi Qafqaz, Rusiya, Şərqi Avropa və Baltıqyanı ölkələrlə ticarət əlaqələrini artırmaq imkanını əldə edəcək. Eyni zamanda İran bu regionların Kərfəz ölkələri ilə nəqliyyat əlaqəsini yaradacaq. Hələlik isə İran Azərbaycan ərazisindən tranzit olaraq istifadə edərkən Rusiya ilə ticarət əlaqələrini davam etdirir. Demir yolu istismara verildikdən sonra isə İranın həm Azərbaycan, həm də Rusiya ilə ticarət dövrüyyosində böyük artım müşahidə olunacaq", - deyə ekspert vurğulayıb.

"ADEX 2026" sərgisi müdafiə sənayesi məhsullarının daha bir nümayişinə çevrildi

Azərbaycanın dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biri də müdafiə qabiliyyətinin möhkəmləndirilməsi və milli təhlükəsizliyin təmin edilməsidir. Bu baxımdan müdafiə sənayesi ölkənin milli təhlükəsizliyini təmin etmək və Silahlı Qüvvələrin maddi-texniki bazasını yerli istehsal hesabına gücləndirmək məqsədilə fəaliyyət göstərən, son illərdə sürətlə modernləşən strateji bir sektordur. Səha üzrə dövlət siyasətini Azərbaycan Respublikası Müdafiə Sənayesi Nazirliyi həyata keçirir.

Həyata keçirilən ardıcıl tədbirlər nəticəsində böyük inkişaf yolu keçən ölkəmizin müdafiə sənayesi bu gün keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoyub və istehsal imkanlarını əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirib. Yerli müəssisələrdə istehsal olunan müdafiə təyinatlı məhsullar Silahlı Qüvvələrimizin təchizatında mühüm yer tutmaqla yanaşı, beynəlxalq bazarlarda da rəqabət qabiliyyəti ilə seçilərək müxtəlif ölkələrin aidiyyəti qurumları tərəfindən xüsusi maraqla qarşılanır. Azərbaycanın müdafiə sənayesi sahəsində əldə etdiyi nailiyyətlər ölkəmizin hərbi-texniki potensialının güclənməsinə, dost və tərəfdaş dövlətlərlə əməkdaşlığın dərinləşməsinə xidmət edir.

Azərbaycanın hərbi sənaye kompleksində hazırda mündən artıq adda müdafiə təyinatlı məhsul istehsal olunur. Ölkə daxilində fəaliyyət göstərən zavodlar həm yerli tələbatı ödəyir, həm də ixrac potensialını artırır.

Təsədüfi deyil ki, Bakıda keçirilməsi ənənəvi hal alan ADEX (Azerbaijan International Defence Exhibition) sərgisi ölkəmizin hərbi-texnoloji potensialını dünyaya nümayiş etdirən mühüm regional platformaya çevrilib.

Prezident İlham Əliyevin "ADEX 2026" 6-cı Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisinin və "Securex Caspian 2026"

15-ci Yubiley Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Müəhifəzə və Xilasetmə Avadanlıqları Sərgisinin iştirakçılarına ünvanladığı müraciətdə deyildiyi kimi: "Bu gün Azərbaycanın müdafiə sənayesi məhsullarının keyfiyyəti və etibarlılığı beynəlxalq səviyyədə yüksək qiymətləndirilir. ADEX sərgisi həm ölkəmizin müdafiə-sənaye kompleksinin gücünün və potensialının, o cümlədən innovativ texnologiyalarının, həm də tərəfdaşlarımızın müdafiə sənayesi müəssisələrinin müasir məhsullarını və yeni nailiyyətlərini beynəlxalq ictimaiyyətə təqdim olunması baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır".

Budəfəki sərgi də deyilənlərin daha bir təsdiqi oldu. Regionun böyük hərbi-texnoloji platforması olan və müdafiə sənayesinin global güclərini bir araya gətirən "ADEX 2026" müasir hərbi texnologiyaların və avadanlıqların, o cümlədən Azərbaycanın müdafiə sənayesi kompleksinin qüdrətini nümayiş baxımından mühüm rol oynadı.

Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın sərgi ilə tanış olmaqları bu tədbirin önəminə bir daha diqqət yönəldir. Burada nümayiş olunan Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyinin stendi sözügedən nailiyyətlərdən söz açdı. Belə ki, "ADEX 2026"da Azərbaycan Ordusunun silahlanması olan artilleriya sistemləri, aviasiya texnikası və pilotsuz sistemlər nümayiş etdirilirdi. Nazirliyin ekspozisiyası həm sərgi zalında, həm də açıq sahədə yerləşdirilmişdi.

Xatırladaq ki, 2023-cü ildə Prezident İlham Əliyevin fərmanı ilə Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin tabeliyində yaradılan "Azersilah" Müdafiə Sənayesi Holdingi silah istehsalının, satışının və ixracının təşkilini həyata keçirir. İstehsal imkanlarının genişləndirilməsi, yeni nəsil silahların hazırlanması və beynəlxalq əməkdaşlıq qurumun fəaliyyətində əsas istiqamətlərdir.

Sərgidə Azərbaycanın eləcə də "Vektor" Şirkətlər Qrupu iştirak edirdi. "Vektor" ölkəmizin müdafiə sənayesi sahəsində

fəaliyyət göstərir. O, raketlər, hərbi geyim və müxtəlif hərbi aksesuarların istehsalı ilə məşğuldur.

Sərgi haqqında ümumi olaraq onu deyək ki, bu tədbir Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin təşəbbüsü və təşkilatı dəstəyi, Müdafiə Nazirliyinin dəstəyi ilə keçirildi. Sərginin təşkilatçısı isə "Caspian Event Organisers" şirkəti idi. "ADEX 2026"da rekord sayda şirkət iştirak etdi. Buna görə "Bakı-Ekspo" Mərkəzinin əlavə pavilyonu da istifadəyə verilmişdi. Bir pavilyon ilk dəfə milli ekspozisiya üçün ayrılmışdı.

"ADEX 2026"da 39 ölkədən 59 xarici nümayəndə heyəti qeydiyyatdan keçmişdi. Bu il ABŞ-nin bir neçə nüfuzlu şirkəti sərgidə ilk dəfə iştirak edirdi. Burada ən geniş təmsil olunan ölkə isə qardaş Türkiyə idi.

ADEX ilə paralel olaraq və bu il artıq 15-ci dəfə keçirilən "Securex Caspian" sərgisi də öz növbəsində təhlükəsizlik, mühafizə, xilasetmə və fəvqəladə halların idarə olunması sahələrində qabaqcıl texnologiyaların nümayiş etdirildiyi ixtisaslaşmış tədbirlərdən biri olaraq böyük nüfuz qazanmışdır.

"Securex Caspian" sərgisində hüquq-mühafizə, sərhəd, xilasetmə, yanğınsöndürmə və xüsusi xidmət orqanları üçün nəzərdə tutulmuş ləvazimatlar, kompleks mühafizə sistemləri və perspektivli texnoloji həllər, o cümlədən ekspert-kriminalistika vasitə və sistemləri, əməliyyat-axtarış, qəza-xilasetmə vasitə və avadanlıqları nümayiş etdirilirdi.

ADEX və "Securex Caspian" sərgilərinə 30 ölkədən 277 şirkət qatılmışdı. Sərgilərdə 14 ölkənin milli pavilyonu quraşdırılmışdı.

Prezident İlham Əliyev sərgi iştirakçılarına müraciətində əmin olduğunu bildirmişdir ki, ADEX və "Securex Caspian" sərgiləri iştirakçılar arasında yeni işgüzar əlaqələrin qurulmasına, habelə hərbi-texniki tərəfdaşlığın gücləndirilməsinə mühüm töhfə verəcək.

Flora SADIQLI, "Azərbaycan"

3 oktyabr 1993-cü ildə Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmişdir

Qüdrətli Azərbaycan dövlətinin memarı

Oktyabrın 3-də Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri, görkəmli dövlət xadimi, dünya miqyaslı siyasətçi, parlaq şəxsiyyət Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilməsinin 33-cü ildə tamam olur. Həmin gün Ulu Öndər Heydər Əlirza oğlu Əliyevin xalqın böyük səs çoxluğu ilə Prezident seçilməsi mühüm tarixi hadisə, ölkəmizin müstəqilliyə və suverenliyə gədən qurtuluş yolunun ilk pilləsi olmaqla, qüdrətli Azərbaycan dövlətinin təməlinin qurulduğu gün kimi yaddaşlara həkk olunub.

Heydər Əliyev 1993-cü il oktyabrın 10-da andıcmə mərasimindəki nitqində deyirdi: "Bu gün mənim üçün tarixi, əlamətdar bir gündür. Mənə göstərilən bu böyük etimada görə Azərbaycan vətəndaşlarına, Azərbaycan xalqına hörmətimi, məhəbbətimi bildirir və əmin etmək istəyirəm ki, həyatımın sonuna qədər xalqıma sədaqətli xidmət edəcək və bütün fəaliyyətimi Azərbaycan Respublikasının gələcək inkişafına sərf edəcəyəm". Dahi şəxsiyyət andına əməl edərək 10 illik prezidentliyi dövründə ikinci dəfə müstəqillik əldə edən Azərbaycanı böyük təhlükədən, faciələrdən xilas edib, ölkəni sabitlik, iqtisadi inkişaf və tərəqqi yoluna çıxararaq global kommunikasiya layihələrini reallaşdırmaqla Vətənə sədaqətli xidmət etməyin əyani nümunəsini yaratdı.

Bu gün vətəndaş olmağımızla fəxr etdiyimiz Azərbaycan Respublikası zəngin dövlətçilik ənənələrinə sahib olmaqla çox uzun bir dövrü əhatə edən böyük inkişaf yolu keçmişdir. Tələtimlərdə keçən bu yolda ələ dövrlər olub ki, həmin müddətdə xalqın və dövlətin gələcək taleyini müəyyən edən çox böyük bir tarixi inkişafın başlanğıcının əsası qoyulub. Bu əzəmətli tarixi yarananlar isə heç vaxt unudulmayan dahi şəxsiyyətlər kimi yaddaşlara həkk olunublar. Keçən əsrin 70-ci illərindən başlayaraq Vətənimizin tarixində çox əlamətdar dövrün əsasını qoyan isə Heydər Əlirza oğlu Əliyevdir.

İlk dəfə Ulu Öndər müstəqil Azərbaycanın qurulması işinə 1969-1982-ci illərdə respublikamıza rəhbərlik etdiyi dövrdə başlamışdır. Bu dövrdə də zəngin iqtisadi potensialın, təbii sərvətlərinin olmasına baxmayaraq, Azərbaycan ittifaq respublikaları arasında bütün göstəricilərə görə axırıncı yerlərdən birini tuturdu. Azərbaycan bütün ittifaqı ən qiymətli təbii sərvət sayılan və sosial-iqtisadi inkişafın əsası təşkil edən neftlə təmin edildiyi halda əhalinin yaşayış səviyyəsinə görə heç bir iqtisadi resursu olmayan digər respublikalardan geridə qalırdı. Ümummilli Liderimizin respublikamızda rəhbərliyə gəlməsi Azərbaycanda digər sahələrdə yanaşı, iqtisadi inkişafa da yol açmış və qısa zamanda ittifaq tərkibində o zaman üçün müasir iqtisadiyyata malik respublikaya çevrilmişdi.

Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikasına həmin dövrdə rəhbərliyi nəticəsində qazanılan uğurlar hörmətli Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin 85 illik yubileyi təqdimatı" sərəncamında özünün əhatəli əksini tapmışdır. Sərəncamda deyilir: "1969-1982-ci illərdə həyatımızın bütün sahələrində baş vermış köklü dəyişikliklər öz miqyasına görə Azərbaycanın quruculuq salnaməsində ən dolğun səhifələr təşkil edir. Ölkəmizin müstəqilliyinin və dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya proseslərinin hazırlıq mərhələsi Heydər Əliyev tərəfindən həmin illərdə yaradılmış potensiala əsaslanır". Azərbaycana həmin dövrdə uğurla rəhbərlik etdikdən sonra SSRİ kimi nəhəng dövlətin rəhbərlərindən biri olan Heydər Əliyev daha geniş miqyasda dövlətə rəhbərlik etmək bacarığını sübut etmiş və onun xalq arasında gətirdikə genişlənən böyük nüfuzunu gözü götürməyənlərin qorxuzluğu ilə 1987-ci ildə SSRİ Nazirlər Sovetinin sədrinin birinci müavini vəzifəsindən çıxmağa məcbur oldu. Bir qədər Moskvada yaşadıqdan sonra 1990-cı ildə doğma diyarı olan Naxçıvana qayıtdı. Həmin il naxçıvanlılar dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevi Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Sovetinə və Azərbaycan SSR Ali Sovetinə deputat seçdilər. 1991-ci ilin oktyabr ayında Azərbaycan Respublikası müstəqillik əldə etdikdən sonra həmin vaxt Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Sovetinin sədri seçilən Heydər Əliyev bu vəzifədə Naxçıvan bölgəsinin sosial-iqtisadi inkişafı və təhlükəsizliyinin təmin olunmasında müstəqilliyin yaratdığı imkanlardan bacarıqla istifadə etməyin bariz nümunəsini yaratdı. Onu da qeyd etmək ki, əvvəlcə Vəzirov-Mütəllibov rejimi, sonra isə Xalq Cəbhəsi-Müsavat cütlüyünün vəzifə hərisliyi və respublikamıza sərişsiz rəhbərliyi əvəzinə Heydər Əliyevin həmin dövrdə ölkə rəhbərliyinə dəvət olunması bizi

bir çox belədən hifz edər, Azərbaycan 20 Yanvar, Xocalı faciələrini görməz, habelə Laçın və Şuşa xəyanətlərin qurbanı olmaz, ərazimizin 20 faizi işğal edilməz, dövlət müstəqilliyimiz ağırlı və əzəblı yollardan keçməzdi. Bunun məntiqi nəticəsi kimi müstəqilliyimizin ilk dövrü olan 1991-1993-cü illər ölkəmizin müasir tarixində hərc-mərclik, özbaşınalıq və qeyri-peşəkar idarəetmə dövrü kimi xatırlanır. Həmin dövrün iqtidarı isə xalq qarşısında gündən-günə nüfuzunu itirir, baş vermış proseslərdən düzgün nəticə çıxara bilmir və ölkəmiz müstəqilliyini itirmək təhlükəsi ilə üzləşmişdi. Belə bir vəziyyətdən çıxış yolu axtaran Azərbaycan xalqı xilasını yalnız Heydər Əliyev simasında gördü. Yaranmış bu çox təhlükəli proseslərin qarşısını ala bilmədiyini dərk edən AXC-Müsavat iqtidarının özü də xilas üçün sonda Heydər Əliyevdən imdad istədi. Eyni zamanda 1992-ci ilin oktyabrında Azərbaycanın "91-lər" adlanan ziyalları Heydər Əliyevə hakimiyyətə qayıdışı üçün müərit etmişdilər. Xalqın təkidli tələbini və özünün ən çox töhfə verdiyi bu müstəqilliyin çox ciddi təhlükə ilə üzləşdiyini nəzərə alaraq Heydər Əliyev, nəhayət, Bakıya gəldi və həyatını təhlükə altında qoyaraq dərhal Gəncəyə yollanıb bölgədə davam edən qiyamın qarşısını aldı.

Xalqın sevgisini qazanmış Ümummilli Lider Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 15-də Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sədri seçildi. Həmin vaxt mən Milli Məclisin deputatı idim və tələlələ gətirdi ki, 1997-ci il iyunun 17-də parlamentin iclasında çıxış edərkən 15 iyun tarixinin Azərbaycan xalqının Milli Qurtuluş günü kimi elan edilməsi barədə təklif vermək mənə qismət oldu. Bundan 10 gün sonra, iyunun 27-də Milli Məclisin 45 deputatının çıxışında da xalqımızın müxtəlif təbəqələrinin nümayəndələrinin oxşar müərit etmələri vurğulanaraq mənim təklifimi dəstəklədilər. Həmin iclasda Milli Məclisin qərarı ilə 15 iyun - Azərbaycan xalqının Milli Qurtuluş Günü elan olundu və Azərbaycan Respublikasının bayram günləri siyahısına daxil edildi. Heydər Əliyev bu vəzifədə də özünün xilaskarlıq missiyasını davam etdirməyə başlayaraq 1993-cü ildə müstəqil Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti kimi fəaliyyətə başlayan Heydər Əliyevin ilk vaxtlardan həyata keçirdiyi uğurlu siyasət sayəsində kiçik bir ölkə olan Azərbaycan dünyada tanınan nüfuzlu bir dövlətə çevrilməyə başladı. Respublikamızın gələcək inkişafını və müstəqilliyin möhkəmləndirilməsini ölkədə siyasi-ictimai və hərbi sabitliyin təmin olunmasında görə Heydər Əliyev 1994-cü ilin aprel ayında Ermənistanla atəşkəs əldə etmək üçün Bishkekə sazişin imzalanmasına nail oldu. İqtidarı həyata keçirdiyi möhtəşəm quruculuq işlərinə mane olan qeyri-qanuni silahlı dəstələr qısa müddət ərzində ləğv edildi, dövlət çevrilişinə cəhdlərin qarşısı yüksək peşəkarlıqla alındı. Ölkədə sabitlik bərqərar oldu, vəzifəli şəxslərdən yüksək məsuliyyət tələb olundu və ordu quruculuğu istiqamətində kompleks tədbirlər həyata keçirildi. Müstəqilliyin təmin olunmasında əsas amil olan iqtisadiyyatın inkişafı üçün neft strategiyasının formalaşdırılmasına xüsusi diqqət yetirildi. Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti, qətiyyətli və təşəbbüsü ilə 1994-cü il sentyabrın 20-də dünyanın 8 ölkəsinin 13 neft şirkəti ilə bağlanmış "Əsrin müqaviləsi" sonrakı illərdə daha 19 ölkənin 41 neft şirkəti ilə 26 müqavilənin imzalanmasına yol açdı. Ulu Öndər Heydər Əliyevin neft strategiyasının təcəssümü olan "Əsrin müqaviləsi"nin sayəsində Azərbaycan nefti hələ 1997-ci ildə Bakı-Norvossiyə və 1999-cu ildə Bakı-Supsa neft kəmərləri ilə dünya bazarlarına çıxarıldı.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsində müstəsna xidmətlərindən biri də odur ki, milli dövlətçilik siyasətinin sarsılmaz təməllərini müəyyən etmiş və bu istiqamətdə konkret işlər görmüşdür. Belə ki, müstəqil Azərbaycan Respublikasında dövlət təsisatlarının qurulması, beynəlxalq normalara söykənən demokratik, hüquqi dövlətin yaranması, milli mədəni və əxlaqi dəyərlərimizin qorun-

nub saxlanması, bu dəyərlərin ümumbəşəri ideyalarla daha da zənginləşdirilməsi, vətəndaş cəmiyyətinin formalaşdırılması və yeni iqtisadi kursun müəyyənləşdirilməsi prosesinin müvəffəqiyyətli həlli məhz Ümummilli Liderin öz xalqı və Azərbaycan dövləti qarşısında ki unudulmaz xidmətləridir.

Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında hazırlanaraq 1995-ci il noyabrın 12-də ümumxalq səsverməsi yolu ilə müstəqil Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası qəbul edilmişdir. Konstitusiyada dövlətimizin tarixində ilk dəfə hakimiyyət bölgüsü prinsipi, demokratik və dünyəvi dövlət quruculuğunun hüquqi əsasları, insan hüquq və azadlıqlarının qeyri-şərtsiz təmin olunması əks olunmuşdur. Konstitusiyada qeyd olunur ki, Azərbaycan Respublikasının iqtisadi inkişafı bazar münasibətləri əsasında həyata keçirilir. Bununla da Azərbaycan demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət kimi ilk dəfə olaraq insan hüquqlarının prioritetliyini və hakimiyyət bölgüsünü özünün gələcək inkişafı yolu kimi seçmişdir. 1995-ci ildə müstəqil Azərbaycanın Parlamentinə keçirilən ilk seçkilər isə dövlətimizin müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi istiqamətində hüquqi bazanın yaradılmasına daha geniş imkanlar açmışdır. Bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi iqtisadi, siyasi, sosial məsələlərə və digər sahələrə dair indiyə kimi çoxsaylı qanunlar qəbul etmişdir. Bu isə iqtisadi sahədə liberallaşmanın baş verməsinə və bazar iqtisadiyyatına keçidə hüquqi baza yaratmışdır.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü və gərgin əməyi sayəsində ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında bir çox əsaslı demokratik dəyişikliklər baş vermişdir. Bunlardan kütləvi informasiya vasitələri üzərində senzuranın aradan qaldırılması, ölüm hökmünün ləğv edilməsi, məhkəmə hakimiyyəti sistemində islahatların aparılması nəticəsində Konstitusiyaya Məhkəməsinin, Ombudsman və digər mühüm təsisatların yaradılmasını göstərmək olar.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən dövlət quruculuğu siyasətinin mühüm tərkib hissəsi milli ideologiyanın - azərbaycançılıq ideologiyasının yaranmasıdır. Heydər Əliyevin müəllifi olduğu azərbaycançılıq ideologiyası hazırda təkcə Azərbaycan Respublikasında yaşayan şəxsləri yox, həm də müxtəlif ölkələrdə məskunlaşan bütün dünya azərbaycanlılarını vahid ideologiya ətrafında birləşdirən milli məfkurəyə çevrildi.

Global düşüncəli, geniş dünyagörüşlü böyük və dünyagörüşlü siyasətçi olan Heydər Əliyevin istər Azərbaycanla birinci rəhbərliyi, istərsə də Sovet İttifaqı rəhbərliyində təmsil olduğu, habelə Naxçıvan Muxtar Respublikasına və müstəqil Azərbaycan Respublikasına rəhbərliyi dövründə əldə etdiyi heyratəmiz nailiyyətlər hər şeydən əvvəl Heydər Əliyev fenomeni ilə bağlıdır. O, özünə və ətrafındakılara qarşı çox tələbkar idi. Onun ən böyük gücü dərin, həm də universal biliyində, müzakirə olunan məsələni yüksək səviyyədə təhlil etmək və ümumiləşdirmək bacarığında, qətiyyətli qərarlar qəbul edib qarşıya qoyduğu məsələni həyata keçirmək qabiliyyətində idi. Ümummilli Lider Naxçıvan Muxtar Respublikasına 1991-1993-cü illərdə rəhbərlik etdiyi dövrdə mən onunla birgə işlədiyim vaxtlar dediklərimin dəfələri şahidi olmuşam. Heydər Əliyev fitri istedadla, qeyri-adi yaddaşla malik çox müdrik bir insan idi. Uzaqgörənliyi, tarixi şəraiti düzgün qiymətləndirməsi, qərarlar qəbul edərkən öncə ölkənin taleyini və milli maraqları üstün tutması, münasibini təminlərin dirləmə və həmsöhbətə təsir etmək bacarığına malik olması Heydər Əliyevə məxsus ali xüsusiyyətlərdir. Global düşüncəli, geniş dünyagörüşlü, beynəlxalq aləmdə tarazlaşdırılmış siyasət, ölümlü-biçimli fəaliyyətin ustası olan dahi siyasətçi Heydər Əliyevin fəaliyyəti dünyanın ən tanınmış dövlət xadimləri və siyasət korifeyləri tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Məhz Ulu Öndər Heydər Əliyevin gündəlik siyasi fəaliyyətində nümayiş etdirdiyi peşəkarlıq nəzərə alınaraq ona "siyasət nəhəngi", "siyasət qrossmeysteri", "siyasət patriarxi" və bu kimi adlar verilmişdir. Bu unudulmaz siyasətçi həm də dahi orator idi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin dərin

məntiqli nitqi, yüksək natiqlik məharəti, söz seçmək və çıxışlarında fikirlərini son dərəcə cəladanlı şəkildə ifadə etmək bacarığı, auditoriya ilə ünsiyyət qurmaq sərişəsi onu dinləyənləri məftun edirdi. Mən həmişə müşahidə etmişəm ki, Heydər Əliyevin çıxışının əvvəllərindən axırına kimi hamı diqqətini ona yönəldir və heyranlıqla dinləyirdi.

Ulu Öndər Heydər Əliyev bütün fəaliyyəti boyu özünün müdrik insan, peşəkar rəhbər, dövlət və milli maraqları həmişə üstün tutaraq xalq məhəbbətini qazanan uzaqgörən siyasətçi, dərin zəkaya və ensiklopedik biliyə malik ağıllı dövlət xadimi olduğunu təsdiq etmişdir. Bütün bunlar hələ Ümummilli Liderin sağlığında hamının qəbul etdiyi faktlardır və ona görə də bu dahi şəxsiyyətin formalaşdırıldığı siyasi kurs bu gün də uğurla davam edir.

Ulu Öndərin siyasi kursunun əsasını dövlət müstəqilliyimizin qorunub saxlanması və möhkəmləndirilməsi, Azərbaycanın beynəlxalq imicinin yüksəldilməsi, habelə sosial-iqtisadi tərəqqiyə nail olması kimi tələblərlə müəyyən edilmişdir. Heydər Əliyevin siyasi varisi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 23 illik fəaliyyəti dövründə Azərbaycan bu siyasi kursa uyğun irəliləyir və möhtəşəm uğurlar qazanır. Bu gün bütün dünya bilir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsi və 2023-cü ildə birgünlük antiterror əməliyyatı nəticəsində 30 ildən çox Ermənistanın işğal altında olan torpaqlarımız azad edildi. Bununla da ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi tam təmin olundu və xalqımızın çoxdankı arzusu yerinə yetirildi. Bu həm də müstəqilliyimizin qorunub saxlanması və möhkəmləndirilməsi haqqında irəli sürülən Heydər Əliyev siyasətinin parlaq qələbəsi və təntənəsidir. İndi bu istiqamətdə qarşıda duran digər bir mühüm məsələ Azərbaycan-Ermənistan sülh sazişinin bağlanmasıdır. Ulu Öndər hələ 4 iyul 2001-ci ildə Amerika Birləşmiş Ştatlarının milli bayramı - İstiqlaliyyət günü münasibətilə ABŞ-nin Azərbaycandakı səfirliyinin təşkil etdiyi rəsmi qəbulda nitqində demişdir: "Mən əminəm ki, Azərbaycan xalqı bu böyük yol ilə - müstəqillik yolu ilə, insan azadlıqları yolu ilə, bazar iqtisadiyyatı yolu ilə sürətlə irəliləyəcəkdir. Bütün bunlar üçün sülh lazımdır. Sülh, əmin-amanlıq üçün ölkədə sülh lazımdır, bölgədə sülh lazımdır, cəhəndə sülh lazımdır".

Ümummilli Liderin bu dahiyanə çağırışına uyğun olaraq Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan-Ermənistan sülh sazişinin mətni hazırlanaraq qarşı tərəfə təqdim edilmiş və ölkəmizin xarici siyasətində bu sazişin təzliklə imzalanması həm ikitərəfli görüşlərdə, həm də bütün beynəlxalq platformalarda vurğulanır. Respublikamızda son 33 ildə formalaşan və daim təkmilləşən siyasi fəaliyyət kursunun uğurla həyata keçirilməsi nəticəsində hazırda Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyinin möhkəmlənməsinə və dönməzliyinə heç bir şübhə yoxdur. Belə ki, ölkəmiz sosial-iqtisadi inkişaf səviyyəsinə görə dünyanın qabaqcıl ölkələri sırasına yer alır. Bölgədə bütün beynəlxalq layihələrin həyata keçirilməsi respublikamızın razılığını və iştirakı olmadan həyata keçirilə bilməz. Azərbaycan Respublikası yalnız bölgə ölkələri ilə deyil, həm də dünyanın aparıcı və nəhəng ölkələri ilə də hərtərəfli əməkdaşlıq edir. İndi Azərbaycan xaricdən investisiya cəlb edən ölkələrdən xaricə investisiya qoyan ölkə imici qazanıb. Artıq bir neçə ildir ki, dünyanın ən global tədbirləri respublikamızın paytaxtı Bakı şəhərində keçirilir. Azərbaycan Respublikası beynəlxalq aləmdə yüksək reytingə malikdir və fəxrli haldır ki, hörmətli Prezident İlham Əliyev çox nüfuzlu beynəlxalq forumlarda iştirak etmək üçün daim dəvət olunur. Bütün bunlar onun deməyə əsas verir ki, hazırkı qüdrətli Azərbaycan Respublikasının memarı olan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin formalaşdırdığı siyasi kurs yaşayır və Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirilir.

Eldar İBRAHİMOV, Milli Məclisin İhtizam komissiyasının sədri, iqtisad üzrə elmlər doktoru, professor

Uzaqgörən siyasətdən tarixi Zəfərə uzanan yol

Azərbaycanın dövlətçilik salnaməsində əl tarixi məqamlar var ki, həmin dövrdə qəbul edilən tələblərlə milli müqəddəratın və sonrakı inkişafın əsas istiqamətini müəyyənəldirib. 1990-cı illərin əvvəllərində ölkəni bürüyən dərin siyasi və sosial-iqtisadi böhran, eləcə də dövlət müstəqilliyinin itirilməsi təhlükəsi xalqımızın taleyində həlledici sınaq anına çevrilmişdi.

Məhz 1993-cü ildə baş verən mühüm siyasi proseslər Azərbaycanı süqutdan xilas edərək yeni və nizamlı bir mərhələnin möhkəm təməlini qoydu.

Müstəqillik tariximizdə əl fenomenal şəxsiyyətlər var ki, onların siyasi irsi və qətiyyəti yalnız konkret bir dövrü əhatə etmir, bütövlükdə dövlətin gələcək strateji inkişaf xəttini müəyyən edir. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin dövlətçilik fəaliyyəti məhz belə misilsiz xilas və yüksəliş mərhələləri ilə səciyyələnir. Bu mənada 1993-cü il oktyabrın 3-də keçirilmiş prezident seçkiləri Azərbaycan Respublikasının tarixində hüquqi, siyasi və mədəni baxımdan əlamətdar bir dönüş nöqtəsi oldu. Xalqın yekdil iradəsi və böyük qüvvələr Azərbaycanı fəlakət girdabından tələfizi qaytararaq yeni və davamlı tərəqqi- nın başlanğıcını qoydu.

Müstəqilliyinin ilk illərində Azərbaycan böyük sınaqlarla üzləşdi. Səriş-təsiz və təcrübəsiz rəhbərlik nəticəsində ölkədə siyasi, sosial və hərbi sahələrdə dərin böhranlar yaranı. Əgər həmin çətin dövrdə dövlətin idarəetmə sukanı Ulu Öndər Heydər Əliyev kimi uzaqgörən və qətiyyətli bir şəxsiyyətin əlində olsaydı, xalqımız qanlı toqquşmalardan, müharibə faciələrindən və sosial-iqtisadi çətinliklərdən qoruna bilərdi. Təəssüf ki, əvvəlcə Ə.Vəzirovun, sonra A.Mütəllibovun, daha sonra isə AXC-Müsavat iqtidarının hakimiyyəti dövründə bu reallıq nəzərə alınmadı. Heydər Əliyev yolunun alternativsizliyi nark etməyənlər ölkəni dərin siyasi və sosial böhrana sürüklədilər. Nəticədə dövlətçilik ciddi təhlükə altına düşdü və idarəçilikdə aciz qalan həmin qüvvələr Azərbaycanı fəlakət girdabından tələfizi qaytararaq geri çəkildilər.

Ulu Öndər Heydər Əliyev 1993-cü ildə xalqın təkidli tələbi ilə yenidən hakimiyyətə qayıdarkən bəyan etmişdi ki, Azərbaycan bu ağır çətinlikləri geridə qoyacaq, vətəndaşlar isə güclü və qüdrətli bir dövlətin vətəndaşı olmaqla qürur duyacaqlar: "Belə bir yüksək məsuliyyətli vəzifəni öz üzərimə götürmək birinci növbədə Azərbaycan xalqının zəkasına, müdrikliyinə, qüdrətinə güvənirəm, arxalanıram. Azərbaycan xalqının mənə bəslədiyi ümidlər mənə bu vəzifəni üzərimə götürməyə məcbur edibdir. Əmin etmək istəyirəm ki, bu ümidləri doğrultmaq üçün əlimdən gələni əsirgəməyəcəyəm".

1993-cü ildən başlayaraq Azərbaycan hüquqi, demokratik və dünyəvi dövlət kimi formalaşdırma inkişaf etməsi, sosial-iqtisadi sahədə genişmiqyaslı islahatların həyata keçirilməsi bilavasitə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ulu Öndərin 1993-2003-cü illərdə ölkəyə rəhbərlik etdiyi dövr müasir tariximizdə dönüş nöqtəsi oldu. Məhz həmin illərdə milli dövlətçiliyin təməli möhkəmləndirildi, ölkənin daxili və xarici siyasətində uzunmüddətli strateji xətt müəyyən olundu. Ulu Öndər qəti zaman ərzində ölkədə hökm

sürən hərc-mərcliyə və anarxiyaya son qoydu. Qanunun aliliyi təmin edildi, hüquqi və demokratik dəyərlərə əsaslanan yeni Konstitusiyası qəbul olundu, müasir idarəetmə strukturları formalaşdırıldı. Vətəndaş həmrəyliyi bərpa edildi, iqtisadi inkişafın əsası təşkil edən irimiqyaslı global layihələr həyata keçirildi. 1994-cü il sentyabrın 20-də imzalanan "Əsrin müqaviləsi" Ulu Öndər Heydər Əliyevin neft strategiyasının parlaq təzahürü kimi Azərbaycanın global iqtisadi sistemdəki yerini müəyyənləşdirdi və ölkənin uzunmüddətli inkişafının təməlini qoydu. Onun siyasi iradəsi və uzaqgörənliyi ilə reallaşan "Əsrin müqaviləsi", eləcə də Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft və Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri kimi beynəlxalq layihələr Azərbaycanın iqtisadi inkişafına ciddi impuls verdi. Ümummilli Lider təkcə müstəqil Azərbaycan dövlətinin əbədi- liyini təmin etməklə kifayətlənmədi, eyni zamanda milli dövlətçilik ənənələrinin əsasını qoyaraq müasir idarəçilik məktəbini yaratdı.

Dahi şəxsiyyət öz əzmi və uzaqgörən siyasəti ilə qurub-yaratdığı, şah əsəri sayılan müstəqil Azərbaycanın taleyini bu məktəbin layiqli davamçısı cənab İlham Əliyevə etibar edib. Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli rəhbərliyi və müdrik sərkərdəliyi sayəsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olundu. Bu tarixi Zəfər Ümummilli Liderin ən böyük arzusu olan Qarabağın düşmənlər işğalından azad edilməsi ilə gerçəkləşdi. Dahi şəxsiyyət illər əvvəl böyük uzaqgörənliklə demişdi: "Qarabağ məsələsinə həll edəcəyik. Zaman lazımdır, vaxt lazımdır. Azərbaycan torpaqları heç vaxt onun əlindən gedə bilməz. Bizim işğal olunmuş torpaqlarımız mütləq qaytarılacaqdır".

Böyük liderin illərlə səbrlə gözlədiyi o şanlı ən, nəhayət, 2020-ci ilin noyabrında gəldi. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti və möhkəm təməlləri sayəsində Azərbaycan dövləti ilbəl güclənərək siyasi, iqtisadi və hərbi sahələrdə əhəmiyyətli uğurlar qazandı. Beynəlxalq arenada etibarlı tərəfdaş kimi qəbul edilən ölkəmiz öz suverenliyini və milli maraqlarını qorumaq iqtidarında olan qüdrətli dövlətə çevrildi. Bu strateji yanaşma və ardıcıl siyasət nəticəsində Azərbaycan müasir və güclü döyüş qabiliyyətli ordu yaradı. 44 günlük Vətən müharibəsində xalq, ordu və dövlət birliyi bütün dünyaya nümunə oldu və nəticədə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa edildi, işğal altında olan torpaqlarımız azad olundu.

Bu gün həm ölkə, həm də xalq olaraq qəti əminliklə deyə bilərik ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin əsası qoyduğu siyasət və Prezident İlham Əliyevin "Qarabağ Azərbaycandır!" kimi tarixi bəyanatı artıq gerçəkləşib. Azərbaycanın şanlı bayrağı Qarabağın bütün bölgələrində dalğalanır. 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan şanlı Qələbə və cəmi 23 saat 43 dəqiqə ərzində peşəkarlıqla həyata keçirilən lokal xarakterli antiterror tədbirləri sayəsində Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etdi. Qətiyyətli siyasi iradə, güclü ordu, xalq-iqtidar birliyi və beynəlxalq hüquqa əsaslanan ədalətli mövqe sayəsində ölkəmiz yalnız regionda deyil, bütün dünyada haqqın və ədalətin parlaq nümunəsinə çevrildi.

Kamran BAYRAMOV, Milli Məclisin deputatı

Naxçıvandan türk dünyasına uzanan böyük yol

3 oktyabr 2009-cu ildə Naxçıvanda imzalanan saziş türk dövlətləri arasında əməkdaşlığın institusional əsaslarını qoydu

Bu bir reallıqdır ki, eyni kökdən gələn xalqların mənəvi bağlılığını sərhədlər və dövlətlər müəyyən etməyib. Onları bir-birinə bağlayan dil, mədəniyyət, ortaq yaddaş və mənəvi dəyərlər zamanın dəyişən şərtlərindən daha uzunömürlü olub. Xəritələr dəyişib, dövlətlər yaranıb və ya süqut edib, nəsillər bir-birini əvəzləyib, lakin eyni kökdən gələn xalqların yaddaşı silinməyib. Türk dünyasının çoxəsrlik tarixi də möhz belə bir mənəvi bağlılığın, ortaq yaddaşın və eyni kökdən gələn xalqların tarixidir. Bu gün həmin tarixin qarşısında yeni bir səhifə açılıb.

Oktyabrın 3-ü təqvimdə adı bir gün deyil. 2009-cu ilin bu günündə Naxçıvan Sazişinin imzalanması ilə türk dövlətləri arasında əməkdaşlığın institusional əsasları qoyuldu. Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan və Qırğızıstanın yaratdığı bir əməkdaşlıq platforması sonrakı illərdə Özbəkistandan qoşulması ilə daha da genişlənərək, 2021-ci ildə Türk Şurasının adı Türk Dövlətləri Təşkilatı ilə əvəz olundu. Bu gün təşkilatın 5 üzv dövləti və 4 müşahidəçisi var. Onun Katibliyinin İstanbulda fəaliyyət göstərməsi isə coğrafi və tarixi baxımdan da rəmzi mənə daşıyır. Beləliklə, 3 oktyabr bir sənədin imzalandığı tarixdən daha böyük mənə qazımb. Bu tarix Türk Dövlətləri Əməkdaşlıq Günü kimi ortaq yaddaşda daxil olub. Burada söhbət təkcə dövlətlərarası münasibətlərdən yox, eyni zamanda əsrlərin o tayından gələn mənəvi yaxınlığın müasir dünyanın siyasi, iqtisadi, elmi və texnoloji reallıqları ilə birləşdirilməsindən gedir.

Türk birliyi haqqında danışarkən keçmiş xatırlamaq mümkün deyil. Orxon kitabelərindən Dədə Qorquda, Mahmud Kaşğaridən Nizami və Nəsimiyə, Əlişir Nəvaidən Füzuliyə, böyük türk dövlətçilik ənənələrindən XX əsrin milli dövlətçilik düşüncəsinə qədər uzanan böyük bir mənəvi xətt var. Bu xətt müxtəlif coğrafiyalarda fərqli dövlətlərin tarixini yaşatsa da, onların arasında ortaq bir mədəni yaddaş yaraadıb. XXI əsrin türk birliyi yalnız keçmiş xatırlamaqla məhdudlaşa bilməz, həm də tarixə hörmət, gələcəyə məsuliyyətli yanaşmağı tələb edir. Bu gün türk dövlətlərinin qarşısında duran əsas məsələ ortaq tarixi sərəttişə müasir inkişafın real imkanlarına çevirməkdir. Bunun üçün siyasi dialoq, iqtisadi əməkdaşlıq, nəqliyyat, enerji, rəqəmsal texnologiyalar, elm, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və humanitar əlaqələr bir-birini tamamlamalıdır.

Son illər Türk Dövlətləri Təşkilatının keçdiyi yol göstərir ki, bu istiqamətdə təkcə arzular deyil, konkret mexanizmlər də formalaşır. Təşkilatın əməkdaşlıq gündəliyi iqtisadiyyat və ticarətdən nəqliyyata, təhsildən səhiyyəyə, kənd təsərrüfatından rəqəmsallaşmaya, innovasiyadan enerjiyə və təhlükəsizliyə qədər 40-dan çox

sahəni əhatə edir. Bu, sadəcə, mədəni yaxınlıq platforması deyil, çoxşaxəli dövlətlərarası əməkdaşlıq sistemidir. Bu məsələdə Azərbaycanın rolu xüsusi diqqət çəkir. Azərbaycan müstəqilliyinin ilk illərindən türk dünyası ilə münasibətləri xarici siyasətin mühüm prioriteti kimi müəyyənləşdirib. Son illərdə bu istiqamətdə atılan addımların miqyası daha da genişlənib. Prezident İlham Əliyevin Türk Dövlətləri Təşkilatının gücləndirilməsi istiqamətində irəli sürdüyü təşəbbüslər təşkilatın gündəliyinin formalaşmasına təsir edən mühüm amillərdən biri kimi görünür. Bunun ən konkret nümunələrindən biri Şuşada keçirilən görüşdür. 2024-cü il iyulun 6-da Türk Dövlətləri Təşkilatının dövlət başçılarının qeyri-rəsmi Zirvə görüşünün Şuşada keçirilməsi, sadəcə, diplomatik tədbir deyildi. Tarixi və mədəniyyət yükü daşıyan bir şəhərin türk dünyasının liderlərini bir araya gətirməsi simvolik mənə ilə yanaşı, siyasi məzmun da daşıyırdı. Möhz həmin görüşdə Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə dövlət başçılarının ildə bir dəfə qeyri-rəsmi formatda görüşməsinin davam etdirilməsi ideyası dəstəkləndi. Şuşa Bəyannaməsində türk dövlətləri arasında siyasi, iqtisadi, nəqliyyat, müdafiə sənayesi, humanitar, təhsil və mədəniyyət sahələrində əməkdaşlığın daha da dərinləşdirilməsi vurğulandı. Bu təşəbbüsün əhəmiyyəti ondadır ki, dövlətlər arasında münasibətlər ildə bir dəfə keçirilən rəsmi Zirvə toplantıların əlavəsinə deyil, həm də müntəzəm qeyri-rəsmi görüşlər liderlərə daha çevik fikir mübadiləsi aparmaq, regional və global proseslərə münasibət bildirmək və ortaq maraqları müzakirə etmək imkanı yaradır. Prezident İlham Əliyevin 2026-cı ilin sentyabrında Bakıda keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının Təhlükəsizlik Şuraları katiblərinin toplantısında qeyd etdiyi kimi, möhz Azərbaycan bu cür qeyri-rəsmi Zirvə görüşlərinin keçirilməsini təşviq edir.

Azərbaycanın təşkilat daxilindəki rolu 2025-ci ildə daha bir mühüm mərhələyə çatdı. 2025-ci il oktyabrın 7-də Qəbələdə keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının XII Zirvə görüşünün sonunda sədri-

yin Azərbaycana keçməsi ölkəmizin türk dünyası ilə bağlı diplomatik fəaliyyətinin yeni mərhələsini açdı. Həmin Zirvə görüşündə təşkilatın 40-dan artıq sahədə çoxərəfli əməkdaşlığı əlaqələndirdiyi qeyd edildi. Dövlətimizin başçısının Qəbələdəki çıxışında diqqətçəkən məqamlardan biri də Azərbaycan tərəfindən TDT Katibliyinin fəaliyyətinə 2 milyon dollar həcmində maliyyə töhfəsinin verilməsi idi. Azərbaycan türk dövlətləri arasında iqtisadi inteqrasiyanın dərinləşdirilməsi məqsədi ilə Türkiyə, Özbəkistan, Qazaxıstan və Qırğızıstanla müxtəlif investisiya mexanizmləri formalaşdırıb. Dövlətimizin başçısının bildirdiyinə görə, ölkənin qarşıdaş dövlətlərin iqtisadiyyatına yatırdığı investisiyaların ümumi həcmi 20 milyard ABŞ dollarını keçib.

Türk birliyinin iqtisadi gələcəyi yalnız investisiya rəqəmləri ilə ölçülməməlidir, həm də onun həqiqi iqtisadi gücü dövlətlərin bir-birinə nə qədər asan bağlanmasından asılıdır. Burada Orta dəhlizin xüsusi əhəmiyyəti var. Xəzərin üzərindən keçərək Mərkəzi Asiyaya Azərbaycan və Türkiyə vasitəsilə Avropa ilə birləşdirən Trans-Xəzər Beynəlxalq "Şərq-Qərb" Orta dəhlizi türk dünyasının coğrafi üstünlüyünü iqtisadi üstünlüyə çevirmək imkanına malikdir. Bunun üçün yalnız yollar və dəmir yolları kifayət deyil, eyni zamanda gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi, rəqəmsal sənədləşmə, vahid standartlar, logistika mərkəzlərinin əlaqələndirilməsi və yüksəkəməli sürətləndirilməsi də lazımdır. TDT çərçivəsində e-Permit sisteminin tətbiqi və 2026-cı ildə e-CMR üzrə əməkdaşlıq barədə anlaşmanın imzalanması bu istiqamətdə atılan praktiki addımlardır. Əgər bu proses ardıcıl davam etdirilsə, türk dünyası sadəcə böyük bir coğrafi məkan deyil, eyni zamanda Asiya ilə Avropa arasında mühüm iqtisadi və logistika körpüsünə də çevrilə bilər.

Türk birliyinin ən böyük sərvəti neft, qaz, qızıl, nəqliyyat yolları və bazarlar deyil, insandır. Buna görə də elm və təhsil sahəsində əməkdaşlıq türk dünyasının uzunmüddətli gələcəyinin əsasını təşkil edir. Bu sahədə də real mexanizmlər mövcuddur. Türk Universitetlər Birliyinin - TURKUNIB-in üzvlərinin sayı 2025-ci ilin oktyabrına 170 universitetə çatıb. Orhun mübadilə proqramı tələbə və akademik həyatın ölkələr arasında hərəkətinə imkan yaradır. 2026-cı ildə isə türk dünyası Ali Təhsil Məkanının yaradılması, diplomların qarşılıqlı tanınması, ali təhsildə keyfiyyət təminatı və ortaq məlumat bazasının formalaşdırılması kimi istiqamətlər üzrə yeni təşəbbüslər dəstəklənib.

Azərbaycan-Türkiyə iqtisadi tərəfdaşlığı yeni regional imkanlar yaradır

"Global iqtisadiyyatda baş verən dəyişikliklər, beynəlxalq ticarət və təchizat zəncirlərinin yenidən formalaşması, eləcə də regional nəqliyyat marşrutlarının əhəmiyyətinin artması Azərbaycan ilə Türkiyə arasında iqtisadi əməkdaşlığın yeni istiqamətlər üzrə inkişafı üçün geniş imkanlar yaradır".

Bunu AZƏRTAC-a açıqlamasında **türk iqtisadçı-ekspert Adnan ZAMBURKAN** deyib.

Ekspert bildirib ki, son dövrdə dünya iqtisadiyyatında baş verən proseslər ölkələrin ticarət və logistika əlaqələrini daha çox şaxələndirməyə sövq edir.

"Alternativ nəqliyyat marşrutlarının inkişaf etdirilməsi, təchizat zəncirlərinin dayanıqlığının artırılması və regional iqtisadi əməkdaşlığın gücləndirilməsi bu baxımdan xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycan və Türkiyə də əl-

verişli coğrafi mövqeləri və inkişaf edən nəqliyyat infrastrukturaları sayəsində bu prosedə mühüm imkanlara malikdir. Azərbaycanın Şərq ilə Qərbi birləşdirən mühüm nəqliyyat qovşaqlarından birinə çevrilməsi, Türkiyənin isə Avropa və Aralıq dənizi hövzəsinə çıxış imkanları iki ölkə arasında nəqliyyat-logistika əməkdaşlığının daha da dərinləşdirilməsi üçün əlverişli zəmin yaradır. Bu baxımdan Orta dəhlizin inkişafı xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Orta dəhlizin inkişafı Azərbaycan və

Türkiyə arasında nəqliyyat əlaqələrinin genişləndirilməsi ilə yanaşı, Mərkəzi Asiya ölkələri ilə Avropa arasında ticarət əlaqələrinin inkişafına da yeni imkanlar yaradır. Marşrut boyunca infrastrukturun modernləşdirilməsi və logistika imkanlarının artırılması daşımaların səmərəliliyinin yüksəldilməsinə xidmət edə bilər", - deyir ekspert vurğulayıb.

Onun sözlərinə görə, nəqliyyat layihələrinin inkişafı öz növbəsində yeni iqtisadi fəaliyyət sahələrinin yaranmasına təkan verir: "Logistika mərkəzləri, yük terminalları, anbar kompleksləri və xidmət infrastrukturalarının yaradılması həm yerli, həm də xarici investorlar üçün yeni imkanlar formalaşdırır. Bəli. Azərbaycan

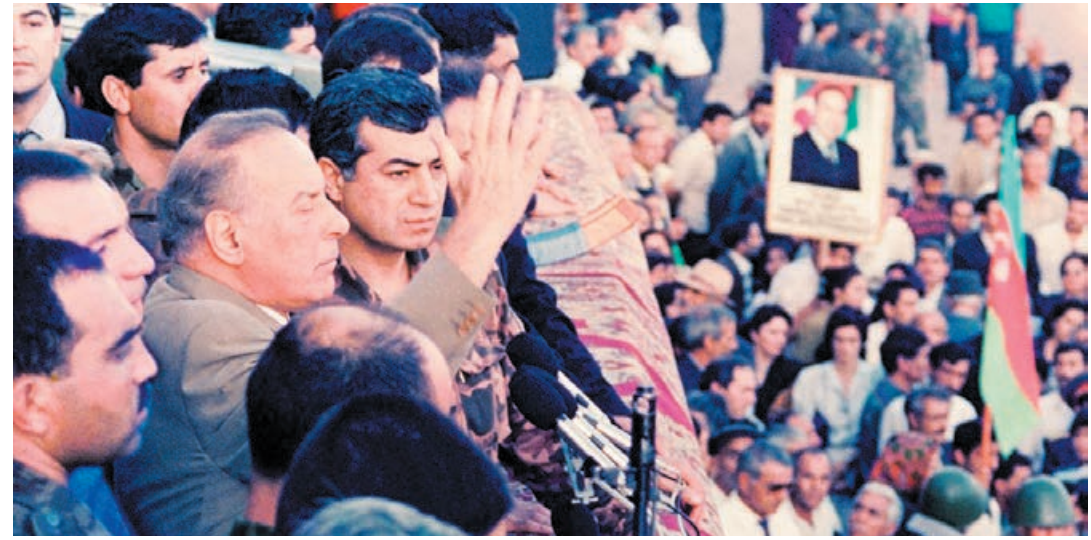
və Türkiyə arasında həyata keçirilən birgə layihələrin əhəmiyyəti yalnız iktirəfli iqtisadi münasibətlərlə məhdudlaşmır. Bu layihələr üçüncü ölkələrlə ticarət və investisiya əlaqələrinin genişləndirilməsi baxımından da mühüm rol oynaya bilər. Enerji, sənaye, kənd təsərrüfatı, turizm, rəqəmsal texnologiyalar və logistika sahələrində birgə layihələrin sayının artırılması iki ölkənin iqtisadi potensialının daha səmərəli şəkildə birləşdirilməsinə imkan verə bilər".

Ekspert vurğulayıb ki, regional iqtisadi əməkdaşlığın inkişafında yalnız yeni infrastrukturun qurulması deyil, mövcud imkanlardan daha səmərəli istifadə də vacibdir.

"Gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi, rəqəmsal sənəd dövriyyəsinin genişləndirilməsi, sərhəd-keçid məntəqələrində əməliyyatların sürətləndirilməsi və logistika proseslərinin rəqəmsallaşdırılması daşımaların vaxt və maliyyə baxımından daha səmərəli həyata keçirilməsinə imkan verə bilər. Azərbaycan və Türkiyə arasında iqtisadi əlaqələrin dərinləşdirilməsi regionda yeni əməkdaşlıq platformalarını yaranmasına da şərait yarada bilər. Azərbaycan və Türkiyənin malik olduğu nəqliyyat, logistika və iqtisadi imkanların əlaqələndirilməsi yalnız iki ölkənin deyil, daha geniş regionun iqtisadi inkişafına töhfə verə bilər", - deyir ekspert əlavə edib.

Elşən QƏNİYEV,

"Azərbaycan"

Heydər Əliyev-Xalq birliyinin qələbəsi

Bəzən bir xalqın dövlətçilik taleyi elə sınaq qarşısında qalır ki, həmin an yalnız siyasi iradəni deyil, xalqın milli birliyini, dövlətçilik şüurunu və gələcəyə inamını da müəyyənənləşdirir. Azərbaycan da müstəqilliyinin ilk illərində belə ağır və mürəkkəb sınaqlardan keçib. Bütün çətinliklərə baxmayaraq, xalqımız dövlətçilik ənənələrini qoruyub saxlamağı bacarıb, müstəqilliyimizin qarşısında yaranan təhlükələrin öhdəsindən gəlib. Bu baxımdan 1994-cü ilin oktyabr hadisələri Azərbaycan dövlətçilik tarixinin mühüm səhifələrindən biridir. Həmin günlərdə ölkədə siyasi sabitlik ciddi təhlükə ilə üzləşmiş, dövlətçiliyin taleyi yenidən sınağa çəkilmişdi. Hadisələrin gedişində xalqın dövlətçiliyin qorunmasına münasibəti və Heydər Əliyevə göstərdiyi dostluk xüsusi əhəmiyyət kəsb etmişdi.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin həm ölkəmizə rəhbərliyinin birinci dövründə, həm də müstəqil Azərbaycana Prezidentliyi dövründə əsas məqsədlərdən biri dövlətçiliyi qorumaq, Azərbaycanı inkişaf etdirmək və ölkənin gələcək rifahını təmin etmək olub. Onun bu mövqeyini ifadə edən sözləri xalqımız tərəfindən böyük ehtiramla xatırlanır: "Mənim həyatımın məqsədi Azərbaycandır, Azərbaycan xalqıdır, Azərbaycan Respublikasıdır, Azərbaycan vətəndaşıdır. Əgər mən buna nail ola bilsəm, ən xoşbəxt adam kimi həyatımı başa çatdıracağam. Buna da nail olmağa çalışıram və çalışacağam". Böyük dövlət xadimi Heydər Əliyev düşünülmüş, məqsədyönlü və uzaqgörən siyasəti ilə Azərbaycanın inkişafı üçün möhkəm və etibarlı təməl formalaşdırmağa çalışdı.

Ulu Öndər hakimiyyətinin birinci dövründə böyük zəhmət və əziyyət bahasına ölkənin iqtisadi, sosial və mədəni inkişafına mühüm töhfələr verdi. Buna görə də Heydər Əliyev xalqımızın yaddaşında dövlətçilik tariximizdə mühüm xidmətləri olan, qurucu və uzaqgörən dövlət xadimi kimi xüsusi yer tutur.

Ötən əsrin sonlarında müstəqilliyimiz bərpa olunduqdan sonra ilk illərdə ölkəmiz ciddi təhlükələrlə üzləşmişdi. Ermənistanın hərbi təcavüzü ilə yanaşı, ölkə daxilində siyasi böhran, hərə-mərclik, özbaşnalıq və idarəetmə problemləri ciddi təhlükələr yaratmışdı. Siyasi ambisiyaların milli maraqlardan üstün tutulması vəziyyəti daha da mürəkkəbləşdirirdi. Bəli çətin və mürəkkəb şərait-

də xalqın bir hissəsi çıxış yolunu zəngin dövlətçilik təcrübəsinə malik Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışında gördü. Xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdan Ümmümilli Lider qısa müddət ərzində ölkədəki ictimai-siyasi böhranın aradan qaldırılması, sabitliyin təmin edilməsi və dövlət institutlarının möhkəmləndirilməsi istiqamətində mühüm addımlar atdı. Ulu Öndər Heydər Əliyev ölkədə iqtisadi sabitliyin təmin olunması, tənəzzül meyillərinin qarşısının alınması və yeni dövrün tələblərinə cavab verən islahatların həyata keçirilməsi istiqamətində də mühüm addımlar atdı. 1994-cü ildə "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması Azərbaycanın beynəlxalq iqtisadi əlaqələrinin genişlənməsinə və xarici investisiyaların cəlb olunmasında mühüm hadisə kimi qiymətləndirilir.

Ölkədə sabitliyin möhkəmlənməsi heç də asan başa gəlmədi. 1994-cü ilin oktyabrında dövlətçiliyə qarşı ciddi təhlükə yaranan hadisələr baş verdi. Oktyabrın ilk günlərində baş verən silahlı qarşıdurma və siyasi gərginlik ölkədə vəziyyəti son dərəcə mürəkkəbləşdirdi. Oktyabrın 4-də Heydər Əliyev xalqa müraciət edərək dövlətçiliyin müdafiəsi üçün xalqı birliyə çağırırdı. Oktyabrın 4-dən 5-nə keçən gecə Prezident Aparatının qarşısında başlayan izdihamlı toplantı şəhərdə davam etdi. Oktyabrın 5-də Azadlıq meydanında da böyük mitinq keçirildi. Həmin günlərdə insanların nümayiş etdirdiyi mövqə dövlətçiliyin qorunmasının cəmiyyət üçün nə qədər mühüm olduğunu göstərdi. 4 və 5 oktyabr hadisələri

Heydər Əliyev - Xalq birliyinin möhtəşəm nümunələrindən birinə çevrildi. Həmin birliyin sayəsində ölkədə sabitliyi pozmağa çalışan qüvvələrin qarşısı alındı, dövlətçiliyə qəsd cəhdi iflasa uğradıldı. Hadisələrin sonrakı inkişafı göstərdi ki, 1994-cü ilin oktyabrında dövlətçiliyin qorunması məsələsi ölkənin siyasi həyatında əsas məsələlərdən birinə çevrilmişdi.

Xalq eyni zamanda gördü ki, Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra Azərbaycan beynəlxalq aləmdə öz mövqelərini möhkəmləndirməyə çalışır, Qarabağ münaqişəsinin siyasi-diplomatik yolla nizamlanması istiqamətində fəaliyyət göstərir, Azərbaycan həqiqətlərini beynəlxalq platformalarda diqqətə çatdırır.

Ayrı-ayrı dövlətlər ilə siyasi və iqtisadi əlaqələrinin genişləndirilməsi, xarici investisiyaların cəlb edilməsi və mühüm müqavilələrin imzalanması Azərbaycanın gələcək inkişafı üçün yeni imkanlar yaradı. 1994-cü il "Əsrin müqaviləsi" də həmin dövrün mühüm hadisələrindən biri idi.

Heydər Əliyev - Xalq birliyi 1994-cü ilin oktyabr hadisələrində xüsusilə aydın göründü. Dövlətçiliyə və siyasi sabitliyə təhlükə yaranan cəhdlərə dövlətçiliyə verdiyi dəstək də mühüm rol oynadı. 1994-cü ilin oktyabr hadisələrindən sonra da Azərbaycanda siyasi sabitliyə təhlükələr tam aradan qalxmamışdı. 1995-ci ilin martında növbəti çevriliş cəhdi baş verdi və onun da qarşısı alındı. Beləliklə, 1994-cü və 1995-ci illərdə baş verən hadisələr Azərbaycanın müstəqilliyinin ilk illərində dövlətçiliyin hansı mürəkkəb sınaqlardan keçdiyini göstərir. 1994-cü ilin oktyabr və 1995-ci ilin mart hadisələri bir həqiqəti aydın şəkildə göstərdi: dövlətçiliyin ağır sınaq qarşısında qaldığı bir vaxtda lider qətiyyəti və cəmiyyətdəki birlik siyasi sabitliyin qorunması və ölkənin gələcəyi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

Baş prokuror Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərin Baş prokurorlarının 24-cü iclasında iştirak edib

Xəbər verildiyi kimi, baş prokuror Kamran Əliyevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Rusiya Federasiyasında rəsmi səfərdədir.

Səfər çərçivəsində oktyabrın 1-də baş prokuror Kamran Əliyevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Kazan şəhərində Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına (ŞƏT) üzv dövlətlərin Baş prokurorlarının 24-cü iclasında iştirak edib.

İclasda "Ənənəvi ailə dəyərlərinin qorunması və yetkinlik yaşına çatmayanlar arasında qanunazidd məzmunun yayılmasının qarşısının alınması" mövzusunda çıxış edən Kamran Əliyev Azərbaycan Respublikasında ailə və uşaqların müdafiəsinin möhkəm konstitusional və qanunvericilik əsaslarına malik olduğunu bildirib.

Baş prokuror qeyd edib ki, cəmiyyətin əsas özəyi olan ailə dövlətin xüsusi himayəsindədir, uşaqların hüquqlarının, qanuni mənafələrinin və təhlükəsizliyinin təmin olunması isə dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir.

Daha sonra o, uşaq hüquqlarının müdafiəsi, həmçinin az yaşlıların cinayətkar fəaliyyətdə cəlb edilməsinin qarşısının alınması istiqamətində prokurorluq orqanları tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər barədə geniş məlumat vermişdir.

Habelə tədbir çərçivəsində 1 Oktyabr - Azərbaycan Res-

publikası Prokurorluğunun yaradılmasının 108-ci ildönümü və Prokurorluq İşçilərinin Peşə Bayramı Günü Azərbaycan Respublikası Prokurorluq orqanları əməkdaşları və vətənləri rəsmi olaraq təbrik edilib.

Tədbir çərçivəsində baş prokuror Kamran Əliyevlə Tacikistan Respublikasının baş prokuroru Həbibullo Vohidzoda arasında ikitərəfli görüş keçirilib.

Görüşdə iki ölkənin prokurorluq orqanları arasında mövcud əməkdaşlıq əlaqələri yüksək qiymətləndirilib, hüquqi əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi və qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılaraq, yeni əməkdaşlıq proqramının hazırlanaraq imzalanması barədə razılıq əldə edilib.

Səfər çərçivəsində həmçinin baş prokuror Kamran Əli-

yevlə Qırğız Respublikasının baş prokuroru Malik Bekturqanov arasında görüş keçirilib.

Tərəflər prokurorluq orqanları arasında əməkdaşlığın hazırkı vəziyyəti və inkişaf perspektivlərini müzakirə edərək, ikitərəfli və çoxtərəfli formatlarda qarşılıqlı fəaliyyətin bundan sonra da davam etdirilməsinin əhəmiyyətini qeyd ediblər.

Qırğız tərəfi prokurorluq orqanlarının fəaliyyətinin elektronlaşdırılması və rəqəmsallaşdırılması, eləcə də kibercinayətlərə qarşı mübarizə sahəsində ölkəmizin təcrübəsini öyrənməkdə maraqlı olduğunu bildirib.

Bundan əlavə, baş prokuror Kamran Əliyevlə MDB-yə üzv dövlətlərin Baş Prokurorlarının Əlaqələndirmə Şurasının (BPƏŞ) yeni təyin olunmuş icraçı katibi Aleksandr Gennadievich Bajenov arasında da görüş keçirilib.

rüş keçirilib. Baş prokuror Aleksandr Bajenov yeni vəzifəyə təyin olunması münasibətilə təbrik edib, prokurorluq orqanlarında qazandığı peşəkar təcrübənin şüarının fəaliyyətinə əlavə töhfə verəcəyinə əminliyini bildirib. Azərbaycanın BPƏŞ-in fəaliyyətində fəal iştirakı, o cümlədən qurum çərçivəsində əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinin əhəmiyyəti vurğulanıb.

Tədbir müddətində həmçinin baş prokuror Belarus, Qazaxıstan, Özbəkistan, Monqolustan, Səudiyyə Ərəbistanı, Türkiyə və digər ölkələrdən olan həmkarları ilə işçi görüşlər keçirərək qarşılıqlı maraq doğuran məsələləri müzakirə etmişlər.

Səfər çərçivəsində baş prokurorun xüsusi tapşırıqlar üzrə böyük köməkçisi İlqar Səfərov Rusiya Federasiyası Prokurorluğunun Universitetinin Kazan Hüquq İnstitutunda "Prokurorluğun rəqəmsal transformasiyası və peşəkar məsuliyyət" mövzusunda mühazirə ilə çıxış edərək Azərbaycan Prokurorluğunun bu sahədə təcrübəsi barədə dinləyicilərə geniş məlumat vermiş, panel müzakirələrdə iştirak edərək dinləyicilərin suallarını cavablandırmışdır.

Bununla da Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun nümayəndə heyətinin Rusiya Federasiyasına rəsmi səfəri başa çatıb.

Konstitusiyaya Məhkəməsinin nümayəndə heyəti Özbəkistanda səfərdə olub

Konstitusiyaya Məhkəməsinin sədri Fərhad Abdullayevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti oktyabrın 1-də və 2-də Özbəkistanın Səmərqənd şəhərində keçirilən Asiya Konstitusiyaya Məhkəmələri və Ekvivalent İnstitutlar Assosiasiyasının VII Konqresində iştirak edib. Konqres rəqəmsallaşma və süni intellekt şəraitində konstitusiyaya ədalət mühakiməsi mövzusunda həsr edilib.

Bu barədə AZƏRTAC-a Konstitusiyaya Məhkəməsinin məlumat verilib.

Bildirilib ki, tədbirin rəsmi açılışında Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyevin konqres iştirakçılarına ünvanlanan məktubu səsləndirilib.

Açılış nitqlərindən sonra tədbirin praktiki hissəsində assosiasiyanın fəaliyyətinin müxtəlif istiqamətləri üzrə məsələlər nəzərdən keçirilib, hesabatlar dinlənilib. Assosiasiyanın genişləndirilməsi, konstitusiyaya ədalət mühakiməsi sahəsində fəaliyyət göstərən digər beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi, həmçinin Səmərqənd Beyannaməsinin layihəsi ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Sonra plenar iclaslarda "Rəqəmsallaşma və süni intellekt şəraitində konstitusiyaya ədalət mühakiməsi: Hakimlərin müstəqilliyinin, insan hüquqlarının müdafiəsinin və hüququn aliliyinin təmin edilməsinin hüquqi təminatları" və "Konstitusiyaya ədalət mühakiməsinin rəqəmsallaşdırılması və konstitusiyaya nəzarətinin həyata keçirilməsində süni intellektin tətbiqi: imkanlar, hüquqi hədudlar və təminatlar" məsələləri

üzrə məruzələr dinlənilib və müasir dövrdə konstitusiyaya ədalət mühakiməsinin qarşısında duran aktual məsələlər geniş müzakirə edilib. Müzakirələr zamanı rəqəmsal texnologiyaların və süni intellektin konstitusiyaya ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsində yaratdığı imkanlar, bu texnologiyaların tətbiqinin hüquqi əsasları və hədudları, insan hüquq və azadlıqlarının, hüququn aliliyinin və hakimlərin müstəqilliyinin etibarlı təmin olunması məsələlərinə diqqət yetirilib.

Konqresdə Konstitusiyaya Məhkəməsinin sədri Fərhad Abdullayev "Məhkəmə aktlarının, o cümlədən Konstitusiyaya Məhkəməsi qərarlarının hazırlanmasında analitik alət kimi süni intellektin tətbiqi hədləri" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib.

Səfər çərçivəsində Azərbaycanın Konstitusiyaya Məhkəməsinin təşəbbüsü ilə Türk Dünyası Konstitusiyaya Yurisdiksiyaları Konfransına (TÜRK-AY) üzv olan konstitusiyaya məhkəmələrinin işçi iclası keçirilib, həmin quruma üzv məhkəmələr arasında əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri və gələcək fəaliyyət istiqamətləri ilə bağlı məsələlərə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Həmçinin Azərbaycan Konstitusiyaya Məhkəməsinin nümayəndə heyəti və Özbəkistan Konstitusiyaya Məhkəməsinin sədri Mirza-Uluqbek Abdusalomovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə keçirilən görüşlərdə iki ölkə arasında konstitusiyaya ədalət mühakiməsi sahəsində əməkdaşlığın inkişafı, habelə təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsi məsələləri müzakirə edilib.

Konqresin yekununda Səmərqənd Beyannaməsi qəbul olunub.

Azərbaycan Respublikasının hərbi prokuroru Müstəqil Dövlətlər Birliyi və Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv ölkələrin hərbi prokurorlarının "dəyirmi masa"sında iştirak edib

Rusiya Federasiyasının Kazan şəhərində ilk dəfə olaraq MDB-yə üzv dövlətlərin və Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərin hərbi prokurorlarının "dəyirmi masa"sı keçirilib.

Hərbi prokurorluq orqanları arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi üçün yeni təsis edilmiş platformanın ilk iclasında sərhəd təhlükəsizliyinin təmin olunması sahəsində prokuror nəzarətinin təkmilləşdirilməsi, hərbi təsisatlarda qanunçuluğun və hüquq qaydasının möhkəmləndirilməsi və hüquqpozmaların qarşısının alınması, habelə peşəkar təcrübə və məlumat mübadiləsinin genişləndirilməsi məsələləri müzakirə edilib.

Tədbirin əsas sessiyasında Azərbaycan Respublikası baş prokurorunun müavini - hərbi prokuror Bəhruz Əhmədov iştirak edərək ölkəmizin hərbi prokurorluq orqanlarının strukturu, solahiyyətləri və fəaliyyəti barədə geniş məlumat vermişdir.

Tədbir çərçivəsində iştirakçılar hərbi prokurorluqlar arasında birbaşa peşəkar əlaqələrin möhkəmləndirilməsi, təhlükə-

sizliyinin təmin olunması ilə bağlı koordinasiya edilmiş yanaşmaların formalaşdırılması və bu sahədə qabaqcıl təcrübənin öyrənilməsi məsələləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Səfər çərçivəsində Bəhruz Əhmədovla Rusiya Federasiyası baş prokurorunun müavini - baş hərbi prokuror Valeri Petrov arasında ikitərəfli görüş keçirilib. Görüşdə Azərbaycan və Rusiya hərbi prokurorluq orqanları arasında əməkdaşlığın mövcud vəziyyəti və inkişaf perspektivləri, peşəkar təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsi, habelə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər müzakirə olunub.

Hərbi prokuror həmçinin Çin Xalq Azadlıq Ordusunun Hərbi Prokurorluğunun baş prokuroru Sun Xiujun ilə görüşüb.

Tərəflər hərbi prokurorluq orqanları arasında qarşılıqlı əlaqələrin qurulması və inkişaf etdirilməsi, qanunçuluğun təmin olunması sahəsində təcrübə mübadiləsi və gələcək əməkdaşlıq imkanları barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

"Azərbaycan"

Xankəndidə Kommunikasiya üzrə İşçi Qrupun növbəti iclası keçirilib

Oktyabrın 2-də Əlaqələndirmə Qarargahının nəzdində fəaliyyət göstərən İdarələrarası Mərkəzin Kommunikasiya üzrə İşçi Qrupunun növbəti iclası Xankəndi şəhərində keçirilib.

AZƏRTAC-in məlumatına görə, İşçi qrupun rəhbəri, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Kommunikasiya siyasəti sektorunun müdiri Cavid Musayev bildirib ki, Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə müzəffər Azərbaycan Ordusunun şücaəti nəticəsində ərazilərimiz işğaldan azad edildikdən sonra həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa və yenidənqurma işləri, miniatemizləmə fəaliyyəti, regionda iqtisadi canlanma, əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi, dayanıqlı məskunlaşma prosesinin təşviqi və digər istiqamətlər üzrə ictimaiyyətin davamlı məlumatlandırılması, eləcə də müvafiq təbliğat və

təşviqat işləri həyata keçirilib. Bu istiqamətdə kommunikasiya fəaliyyətinin daha sistemli və intensiv şəkildə davam etdirilməsinin vacibliyi vurğulanıb.

Qeyd edilib ki, maarifləndirmə fəaliyyəti çərçivəsində seminarlar, "dəyirmi masa"lar, konfranslar və görüşlər təşkil olunub, müxtəlif məlumat və təbliğat materialları hazırlanaraq yayılıb. Ümumilikdə bu istiqamətdə 1600-dən çox tədbir keçirilib. 2020-ci ildən ötən dövr ərzində işğaldan azad

edilmiş ərazilərə 400-dən çox mediatur, gənclər, ictimai fəal və bloggerlər üçün 100-dən çox infotur təşkil edilib. Azərbaycanda akkreditə olunmuş diplomatik korpusun nümayəndələrinin ərazilərə 22 səfəri həyata keçirilib.

Eyni zamanda 1600-dən çox press-reliz hazırlanaraq media vasitəsilə ictimaiyyətə çatdırılıb, sosial media platformalarında müxtəlif mövzular üzrə 27 minə yaxın paylaşım edilib və həmin paylaşım

milliyonlarla sosial media istifadəçisini əhatə edib. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa-quruculuq və məskunlaşma prosesini əks etdirən çoxsaylı videomateriallar hazırlanaraq yayımlanıb.

İclas zamanı İşçi qrupun üzvlərinin təqdimatları dinlənilib, kommunikasiya fəaliyyətinin mövcud vəziyyəti, qarşıda duran vəzifələr, yeni təşəbbüslər və təkliflər ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Avropa İttifaqı Şurasının üzvləri işğaldan azad olunmuş ərazilərə səfər ediblər

Avropa İttifaqı (Aİ) Şurasının Şərqi Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə İşçi Qrupunun (COEST) nümayəndə heyəti oktyabrın 2-də Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərinə səfər ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qonaqlar əvvəlcə Şuşa şəhərində olublar.

Azərbaycan Prezidentinin Şuşa rayonunda xüsusi nümayəndəsi Aydın Kərimov qonaqlara şəhərin tarixi, işğal dövründəki vəziyyəti və şəhər işğaldan azad olundandan sonra burada aparılan bərpa-quruculuq işləri barədə məlumat verib.

Nümayəndə heyəti Aşağı Gövhər ağa və Yuxarı Gövhər ağa məscidləri ilə tanış olub, Şuşa şəhərinin mərkəzi meydanında Azərbaycanın tanınmış şəxsiyyətləri Nətovanın, Bülbülün və Üzeyir bəy Hacıbəylinin güllənməsi heykəllərinə baxıblar.

Aİ Şurasının nümayəndələri Şuşa şəhərində birinci yaşayış kompleksində yaradılan şəraitlə də tanış olublar. Bildirilib ki, keçmiş məcburi köçkünlər doğma şəhərlərinə qayıdaraq yaşayış kompleksində məskunlaşsınlar.

Qonaqlar, həmçinin Şuşanın qala divarları ilə tanış olublar. Onlara Şuşa şəhərinin tarixi, qala divarlarının tikilməsi barədə məlumat verilib.

Nümayəndə heyətinə Şuşadakı Qazançı kilsəsi barədə də məlumat verilib.

Sonra Aİ nümayəndə heyəti Xankəndi şəhərinə gəliblər. Onlar Xankəndidə yerləşən Qarabağ Universitetini ziyarət edib. Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xüsusi nümayəndəsinin müavini

Səbuhi Qəhrəmanov qonaqlara Xankəndidə aparılan tikinti-quruculuq işləri, məcburi köçkünlərin öz doğma yurdlarında yenidən məskunlaşması barədə məlumat verib.

Nümayəndə heyəti Zəfər parkına və Zəfər meydanına baş çəkib. Qonaqlar parkın ərazisi ilə tanış olub, burada Azərbaycanın Vətən müharibəsində öldürüldüyü Zəfəri əks etdirən məkanlar və layihələr barədə məlumatlandırılıb. Ardınca qonaqlar Xankəndidən Ağdam rayonunun Sarıcalı

kəndinə baş çəkmək üçün yola düşüb. Nümayəndə heyəti Sarıcalı kəndi ərazisində miniatemizləmə prosesi barədə məlumatlandırılıb.

Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) əməkdaşları xarici nümayəndələrə Ermənistan tərəfindən ərazilərin minalarla çirkləndirilməsi, bu istiqamətdə aparılan təmizləmə işləri barədə məlumat verib. O bildirib ki, Ağdam rayonu mina və partlamamış hərbi

sursatlarla ön çox çirklənmiş ərazilərdən biri hesab edilir. Qonaqlar miniatemizləmə prosesini izləyiblər.

Aİ Şurasının nümayəndələri daha sonra Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Azərbaycan Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynovla görüşüblər. Görüşdə Emin Hüseynov işğaldan azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işlərindən bəhs edib.

Ardınca azad edilmiş ərazilərdə baş verən dəyişiklərə həsr olunmuş videoçarx nümayiş etdirilib.

Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının nümayəndəsi komissiyanın fəaliyyəti, o cümlədən azad edilmiş ərazilərdə kütləvi məzarlıqların aşkar edilməsi və əsir və itkin düşmüş soydaşlarımızın tələyinin araşdırılması istiqamətində görülən tədbirlər barədə məlumat verib.

VƏTƏN müharibəsinin möhtəşəm ZƏFƏRİ

3-4-5 oktyabr 2020-ci il

ZƏFƏR gündəliyi

3 oktyabr

İlham Əliyevdən xalqa müjdə: "Suqovuşanda bayrağımız qaldırıldı!"

Oktyabrın 3-də bütün cəbhəboyu gərgin döyüşlər davam edib. Gecə saatlarında cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində düşmənin döyüş aktivliyinin qarşısı alınmış və ona sarsıdıcı zərbələr endirilib.

Düşmən dinc əhalini atəşə tutub

Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Tərtər şəhəri, rayonun Səhləabad, Qəzvan, Qapanlı, Qaynaq, Əskipara, Hüsənli, Ağdam rayonunun Ayaq Qərvənd, İmamqulubeyli, Qaradağlı, Təzəkənd, Ağcabədi rayonunun Muğanlı, Qiyaməddinli, Rəncbərler və Goranboy rayonunun Tapqaraqoyunlu, Ağdam rayonunun Quzanlı, Əlibeyli və Ayaq Qərvənd kəndləri ağır artilleriya atəşinə tutulur. Ordumuz tərəfindən düşməyə qarşı qəti cavab tədbirləri görülür.

Prezident və Mehriban Əliyeva əməkdaşlarını yardım fonduna ianə ediblər

Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva bir aylıq əməkdaşlıq məbləğində vəsaiti Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna ianə ediblər.

Dövlət başçısının 2002-ci il 17 avqust tarixli 755 nömrəli fərmanı ilə təsdiq edilmiş Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna 2020-ci il oktyabrın 1-dək 120.106.408,24 AZN, 218.680,68 ABŞ dolları, 18.341,0 avro və 5000 rubl vəsait daxil olub.

Ali Baş Komandan xalqa müjdə verib

Ali Baş Komandan "Tviter" (indiki "X") səhifəsində paylaşım edərək xalqa müjdəli xəbər verib:

"Bu gün Azərbaycan Ordusu Madagizdə Azərbaycan bayrağını qaldırdı. Madagiz bizimdir. Qarabağ Azərbaycandır!"

İlham Əliyev Madagizin tarixi adını bərpa edir - Suqovuşan

Bu xoş xəbər ardınca Prezident daha bir məlumat paylaşmışdır: "2020-ci il oktyabrın 3-dən Madagizin tarixi adını bərpa edirik. Bundan sonra Suqovuşan adlandırılır. Qarabağ Azərbaycandır!"

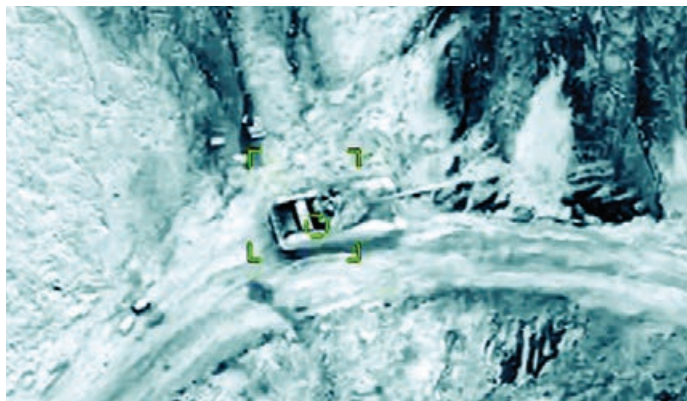
Azərbaycan Ordusu bir neçə kəndimizi azad edib

Günün sonunda Ali Baş Komandan xalqa daha bir müjdəli xəbər verib. Prezident "Tviter" (indiki "X") səhifəsində yazıb: "Bu gün Azərbaycan Ordusu Tərtər rayonunun Talış kəndini, Cəbrayıl rayonunun Mehdili, Çaxırlı, Aşağı Maralyan, Şəybəy və Quycıq kəndlərini, Füzuli rayonunun Aşağı Əbdürrəhmanlı kəndini azad edib. Qarabağ Azərbaycandır!"

Düşmənin atəş mövqeləri susdurulub

Müdafiə Nazirliyinin yaydığı məlumatda bildirilib ki, bütün cəbhəboyu şiddətli döyüşlər davam edib. Cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində yaşayış məntəqələrimiz düşmənin intensiv artilleriya və raket atəşinə məruz qalıb.

Azərbaycan Ordusunun bölmələrinin qətiyyətli cavab tədbirləri nəticəsində yaşayış məntəqələrimizi atəşə tutan Ermənistan silahlı qüvvələrinin bir neçə istiqamətdə atəş mövqeləri susdurulub, düşməyə sarsıdıcı zərbə endirilib.

Erməni əsgərləri döyüş mövqeyini tərk edərək qaçıb

Suqovuşan-Ağdərə istiqamətində gedən döyüşlər zamanı Ermənistan silahlı qüvvələrinin 77-ci tank taborun 4 tankı məhv edilib, 3 tankı isə qənimət götürülüb.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin Ağdərə istiqamətində yerləşən 5-ci dağıtıcı alayının müdafiə sahəsinə qoşunlarımız tərəfindən artilleriya zərbələrinin endirilməsi nəticəsində alayın 4 ədəd avtomobil texnikası məhv edilib, şəxsi heyəti arasında çoxlu sayda ölən və yaralanan olub. 5-ci dağıtıcı alayın bir neçə bölməsinin şəxsi heyəti döyüş mövqeyini tərk edərək qaçıb.

4 oktyabr

İlham Əliyevdən növbəti zəfər müjdəsi: "Cəbrayıl şəhəri işğaldan azad edilib"

Oktyabrın 4-də Ermənistan ərazisindən Füzuli rayonunun ərazisi raket atəşinə, işğal altında olan ərazilərimizdən isə Ağdam və Tərtər rayonlarının kəndləri artilleriya atəşinə tutulub.

Xankəndi şəhərindən şimalda Ballicada yerləşən hərbi hissədən Azərbaycan Ordusunun bölmələrinin mövqeləri və yaşayış məntəqələrimiz son iki gün ərzində intensiv atəşə tutulub. Beynəlxalq təşkilatların nümayəndəlikləri vasitəsilə düşməyə bir neçə dəfə xəbərdarlıq edilməsinə baxmayaraq, proses davam edib.

Gəncə şəhəri raket hücumuna məruz qalıb

Düşmən Gəncə şəhərini Ermənistan ərazisindən atəşə məruz qoyub. Mülki əhali arasında ölən və yaralananlar olub. Yaşayış və ictimai-iaşə obyektlərinə ciddi ziyan dəyib. Erməni tərəfi isə məlumat yayaraq guya Gəncədəki hərbi obyektlərə atəş açılıb. Dünya bir daha erməni rəziliyyəinə şahidlik edib.

Dünya bir daha şahidlik edib ki, düşmən tərəfindən açılan atəş nəticəsində Gəncədə dinc sakinlərə, mülki infrastrukturaya və qədim tarixi tikililərə ziyan dəyib.

Azərbaycan Ordusu tərəfindən cəza tədbirləri görülüb

Düşmənin zirehli texnikaları, atəş-dəstək və təminat vasitələri məhv edilib. Azərbaycan Ordusunun rəhbərliyi döyüş tapşırıqlarının uğurlu icrasını planlaşdırır və təşkil edir. Dəfələrlə edilən xəbərdarlığa məhəl qoymayan düşmənin qarşı Azərbaycan Ordusu tərəfindən cəza tədbirləri görülüb.

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov açıqlama verərək bildirib ki, Ermənistan ərazisindən Azərbaycan ərazisinə atəş açılması açıq təxribat xarakteri daşıyır və döyüş bölgəsini genişləndirir.

Mübariz İbrahimovun həlak olduğu posta bayrağımız sancılıb

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Mübariz İbrahimovun 2010-cu il iyunun 18-də təkbaşına döyüşərək xeyli sayda düşmən qüvvəsini məhv etdiyi posta Azərbaycan bayrağı sancılıb.

Cəbrayıl istiqamətində düşmənin xeyli sayda silah-sursatı, döyüş və avtomobil texnikası qənimət götürülüb.

Cəbrayıl şəhəri və bir neçə kənd işğaldan azad edilib

Ali Baş Komandan İlham Əliyev rəsmi "Tviter" (indiki "X") səhifəsində paylaşım edərək xalqa növbəti müjdəni verib: "Bu gün Azərbaycan Ordusu Cəbrayıl şəhərini və rayonun bir neçə kəndini işğaldan azad etmişdir. Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ Azərbaycandır!"

Mehriban Əliyeva: "Uca Tanrı ordumuzu, xalqımızı, Vətənimizi və Prezidentimizi qorusun!"

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva rəsmi "Instagram" səhifəsində ordumuzun cəbhədə qazandığı qələbələrlə bağlı paylaşım edib:

"Bütün Azərbaycan xalqını və bizim qələbələrə sevinən hər kəsi səmimi-qəlbədən təbrik edirəm. Vətən yolunda canından keçmiş qəhrəman şəhidlərimizə Allah rəhmət eləsin! Uca Tanrı ordumuzu, xalqımızı, Vətənimizi və Prezidentimizi qorusun! Qarabağ Azərbaycandır!"

Ali Baş Komandan birlik komandirlərini, şəxsi heyəti təbrik edib

Ali Baş Komandan İlham Əliyev birlik komandirləri - general-mayor Mayis Bərxudarovu, general-mayor Hikmət Mirzəyev və onların rəhbərlik etdikləri şəxsi heyəti Cəbrayıl şəhərinin və rayonunun 9 kəndinin işğaldan azad olunması münasibətilə təbrik edib. Onlara tapşırıq verib ki, müzəffər sərkərdənin təbriklərini korpusların bütün şəxsi heyətinə çatdırsınlar.

Mayis Bərxudarov və Hikmət Mirzəyev Ali Baş Komandana öz təşəkkürlərini bildirərək, Prezidenti əmin ediblər ki, qarşıya qoyulmuş bütün vəzifələri bundan sonra daha şərəflə yerinə yetirəcəklər.

Ali Baş Komandan: "Biz tarixi ədaləti bərpa edirik"

Axşam saatlarında Prezident xalqa müraciət edib. Prezident Cəbrayıl şəhərinin və rayonun doqquz kəndinin işğaldan azad edilməsi münasibətilə xalqı təbrik edib.

Ali Baş Komandan deyib ki, bir həftədir döyüş meydanında əsgər və zabitlərimiz qəhrəmanlıq göstərib, düşməyə sarsıdıcı zərbələr endirir, düşməni yerinə oturdur, torpaqlarımızdan qovur, canı-qanı bahasına. Bu şəərəfli missiya tarixdə öz yerini tapacaq: "Biz bu gün xalqımızın və dövlətimizin yeni tarixini yazırıq, şanlı tarixini yazırıq. Biz tarixi ədaləti bərpa edirik. Çünki Qarabağ torpağı bizim özəli tarixi torpağımızdır".

Prezident deyib ki, Azərbaycan tarixində bir çox şəərəfli anlar olub, amma onların sırasında bugünkü hadisələr xüsusi yerdədir. Azərbaycan ədaləti bərpa edir: "Biz Azərbaycan xalqının ümidlərini doğrulduruq və bundan sonra da doğruldacağıq. Biz haqlıyıq, biz zəfər çalacağıq! Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycandır!"

İlham Əliyev atəşkəs şərtlərini bir daha açıqlayıb

Prezident İlham Əliyev "Əl-Ərəbiyyə" televiziya kanalına müsahibə verərək bir daha bəyan edib ki, Azərbaycanı heç kim haqq yolundan döndərə bilməz.

"Hadisələrin nəzarətdən çıxdığını düşünürəm, vəziyyət Azərbaycan Ordusunun nəzarəti altındadır. Biz hazırda hücum əməliyyatını həyata keçiririk, bizim məqsədimiz ərazilərimizi azad etməkdir" deyən dövlət başçısı vurğulayıb ki, əgər Ermənistan atəşkəs istəyirsə, Azərbaycandan üzr istəyib, torpaqlarımızdan çıxmaqla bağlı vaxt cədvəli təqdim etsin. Belə olarsa, Azərbaycan Ordusunun uğurlu əməliyyatları dayandırılacaq və danışıqlar aparılacaq.

"Bizim müqəddəs Şuşa torpağında öz bandası ilə rəqs etməklə və "Qarabağ Ermənistanıdır" deməklə azərbaycanlıların hissələrini təhqir etmiş Ermənistanın baş naziri üzr istəməli və deməkdir ki, "Qarabağ Ermənistan deyil". Mənim sözüm budur".

5 oktyabr

İlham ƏLİYEV: "Paşinyan Azərbaycan xalqından üzr istəməlidir"

Oktyabrın 5-də cəbhənin bütün istiqamətlərində döyüşlər gedib. Şəhər saatlarında Azərbaycan Hava Hücümündən Müdafiə Qüvvələrinin radiolokasiya sistemlərinin texniki vasitələri Ermənistanın Cermuk, Qafan və Bərd rayonları ərazisində yerləşən start mövqelərindən Azərbaycan ərazisinə atılan raket buraxılışını qeydə alıb. Bütün cəbhəboyu sıxışdırılan düşmən Ermənistan ərazisindən Azərbaycan ərazisində əhalinin kompakt yaşadığı məntəqələrə, mülki infrastrukturaya sistemli raket zərbələri endirib. Eyni zamanda Ermənistanın müdafiə nazirliyi Azərbaycan ərazisinin Ermənistandan atəşə tutulması faktını inkar edib və bunun işğal olunmuş ərazilərimizdən həyata keçirildiyini iddia edib. Ermənistanın bu cür məsuliyyətsiz və cinayətkar hərəkəti məqsədyönlü şəkildə Azərbaycanı cavab tədbirləri görməyə təhrik edib.

Prezident İlham Əliyev Türkiyənin "TRT Haber" televiziya kanalına müsahibəsində deyib ki, hazırda müxtəlif istiqamətlərdə şiddətli döyüşlər gedir. Artıq Cəbrayıl şəhəri işğaldan azad edilib və Cəbrayıl rayonunun bir neçə kəndi də düşməndən təmizlənib.

Dövlət başçısı vurğulayıb ki, bundan sonra da Azərbaycan Ordusu öz missiyanı uğurla icra edəcək və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunacaq: "Bizim əsas məqsədimiz bundan ibarətdir. Bu məqsəd tarixi ədaləti təmin edəcək".

Ali Baş Komandan bir daha savaşın dayandırılması ilə bağlı təkliflərini səsləndirərək bildirib ki, Ermənistanın baş naziri Azərbaycan xalqından üzr istəməlidir. Deməkdir ki, Qarabağ Ermənistan deyil. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə hörmət etməlidir.

Bununla yanaşı, Ermənistan silahlı qüvvələrinin torpaqlarımızdan nə zaman çıxacağını söyləməli və bu şərtlər Minsk qrupunun həmsədrləri tərəfindən təsdiq edilməlidir. O halda təbii ki, atəşkəs bərpa olunacaq və beləliklə, bu məsələ müzakirə yolu ilə həll olunacaq və Azərbaycan xalqı öz doğma torpaqlarına qayıdacaq: "Amma biz bilməliyik ki, bu, nə zaman olacaq. Çünki biz 30 ildir ki, gözləyirik, 30 il bizə verilən vədlər, deyilən sözlər həyatda reallaşmır, gerçəkləşmir. Azərbaycan xalqı artıq buna dözə bilmir, Azərbaycan dövləti dözə bilmir. Bizə konkret, real tarix deyilməlidir ki, onlar nə zaman hansı bölgədən çıxacaqlar".

Mehriban Əliyeva xalqı erməni uydurmasına qarşı birliyə çağırıb

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva rəsmi "Instagram" səhifəsində paylaşım edib. Paylaşımında deyilib:

"Əziz həmvətənlər! Rəşadətli ordumuz özəli Azərbaycan torpaqlarını erməni işğalından azad etmək üçün uğurlu əks-hücum əməliyyatı apardığı bir vaxtda düşmən öz məkrli niyyətlərini göstərməkdən əl çəkmir. Qızğın döyüşlərin davam etdiyi bütün həftə ərzində Ermənistan vicdansızcasına feyk xəbərlər tirajlayır. Bu şiddətli hücumda beynəlxalq birliyi fəal surətdə yanlış məlumatlandıran erməni diasporu xüsusi rol oynayır. Bu gün biz hamımız həqiqətə tarixi hadisələrin şahidləriyik! Lakin biz baş verənləri sadəcə kənardan müşahidə edə bilmərik.

Bizim hər birimiz Böyük Qələbə anını yaxınlaşdırmaq üçün əlimizdən gələni etməyə borcluuyq. Deməli, biz hamımız erməni yalanını ifşa etmək üçün maksimum soy göstərməyə borclu olan əsgərlərik. Mən sizin hər birinizi erməni təbliğatının feyklərini ifşa etməyə və erməni təcavüzü haqqında həqiqətləri bütün mümkün platformalarda beynəlxalq birliyə çatdırmağa çağırıram! Azərbaycanı özünün Vətəni hesab edən hər kəs səsini ucaltmalı və ermənilərin yalanını təkzib etməlidir! Uca Tanrı bizim ordumuzu, xalqımızı və Vətənimizi qorusun!"

Talış kəndində Azərbaycan bayrağı dalğalandırılıb

Beyləqan, Bərdə və Tərtər şəhərləri, Füzuli rayonunun Həradsiz şəhəri, Ağcabədi rayonunun kəndləri, Tərtər şəhəri və rayonun kəndləri, Goranboy və Göygöl rayonlarının əraziləri Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən atəşə tutulub.

İşğaldan azad edilmiş Talış kəndində Azərbaycan bayrağı dalğalandırılıb. Müdafiə Nazirliyi videogörüntülər yayaraq düşmənin bütün inkarlarına rəğmən onun ürəyinə dağ basır.

Gəncə və Ağcabədi atəşə tutulub

Ermənistanın Bərd rayonu ərazisindən Gəncə şəhəri, həmçinin Ağcabədi şəhəri atəşə tutulur, yaralananlar olub.

Düşmənin hərbi texnikası qənimət götürülüb, atəşli reaktiv sistemi məhv edilib

Döyüşlərdə erməni hərbiçilərinin atıb qaçdığı silah və texnikalar qənimət kimi götürülüb. Qoşunlarımızın zərbələri nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin cəbhənin Ağdərə istiqamətində 62-ci artilleriya alayının 2, 41-ci artilleriya bölməsinin 2 ədəd BM-21 "Qrad" yaylım atəşli reaktiv sistemi məhv edilib.

Müzəffər Ali Baş Komandanın xalqa növbəti müjdə

Günün sonunda Prezident xalqa daha bir müjdəli xəbər verib. İlham Əliyev özünün rəsmi "Tviter" (indiki "X") səhifəsində yazıb: "Bu gün Azərbaycan Ordusu Cəbrayıl rayonunun Şıxoli Ağalı, Sarıcalı, Məzrə kəndlərini və müxtəlif istiqamətlərdə bir neçə strateji yüksəkliyi azad etmişdir. Qəhrəman ordumuzun uğurlu əməliyyatı davam edir. Qarabağ Azərbaycandır!"

"Azərbaycan"

VƏTƏN müharibəsinin möhtəşəm ZƏFƏRİ

Zəfərin ilk azad şəhəri - CƏBRAYIL

4 oktyabr...

Zəfər tariximizin parlaq səhifələrindən biri, 27 illik həsrətin sona çatdığı, Vətən torpağının öz əzəli sahiblərinə qucaq açdığı müqəddəs gün! 2020-ci ilin məhz bu füsunkar payız günündə Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin xalqa müraciətində səslənən, hər bir azərbaycanlının qəlbini qürurla titrədən o tarixi müjdə bütün yurdumuza dalğa-dalğa yayıldı: "Bu gün Azərbaycan Ordusu Cəbrayıl şəhərini və rayonun bir neçə kəndini işğaldan azad etmişdir. Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ Azərbaycandır!"

Savaşın dönüm nöqtəsi burada qoyuldu

Müzəffər Ali Baş Komandanın bu şad xəbəri onilliklərin həsrətinə son qoyan, xalqımızın qəddini düzəldən və şanlı ordumuzun qüdrətini bütün dünyaya bəyan edən tarixi bir bayqırtı idi. Cəbrayıl Vətən müharibəsində düşmən tapdağından xilas edilən ilk şəhərimiz kimi zəfər tariximizin şanlı səhifəsinə çevrildi.

Həmin gün xalqa müraciətində qalib lider İlham Əliyev qürurla demişdi: "Bu gün Azərbaycan xalqı sevinc içindədir. Cəbrayılıtlara və bütün Azərbaycan xalqına bu gün azad edilmiş yaşayış məntəqələrinin adlarını sadalamaq istərdim. Bu gün şanlı Azərbaycan Ordusu aşağıdakı yaşayış məntəqələrini azad edib: Cəbrayıl şəhəri, Karxulu kəndi, Şükürbəyli kəndi, Yuxarı Maralyan kəndi, Çərəkən kəndi, Daşkəsən kəndi, Horovlu kəndi, Decal kəndi, Mahmudlu kəndi, Cəfərabad kəndi.

Bu kəndlərin sakinləri, sizə müraciət edirəm, sizin həsrətinizə son qoyulur və bizim digər bütün qaçqın, köçkün soydaşlarımız bilsinlər ki, biz onları da onların dedə-baba torpaqlarına qaytaracağıq".

Bu zəfər eyni zamanda uzun illər ərzində ölkəmizə qarşı hərbi təxribatlar törədən işğalçı Ermənistan və onun havadarlarına verilən unudulmaz bir dərs idi.

44 günlük Vətən müharibəsinin elə ilk günlərindən rəşadətli ordumuz Cəbrayıl istiqamətində sürətli əks-hücum əməliyyatlarına başladı. Müharibənin ilk günündə Böyük Mərcanlı və Nüzgər kəndləri, oktyabrın 3-də Mehdili, Çaxırlı, Aşağı Maralyan, Şəyboy və Quycaq kəndləri, oktyabrın 4-də isə Cəbrayıl şəhəri ilə yanaşı, Karxulu, Şükürbəyli, Çərəkən, Daşkəsən, Horovlu, Mahmudlu, Cəfərabad, Yuxarı Maralyan və Decal kəndləri işğaldan azad edildi.

Cəbrayılın azad edilməsi adi hərbi qələbə deyildi. Bu əməliyyat müharibənin taleyini həll edən strateji dönmə nöqtəsi oldu. Ümumilikdə əməliyyatlar zamanı Cəbrayıl şəhəri və rayonun 90 kəndi işğaldan azad edildi. Cəbrayılın azad olunması ilə ordumuz digər ərazilərimizin də işğaldan qurtarılması üçün geniş strateji mövqə tutdu, İranla dövlət sərhədimizə nəzarət mərhələli şəkildə bərpa edildi. Xudafərin körpüsündə ay-ulduzlu üçrəngli bayrağımızın ucaldılması qəlblərimizi qürurla

mənfur düşmən. Bütün dünya bunu görsün, görsün və bilsin hansı yaramaz düşmənlə biz üz-üzəyik. Bütün binaları dağıdıblar, talan ediblər. Onların məqsədi var idi ki, heç vaxt bundan sonra burada azərbaycanlı insanlar yaşamasınlar. Yaşayacağıq, əbədi yaşayacağıq! Hamısını bərpa edəcəyik, hamısını".

Azadlığının bir yaşında - 2021-ci il oktyabrın 5-də Prezident İlham Əliyev yenidən yolunu Cəbrayıldan saldı, şəhərin quruculuğu ilə bağlı bir çox təməllər atdı. "KAMaz" ASC ilə "Gəncə Avtomobil Zavodu" İstehsalat Birliyinin birgə servis mərkəzinin, "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkının, Cəbrayıl Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının, məktəb binasının və Cəbrayıl şəhərində ilk çoxmənzilli yaşayış məhəlləsinin əsasını qoydu. Eyni zamanda 110/35/10 kV-luq "Cəbrayıl" yarımstansiyasının, Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi hissə kompleksinin açılışında iştirak etdi.

Sözügedən tarixdə Cəbrayıl ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə doğma yurtda görüşündə Prezident İlham Əliyev burada həyata keçirilən infrastruktur layihələrindən və böyük bərpa işlərindən bəhs etdi: "İndi gəldiyiniz yola da yəqin ki, fikir verirsiniz. Görün, nə gözəl yol çəkilib. Cəbrayıl 4-6 zolaqlı yol çəkilib. Vaxtla Ermənistan rəhbərliyi Cəbrayıla yol çəkmək istəyirdi. O da yarımqırıq qaldı, onların bütün arzuları kimi. İndi biz Cəbrayıla yol çəkirik. Bizim haqqımız var. Ən gözəl yollardan biri olacaq. Mən xüsusi tapşırıq verdim ki, gəniş olsun, həm Cəbrayıla gələn vətəndaşlar rahat gəlsinlər, həm də buradan keçən Zəngəzur dəhlizi də bu yoldan istifadə edəcək".

Həmin görüşdə ölkəmizin rəhbəri böyük əminliklə qeyd etmişdi ki, təqribən 5 il ərzində elə bir yeni Azərbaycan, yeni Qarabağ, yeni Zəngəzur quracağıq ki, bütün dünya bizə qibtə edəcək: "Bunu biz ilk növbədə insanlar üçün edirik. Əziyyət çəkmiş, çadırdə, vaqonun altında, yataqxanada, uşaq bağçasında dözülməz şəraitdə yaşamış o insanlar ən yaxşı şəraitdə yaşamaqlıdır və yaşayacaqlar. Bunu biz təmin edəcəyik".

Ötən müddətdə həyata keçirilən quruculuq və bərpa işlərinin nəticəsində Cəbrayıl şəhərinə, rayonun Horovlu və Şükürbəyli kəndlərinə artıq doğma sakinləri qayıdıb, öz ata-baba yurdlarında yeni, işıqlı həyata başlayıblar.

Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə təsis edilən 4 Oktyabr - Cəbrayıl Şəhəri Günü milli qururumuzun, bərpa olunan ədalətimizin və sarsılmaz birliyimizin rəmzidir.

Bu gün Cəbrayılда yeni həyat qaynayır. Bir vaxtlar çadırdə, vaqonda dözülməz şəraitdə yaşamış məcbur olan keçmiş məcburi köçkünlər bu gün öz doğma ocaqlarında - Cəbrayılда bəxtəvər həyata qədəm qoyublar.

*Yaşamən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"*

Suqovuşanın azad edilməsi Zəfər yürüşünün strateji uğuru oldu

Altı il əvvəl Azərbaycan xalqı hər səhəri cəbhədən gələcək xəbərlərin intizarı ilə açırdı. 2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin təxribatlarına cavab olaraq əks-hücum əməliyyatlarına başlayan Azərbaycan Ordusu elə ilk gündən illər ərzində qurulmuş müdafiə xətlərini yararaq işğal altındakı torpaqlarımızın azad edilməsinə başladı. Həmin günlərdə cəbhədə qazanılan hər uğur təkcə xəritədə bir ərazinin geri qaytarılması deyildi. Hər azad olunan yüksəklik, hər kənd və yaşayış məntəqəsi 30 ilə yaxın doğma yurdlarına qayıdacağı günü gözləyən insanların ümidini gerçəyə çevirirdi.

Vətən müharibəsinin hər günü tariximizə ayrıca bir səhifəsinə çevrildi. Ordumuz illər boyu möhkəmləndirilmiş mövqeləri, mühəndis-istehkam qurğularını yararaq irəliləyir, yeni strateji mövqələrə nəzarəti təmin edirdi. Cəbhədən gələn hər qələbə xəbəri böyük sevinc və qürurla qarşılanırdı. Belə xəbərlərdən biri 2020-ci il oktyabrın 3-də gəldi. Müharibənin yeddinci günündə Azərbaycan Ordusu Suqovuşanı işğaldan azad etdi. Suqovuşanın azad edilməsi Vətən müharibəsinin ilk strateji uğuru idi. Prezident İlham Əliyev həmin əməliyyatı dəyərləndirərək Suqovuşanın müharibənin ilk günlərində azad edilməsini böyük uğur və qələbə adlandırdı, qəsəbənin yerləşdiyi ərazinin sonrakı əməliyyatlarda Azərbaycan Ordusuna üstünlük yaratdığını bildirdi.

Oktyabrın 3-də Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev sosial şəbəkə hesabında ordumuzun Madagizdə Azərbaycan bayrağını qaldırdığını elan etdi. Elə həmin gün dövlət başçısı yaşayış məntəqəsinin tarixi adının bərpa edildiyini də açıqladı. Beləliklə, qondarma Madagiz adı tarixə qovuşdu, Suqovuşanın adı özünə qaytarıldı. Sonralar təsis edilən "Suqovuşanın azad olunmasına görə" medalının üzərində də "3 OKTYABR 2020" tarixinin əks olunması həmin günün Azərbaycanın hər tarixindəki yerini təsdiqlədi.

Suqovuşanın azadlığı yalnız bir yaşayış məntəqəsinin düşmən nəzarətindən çıxarılması demək deyildi. Əməliyyatın hərbi-strateji əhəmiyyəti olduqca böyük idi. Ərazinin müəkkəb relyefi, burada yaradılmış çoxsaylı müdafiə xətləri və yüksəkliklərdə qurulmuş mövqələr döyüşləri daha da çətinləşdirirdi. Prezident İlham Əliyevin bildirdiyi kimi, Talış və Suqovuşan istiqamətində çox güclü istehkamlar qurulmuş, bir neçə müdafiə xətti yaradılmışdı. Azərbaycan Ordusu şiddətli döyüşlər nəticəsində həmin müdafiəni yərək həm Talışı, həm də Suqovuşanı azad etdi. Yeni yaşayış məntəqələrindən, xüsusilə Suqovuşan və Talışın azad olunması orduda və cəmiyyətdə qələbəyə inamı daha da gücləndirdi. Dövlətimizin başçısının qeyd etdiyi kimi, həmin uğur Azərbaycan Ordusuna və xalqına əlavə mənəvi güc verdi. Bir gün sonra, oktyabrın 4-də isə Cəbrayıl şəhərinin azad edilməsi ilə Zəfər yürüşü yeni mərhələyə qədəm qoydu.

Suqovuşanın strateji əhəmiyyətini artıran əsas amillərdən biri də onun yerləşdiyi ərazi və burada mühüm su ehtiyatlarının olması idi. Suqovuşan su anbarının nəzarətə götürülməsi Azərbaycan üçün mühüm əhəmiyyət daşıyırdı. Prezident İlham Əliyev 2020-ci ilin oktyabrında verdiyi müəssisədə Suqovuşandakı yüksəkliklərin böyük əraziyə nəzarət etməyə imkan verdiyini, eyni zamanda burada mühüm su anbarının yerləşdiyini bildirmişdi. İşğal illərində su təminatında yaranmış

problemlər səbəbindən geniş ərazilərdə alternativ su mənbələrindən istifadə etmək zərurəti yaranmışdı. Bu yaşayış məntəqəsi azad edildikdən sonra su ehtiyatlarından yenidən istifadə imkanları yaranırdı.

Suqovuşanın azad olunmasından sonra Azərbaycan Ordusunun irəliləyişi davam etdi. Cəbrayıl, Füzuli, Zəngilan, Qubadlı şəhərləri, Hadrut qəsəbəsi, çoxsaylı kəndlər və strateji yüksəkliklər bir-birinin ardınca azad edildi. Noyabrın 8-də Şuşada Azərbaycan bayrağının dalğalanması isə 44 günlük

Vətən müharibəsinin həlledici hadisəsinə çevrildi. Ümumilikdə döyüş əməliyyatları nəticəsində 300-dən çox yaşayış məntəqəsi və mühüm strateji yüksəklik Azərbaycan Ordusu tərəfindən azad edildi.

Müharibədən sonra Suqovuşanda yeni bir dövr - bərpa və quruculuq mərhələsi başladı. İlk növbədə ərazinin enerji, yol, su və digər infrastrukturunun yenidən qurulmasına başlanıldı. "Suqovuşan-1" və "Suqovuşan-2" Kiçik Su-Elektrik stansiyaları əsaslı şəkildə yenidən quruldu. Ümumi gücü 7,8 meqavatt olan stansiyaların idarəetmə mərkəzləri, avadanlıqları və elektrik veriliş xətləri yeniləndi. "Suqovuşan-1"-də ildə 13,8 milyon, "Suqovuşan-2"-də isə 8,7 milyon kilovatt-saat elektrik enerjisinin istehsalı nəzərdə tutuldu.

Suqovuşanın inzibati statusunda da dəyişiklik oldu. 2023-cü il dekabrın 5-də Suqovuşan Ağdərə rayonunun tərkibinə daxil edildi. Bununla yanaşı, Böyük qayıdış çərçivəsində yaşayış məntəqəsinin bərpası sürətləndirildi. Məqsəd yalnız dağıdılmış infrastrukturunu yenidən qurmaq deyil, keçmiş məcburi köçkünlərin uzun illərdən sonra öz doğma yurdlarında daimi, rahat və təhlükəsiz yaşayışını təmin etmək idi.

2025-ci il martın 18-i Suqovuşanın tarixində daha bir əlamətdar gün oldu. Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ağdərə rayonunun Suqovuşan kəndində inşa edilmiş yaşayış kompleksinin istifadəyə verilməsi mərasimində iştirak etdilər və yeni mənzillərə köçən sakinlərə evlərin açarlarını təqdim etdilər.

Suqovuşanda həyatın yenidən canlanması Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə həyata keçirilən genişmiqyaslı Böyük qayıdış prosesinin bir hissəsidir. Bu gün azad edilmiş ərazilərdə yalnız yeni yaşayış məntəqələri qurulmur, eyni zamanda insanların daimi yaşaması, işləməsi və təhsil alması üçün zəruri infrastruktur yaradılır. Prezident İlham Əliyev oktyabrın 2-də keçirilən Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayında çıxışı zamanı bildirib ki, hazırda Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə 96 min insan yaşayır, çalışır və təhsil alır. Dövlət başçısı bu bölgələrin inkişafına indiyədək 28 milyard manat vəsaitin xərcləndiyini, həmin vəsaitin böyük əksəriyyətinin infrastruktur layihələrinə yönəldildiyini qeyd edib. Azərbaycan Prezidenti bildirib: "Onların böyük əksəriyyəti infrastruktur layihələrinə istiqamətləndirilib. Onların böyük hissəsi başa çatıb və eyni zamanda bu gün 48 yaşayış məntəqəsində keçmiş köçkünlər artıq məskunlaşıb. Bundan sonrakı illərdə Böyük qayıdış daha da sürətlənəcək".

Bu rəqəmlər işğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılan bərpa və quruculuğun miqyasını göstərməklə yanaşı, illərlə doğma yurdlarından ayrı düşmüş insanların qayıdışının artıq gəniş və davamlı prosesə çevrildiyini göstərir. Suqovuşan da bu Böyük qayıdışın ünvanlarından biridir. Hazırda kəndin 180 ailə - 591 nəfər sakini var.

Suqovuşanın dirçəlişi Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə həyata keçirilən geniş bərpa prosesinin bir hissəsidir. Yeni avtomobil yolları, elektrik stansiyaları, su anbarları, məktəblər, yaşayış kompleksləri və digər sosial obyektlər keçmiş məcburi köçkünlərin geri qayıdışı üçün zəruri şərait yaradır. Su ehtiyatlarının idarə olunması istiqamətində də mühüm layihələr həyata keçirilir. Prezident İlham Əliyev 2026-cı ildə kənd təsərrüfatı məsələlərinə həsr olunmuş müşavirədə Suqovuşan və digər su anbarlarının yenidən qurulduğunu, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə ölkənin su ehtiyatlarının təxminən 25 faizinin formalaşdığını bildirib.

2020-ci ildə Suqovuşandan gələn qələbə xəbəri qarşıdakı böyük Zəfərin mühüm müjdələrindən biri olmuşdu. Həmin gün qazanılan hərbi üstünlük sonrakı əməliyyatlara yol açdı, Azərbaycan Ordusunun və xalqının qələbəyə inamını daha da möhkəmləndirdi. Bir zamanlar azadlığı uğrunda döyüş gedən Suqovuşanda indi quruculuq davam edir, sakinlər öz doğma yurdlarında yeni həyat qururlar.

*Ülkər XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"*

Tamerlan Əliyev - 105

Əməkdər elm xadimi, Dövlət mükafatı laureatı, tibb elmləri doktoru, professor, ən əsası isə nəci və xeyirxah insan Tamerlan Əziz oğlu Əliyevin Azərbaycan tibb elminin inkişafında əvəzsiz xidmətləri olub. Mənalı bir alim, həkim, pedaqoq ömrü yaşayıb, yüksəkixtisaslı kadrlar hazırlayıb və bütün həyatını Azərbaycan səhiyyəsinin tərəqqisinə həsr edib, çox sayda tədqiqatları ilə elmimizə misilsiz töhfələr verib. Onun ümdə amalı işinin uğuru və xəstələrinin sevinci idi. Həkimliyi, alimliyi və bütün qəlbi ilə xalqına xidmət edirdi. Bu gün görkəmli alimin anadan olmasından 105 il ötür.

Görkəmli alimin ömrü Azərbaycanda tibb elminin inkişafı tarixinin bütöv bir dövrünü əks etdirir. Tamerlan Əliyevin fəaliyyətində alim dəqiqliyi, klinisist məsuliyyəti, müəlim qayğısı və səhiyyə təşkilatçısına xas uzագəorənlik birləşirdi. Bu mənada böyük həkimin irsi yalnız yazdığı elmi əsərlərlə məhdudlaşmır: yaratdığı məktəb, yetişdirdiyi mütəxəssislər, təşəbbüsü ilə qurulan klinik və elmi strukturlar həmin irsin bu gün də yaşayan hissəsidir.

Ziyalı ocağından başlanan yol

Tamerlan Əliyev 1921-ci il oktyabrın 3-də Naxçıvanın Şahtaxtı kəndində görkəmli dövlət xadimi, həkim və səhiyyə təşkilatçısı Əziz Əliyevin ailəsində dünyaya gəlib. Dövrünün parlaq şəxsiyyətlərindən olan Əziz Əliyevin ocağında elmə, təhsilə xüsusi münasibət vardı. Burada forma-

O, böyük məktəb yaratmışdı

Tamerlan Əliyevin elmi maraqları olduqca geniş idi. Onun tədqiqatları Azərbaycanın təbii müalicə amillərinin orqanizmə təsirindən tutmuş endokrin sistem xəstəliklərinə, şəkərli diabet zamanı damar və metabolik dəyişikliklərə, qanın laxtalanma sistemində, üroyin işemik xəstəliyinə və miokard infarktının müalicəsinə qədər müxtəlif istiqamətləri əhatə edirdi.

Alimin ilk böyük tədqiqat sahələrindən biri Naftalan neftinin orqanizmə təsiri olmuşdur. Bu araşdırmaların nəticəsində o, 1954-cü ildə "Heyvan orqanizminin immün reaktivliyinin Naftalan neftinin təsiri altında dəyişməsinin xarakteristikası" mövzusunda namizədlik dissertasiyasını müvəffəqiyyətlə müdafiə etmişdir. 1969-cu ildə isə şəkərli diabetin müxtəlif formalarında periferik damarların vəziyyəti, metabolik proses-

ayırmaması idi. Onun üçün elmi nəticənin son ünvanı xəstə və həkim praktikası olmalı idi. Məhz buna görə professorun adı Azərbaycanda yeni klinik xidmətlərin təşkil ilə də sıx bağlıdır.

Endokrinologiya və kardiologiyada yeni mərhələ: novator alim və səhiyyə təşkilatçısı

1975-ci ildə Tamerlan Əliyevin təşəbbüsü və böyük səyləri nəticəsində Bakıdakı 4 nömrəli Klinik Xəstəxananın bazasında 90 cərpayılıq endokrinologiya şöbəsi yaradıldı. Bu şöbə şəkərli diabet və digər endokrin patologiyalarının mörkəzləşdirilmiş şəkildə öyrənilməsi, müalicəsi və profilaktikasının inkişafında mühüm baza rolunu oynadı. Azərbaycan Tibb Universitetinin məlumatına görə, hə-

Dövlət Tibb İnstitutunun elmi işlər üzrə icimai əsaslarla prorektor kimi fəaliyyət göstərmiş. Eyni zamanda "Azərbaycan Tibb Jurnalı"nın redaksiya heyətinin üzvü, terapiya ixtisası üzrə dissertasiya müdafiəsi şurasının sədri kimi çalışmış. Bu vəzifələr Tamerlan Əliyevə ölkə miqyasında elmi kadrların hazırlanmasına mühüm təsir imkanları verirdi. Onun elmi məktəbinin əsas xüsusiyyəti tələbkarlıqla humanizmin bir arada olması idi. Alimin sadəliyi, təvəzökarlığı, gənclərə qayğısı, insanları səbirli dindləməsi və gənc mütəxəssisləri elmə həvəsləndirməsi parlaq nümunə idi.

Tamerlan Əliyevin elmi irsinin miqyası da onun fəaliyyətinin nə qədər məhsuldar olduğunu göstərir. Professorun "Klinik laborator-diaqnostik tədqiqat üsulları" əsəri də ən çox qiymətləndirilən elmi işlərindəndir. Tamerlan Əliyev bu monoqrafiyaya görə 1981-ci ildə Respublika Dövlət Mükafatına layiq görülmüşdür. Alimin fəaliyyəti Azərbaycanın səhədləri ilə məhdudlaşmırdı. O, müxtəlif beynəlxalq və ümumittifaq elmi tədbirlərində iştirak edər, Azərbaycan tibb elmini xarici elmi dairələrdə təmsil edirdi. 1983-cü ildə Ümumittifaq Endokrinoloqlar Cəmiyyətinin səyyar elmi sessiyasının Bakıda keçirilməsinə nail olması da onun elmi nüfuzunun göstəricilərindən biri idi. O, mənsub olduğu ailədən gələn həkimlik və ziyalılıq ənənəsini öz elmi məktəbi ilə davam etdirmiş, həmin ailənin Azərbaycan elmi tarixindəki mövqeyinə müstəqil və əhəmiyyətli töhfə vermişdi.

Ziyalılıq nümunəsi

Bu böyük ziyalı üçün ad-san, şənşöhət, yüksək vəzifə və mükafatlardan öndə dayanan digər önəmlər və məqsədlər vardı. Bunlar onun gördüyü işlərin uğuru, insanlara gətirdiyi fayda idi. Belə idi Tamerlan Əliyevin həkim və vətəndaş mövqeyi! Ona etibar edilmiş bütün vəzifələrə eyni məsuliyyətlə yanaşmaq, hər işdə etimad doğrultmaq da professor Tamerlan Əliyevə məxsus ümdə xüsusiyyətlərdən idi.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev unudulmaz alimi belə xatırlayırdı: "Tamerlan çox gözəl xüsusiyyətlərə malik bir insan, yüksək mədəniyyətli, sözün əsl mənasında ziyalı, dəyər bilərəm ki, Azərbaycan ziyahlarının görkəmli nümayəndəsi, bir Azərbaycan ziyalı kimi əsl nümunə olmuşdur. O, həddindən artıq təvəzökar bir adam idi. Bəlkə də onun təvəzökarlığı bözən ifrat dərəcəyə gəlib çatmış, o qədər təvəzökar idi. Sadə, çox sadə bir insan idi. O, daim insanlar arasında xoş münasibətlər yaranmasına çalışmış, daim xeyirxahlıq edirdi, insanların bir-birinə yaxınlaşdırmağa çalışmış. ...Alıncaqlılığı, yüksək mədəniyyəti, ziyalılığı, fədakarlığı, sadəliyi, insanpərvərliyi ilə həqiqətən o, atasının - mərhum Əziz Əliyevin xüsusiyyətlərinin əksəriyyətini özində əks etdirirdi. ...Mənim üçün isə onun bütün bu xüsusiyyətlərindən başqa ən dəyərli şey dostluğa sədaqətli olması idi. Sədaqətli insan idi. Bilirsiniz ki, insanlar cürbəcür vaxtlarda sınanırlar, hətta yaxın qohumlar, dostlar da sınanırlar. Mənim həyatımda da əlli il müddətində bu sınaq dövrələri olmuşdur. Tamerlan bütün mərhələlərdə mürd, sədaqətli dost olmuşdur. Həsəb edirəm ki, insan mənəviyyatının ən yüksək keyfiyyəti, ən yüksək göstəricisi səmimiyyətdir, sədaqətlilikdir. Tamerlan bu keyfiyyətlərə malik bir adam idi. Hətta deyə bilərəm ki, bu keyfiyyətlərə görə yüksək nümunə idi".

Tamerlan Əliyevin elminizə, təhsilimizə, insan sağlamlığına, həkim kadrların yetişdirilməsinə təmənnəsiz xidmətləri daim yüksək qiymətləndirilmiş, o, müxtəlif orden və medallarla təltif olunmuş, "Əməkdar elm xadimi" adına layiq görülmüşdür. Görkəmli alim dünyasını 76 yaşında - 1997-ci il aprel ayının 7-də dəyişmiş, xatirəsi yəni bizimlədir. Çünki əsl alim ömrünün ölçüsü yalnız yaşadığı illərlə müəyyən olmur. Tamerlan Əliyevin elmi irsi onun ölmündən onilliklər sonra da Azərbaycan tibb ictimaiyyəti tərəfindən ehtiramla xatırlanır. Parlaq zəkası, yüksək daxili mədəniyyəti, humanist prinsipləri və xalqına olan sonsuz sevgisi ilə o, təkə xilaskar bir həkim deyil, həm də əsl ziyalı kimi yaddaşlara həkk olunmuşdur.

*İradə ƏLİYEV,
"Azərbaycan"*

Gəncənin raket hücumuna tutulmasından 6 il keçir

Mülki əhaliyə zərbə endirmək düşmənin rəzil və gücsüzlüyünü göstərirdi

İkinci Qarabağ müharibəsi bizim şanlı tariximizdir. Bu qələbə tarixdə əbədi qalacaq. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri 44 gün ərzində düşmənin ordusunu məhv edərək öz ərazi bütövlüyünü bərpa etdi.

Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Qarabağ uğrunda çıxdığı müqəddəs yürüşün hər bir günü Zəfər gününə çevrildi. Hər gün qəhrəman döyüşçülərimiz irəli gedərək, birçə dəfə də olsun azad etdikləri ərazilərimizdən geri çəkilmədilər. Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə peşəkar Azərbaycan Ordusu düşməni sarsıdıcı zərbələr endirərək işğal olunmuş yaşayış məntəqələrimizi və Qarabağın tacı olan Şuşanı azad etdi. Nəhayət, 2020-ci il sentyabrın 27-də başlayan Vətən müharibəsi Müzəffər Azərbaycan Ordusunun qələbəsi ilə başa çatdı.

Cəmi 44 gün davam edən müharibədə döyüşçülərimiz birçə dəfə də olsun geri çəkilmədilər. Azərbaycanın mərd oğulları bəşər tarixində misli görünməmiş qəhrəmanlıq göstərdilər. Azərbaycan Ordusu yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirərək düşməni sarsıdıcı zərbələr endirdi. Qətiyyətli Azərbaycan Ordusu erməniləri Ağdam, Laçın və Kəlbəcər rayonlarından qovub çıxarmağa nail oldu. Qısa vaxt ərzində Cəbrayıl, Füzuli, Zəngilan, Qubadlı rayonları, Suqovuşan, Hadrut qəsəbələri, Xocalı və Kəlbəcər, eləcə də bir çox strateji yüksəklik azad edildi. Nəhayət, 2020-ci il noyabrın 8-də şanlı ordumuz Azərbaycanın üçrəngli bayrağını Şuşada dalğalandırdı. Qəhrəman oğullarımız düşməni qarşısında diz çökdürərək onun müqavimətini birdəfəlik sındırdı. Noyabrın 10-da Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev Böyük Zəfər xəbəri ilə xalqımızı təbrik etdi.

Lakin müharibə dövründə ermənilər bir çox məkrli niyyətini həyata keçirməyə başladılar. Onlar hər cür çirkin əməllərə əl ataraq, mülki əhalini atəşə tutaraq, insan tələfatı ilə nəticələnən terror aktları törətdilər. Yaşayış yerlərinə raket və bombalar, hətta qadağan olunmuş silahlar atdılar. Söz yox ki, bütün bu hadisələr düşmənin olduqca rəzil, gücsüz durumda olduğunu göstərirdi. Azərbaycan isə bunun tam əksi olaraq beynəlxalq hüquq normalarına, müharibə qaydalarına riayət edərək öz torpaqları uğrunda yalnız cəhəddə savaş aparmışdı.

Həmin dövrdə Ermənistan silahlı qüvvələri cəhəz bölgəsindən xeyli uzaqda yerləşən Azərbaycanın ikinci böyük şəhəri olan Gəncəni raket atəşinə tutdu. Şəhər sakinləri o müdhiş gecələrdə böyük həyəcan yaşadılar. Uçmuş evlərin daşları altında qalmış insanların fəryadı bu gün də qulaqlarda səslənir. Geçə vaxtı evlərində yatdıqları zaman raket atəşinə tutulması nəticəsində dağılmış evlərin qalıqları altında haray çəkən insanlar indi də gənclilərin yadından çıxmır.

İlk raket hücumu 2020-ci il oktyabrın 4-də gecə yarısı törədildi. Həmin gün atılan 3 raket zərbəsi nəticəsində bir nəfər həlak oldu və 36 nəfər müxtəlif bədən xəsarətləri aldı. Şəhərin Nəriman Nərimanov, Əziz Əliyev, Əli Nəzmi və digər küçələrində yerləşən evlər tamamilə dağıldı. Hətta bir neçə nəqliyyat vasitəsinə də ziyan dəydi.

Bu riyakar əməldən "ruhlanan" ermənilər bir gün sonra ikinci raket hücumu törətdilər. Oktyabrın 5-də atılan raketlər şəhərin "Grand Qafqaz" Ticarət Kompleksinə düşdü. Şəhər saatlarında atılan 3 raket zərbəsi nəticəsində 3 nəfər müxtəlif bədən xəsarətləri ilə xəstəxanalara yerləşdirildilər. Şah İsmayıl Xətai prospektində yerləşən ticarət mərkəzinə külli miqdarda ziyan dəydi.

Oktyabrın 11-də yerli vaxtla gecə saat 2 radələrində atılan raketlər yaşayış ərazisinə düşməklə otərfada olan binaları dağıtdı. Böyük dağıntılar törədən raketlər 31 mənzili tamamilə uçurmaqla hadisə yerində və onun yaxınlığında obyektlərə ciddi ziyan vurdu. Həmin hücum zamanı ümumilikdə 205 nəfər

rin yaşadığı 95 mənzil qəzalı vəziyyətə düşdü. 10 nəfər həlak oldu, 34 nəfər yaralandı.

Oktyabrın 17-də gecə saatlarında atılan beşinci raketlər də şəhərdə böyük dağıntılar törətdi. Aida İmanquliyeva və Samir Xasıyev küçələrinə düşən raketlər nəticəsində 20 ev dağılmaqla, xeyli sayda mülki şəxs dağıntılar altında qaldı. Hücum nəticəsində 15 nəfər həlak oldu, 54 nəfər yaralandı. Beləliklə, Gəncə şəhərinə atılmış raket zərbələri nəticəsində 6-sı uşaq və yeniyetmə olmaqla, ümumilikdə 26 nəfər həlak oldu, 31 uşaq olmaqla, 142 nəfər müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri aldı. Bu faciə nəticəsində 3 ailənin üzvü olan 4 uşaq hər iki valideynini itirdi. Beləliklə Gəncədə dinc sakinlərin raket atəşinə tutularaq qətlə yetirilməsi düşmənin nə qədər qəddar və məkrli olduğunu bir daha sübut etdi. İşğalçılar beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini, 1949-cu il tarixli Cenevrə Konvensiyasının müddəalarını, eləcə də BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qərar və qətnamələrini kobud şəkildə pozmaqla dinc əhalini hədəfə aldı, yaşlılara və uşaqlara qarşı soyqırımı törətdi.

Ermənilər tərəfindən törədilən bütün bu qanlı hadisələrin səbəbini yaxşı dərk edən gənclilər başa düşürdülər ki, Azərbaycan haqq savaşındadır və Azərbaycan Ordusu tezliklə bütün bunların əvəzinə çıxacaq. Belə də oldu. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ordumuz misilsiz qələbələr qazandı.

Dövlətimizin başçısı digər bölgələr kimi, Gəncədə törədilən faciələri də daim diqqət mərkəzinə saxlayırdı. Onun tapşırıqları ilə şəhər rəhbərliyi tez-tez dağılmış ərazilərdə olur, insanlarla söhbət apararaq onları təmkinli olmağa çağırır, törədilmiş faciələrin nəticələrinin aradan qaldırılması üçün sakinlərə hər cür dəstək göstərir. Raket hücumu nəticəsində həlak olanların ailələrinə başsağlığı verən ölkə rəhbəri onların tezliklə yeni mənzillərlə təminat olunacağını bildirdi.

İndi həmin dəhşətli hadisələrdən 6 il ötür. Zəfərlə başa çatın Vətən müharibəsindən sonra ölkə başçısı İlham Əliyev gənclilərin həmin dövrdə çəkdikləri əziyyətləri heç vaxt unutmur. Şəhərə atılmış raket hücumları nəticəsində törədilmiş dağıntılar və bu hücumlar nəticəsində həlak olanların xatirəsinə daim diqqətdə saxlayır. Elə bu məqsədlə dövlət başçısı sərəncəm imzalayaraq Gəncə Memorial Kompleksinin tikintisi ilə bağlı göstəriş verdi. Beləliklə, Gəncə terrorunu əbədləşdirən bir muzeyin yaradılmasına başlandı. 4 hektar ərazidə inşa edilən Gəncə Memorial Kompleksi təkə bir abidə deyil, həm də tarixi yaddaş məkanına çevrildi. Spiralvari formada layihələndirilən kompleksin memarlıq həlli raketin yerdə vurduğu dəhşətli izlər simvoluna çevrildi. Bundan başqa, kompleksdə təkə müharibə zamanı törədilən terror hücumları deyil, həm də Azərbaycan xalqına qarşı müxtəlif dövrlərdə həyata keçirilən cinayətlər, xüsusi Qərbi Azərbaycan əhalisinin deportasiyası, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdan məcburi köçkünlük mövzuları da öz əksini tapdı.

Bu günlər bütün Azərbaycan xalqı düşmənin üzərində qələbəmizi bir daha qeyd edir, Gəncə Memorial Kompleksini ziyarət etməklə 6 il əvvəl ermənilər tərəfindən şəhərdə törədilən vəhşilikləri bir daha yaddaşlara salırlar.

*Sabir ƏLİYEV,
"Azərbaycan"*

Tibb elmi və səhiyyəsinin unudulmaz siması

laşan mühit, təbii ki, ailədə böyüyən uşaqların da dünyagörüşünə sirayət edirdi. Təsədüfi deyil ki, sonralar həmin ailədən Azərbaycan elminin, səhiyyəsinin və mədəniyyətinin bir sıra görkəmli nümayəndələri yetişdi. Tamerlan Əliyevlə yanaşı, onun bacısı, məşhur oftalmoloq-alim, akademik Zərifə Əliyeva, qardaşı, görkəmli onkoloq-alim, akademik Cəmil Əliyev, bacıları Ləzifə, Dilbər və tanınmış musiqiçi Güllər Əliyeva da ölkənin ictimai və mədəni həyatında iz qoydular. Tamerlan Əliyevin şəxsiyyətinin formalaşmasında isə atasının şəxsi nümunəsinin oynadığı əhəmiyyətli rol da dənilməzdir. Əziz Əliyev həm həkim, həm alim, həm də böyük təşkilatçı kimi Azərbaycan səhiyyəsinin inkişafında mühüm xidmətlər göstərmişdi.

Tamerlan Əliyev 1940-cı ildə Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun - bugünkü Azərbaycan Tibb Universitetinin Müalicə-profilaktika fakültəsinə daxil olmuşdur. Ağır müharibə illərinə təsadüf edən tələbəlik dövründə hərbi hospitalda çalışaraq yaralı hərbiçilərin müalicəsində yaxından iştirak etmişdir. 1945-ci ildə əli tibb təhsilini başa vuruqdan sonra o, Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun daxili xəstəliklər ixtisasında fəaliyyət göstərən kafedrasında əmək fəaliyyətinə başlamış, sonrakı elmi-pedaqoji həyatını da əsasən bu təhsil ocağı ilə bağlamışdır. Assistent, dosent, professor, kafedra müdiri kimi fəaliyyət göstərmişdir. 1971-1990-cı illərdə isə universitetin II daxili xəstəliklər kafedrasına rəhbərlik etmişdir.

Bir fakt xüsusi qeyd olunmalıdır ki, Azərbaycanda müasir endokrinologiyanın və kardiologiyanın banilərindən biri hesab olunan Tamerlan Əliyev yalnız fundamental elmi araşdırmaları ilə deyil, həm də minlərlə insanın sağlamlığını bərpa edən xilaskar bir həkim, böyük bir həkimlər nəslini yetişdirən fədakar pedaqoq kimi tanınmışdır. Ölkəmizdə tibb infrastrukturunun müasirləşdirilməsi, xüsusilə ürək-damar xəstəlikləri və şəkərli diabetlə mübarizədə ilk innovativ sistemlərin tətbiqi birbaşa onun adı ilə bağlıdır. Dünyaya göz açdığı Naxçıvanın qədim Şahtaxtı kəndindən başlanan ömrü yolu onu ölkənin ən mötəbər elm məbədlərində və xalqın böyük sevgisinə ucaltmışdır.

lər və qanın laxtalanma göstəricilərinin öyrənilməsinə həsr edilmiş doktorluq dissertasiyasını müdafiə edərək tibb elmləri doktoru alimlik dərəcəsi almışdır.

Onun şəkərli diabetin yalnız endokrin xəstəlik kimi deyil, bütün orqanizmə, xüsusən damar sistemində təsir göstərən mürəkkəb patologiya kimi araşdırılması istiqamətində apardığı tədqiqatlar sonralar da professorun əsas elmi fəaliyyət istiqamətlərindən birinə çevrilmişdi. Bu məsələlər sonralar yazdığı monoqrafiya və dərsliklərdə də sistemli şəkildə əksini tapırdı.

Tamerlan Əliyevin "Klinik-diaqnostik laborator tədqiqat üsulları", "Şəkərli diabet haqqında ətraflı məlumat", "Biokimyəvi tədqiqat üsulları", "Şəkərli diabet", "Prediabet" və digər əsərləri gərgin həkim və alim əməyinin məhsuludur. Elmi işlərinin yalnız adını çəkmək kifayətdir ki, onun mövzu və tədqiqat dairəsinin nə qədər geniş olduğunu göstərməyə imkan verən. Məsələn, "Karbhidrat mübadiləsinin pozulmaları və üroyin işemik xəstəliyi", "Şəkərli diabet zamanı qan dövranı pozulmaları və onların tənzimi", "Endokrinologiya" və s. Bu əsərlərin hər biri öz aktuallığını, dəyərini indi də qoruyub saxlayır. Adıçəkilən əsərlərdən biri - "Endokrinologiya" bu sahədə Azərbaycan dilində yazılmış ilk irihəcmli, geniş mövzu dairəsinə malik idi ki, ondan dərslik kimi istifadə olunur. Bu da təsədüfi deyil. Çünki dərslikdə Tamerlan Əliyevin həm həkim, həm də alim kimi qazandıqı təcrübə, topladığı biliklər öz əksini tapmışdır.

Yeri gəlmişkən onu da qeyd edək ki, professor Tamerlan Əliyevin alim qələmindən 250-dən çox elmi əsər çıxmışdır. Buraya alimin 12 monoqrafiyası, dərslik və dərs vəsaitləri, metodiki tövsiyələri də daxildir. Professor Tamerlan Əliyev həmçinin bir çox səmərələşdirici təklif və ixtiraların, elmi-kütləvi məqalələrin müəllifi-dir. Alim eləcə də tərcüməçilik fəaliyyəti ilə məşğul olmuşdur. A.V.Sumarokov və A.A.Mixaylovun "EKO üzrə vəsait" adlı kitabını rus dilindən Azərbaycan dilinə çevirmişdir.

Tamerlan Əliyevin elmi fəaliyyətinin mühüm xüsusiyyətlərindən biri nəzəri tədqiqatı klinik praktikadan

min illərdə müxtəlif regionlardan, hətta xarici ölkələrdən həkimlər endokrinologiya sahəsində təkmilləşmə məqsədilə Tamerlan Əliyevin rəhbərlik etdiyi kafedraya ezam olunur, burada bilik və bacarıqlarını artırır.

Görkəmli alimin adı həm də Azərbaycanda müasir kardioloji yardım sisteminin formalaşdırılması ilə də bağlıdır. Məhz Tamerlan Əliyevin təşəbbüsü ilə Daxili xəstəliklər kafedrasının klinik bazasında intensiv kardioloji yardım, reanimasiya və intensiv terapiya, funksional diaqnostika istiqamətləri inkişaf etdirildi. Professorun təşəbbüsü ilə miokard infarktı və şəkərli diabeti olan xəstələrə distansion diaqnostika və təxirəsalınmaz yardım imkanlarının tətbiq edilməsi də həmin dövr üçün yenilikçi addımlardan idi.

Görkəmli alimin Azərbaycan səhiyyəsi qarşısındakı mühüm xidmətlərindən biri də elmi-tədqiqat kardiologiyasının institusional bazasının yaradılmasında iştirakı idi. Onun təşəbbüskarlığı və təşkilatçılığı ilə sonradan akademik C.Abdullayevin adını daşıyan Elmi-Tədqiqat Kardiologiya İnstitutunun yaradılması Azərbaycan kardiologiyasının ayrıca elmi istiqamət kimi inkişafına ciddi təkan verdi. Bütün bunlar Tamerlan Əliyevin elmə yalnız laboratoriya və ya kafedra çərçivəsindən baxmadığını göstərir. O, elmi bilikləri səhiyyənin praktik strukturuna çevirməyi bacaran alim-təşkilatçı idi.

Tamerlan Əliyevin həyatında pedaqoji fəaliyyət xüsusi yer tuturdu. Onun rəhbərlik etdiyi kafedra uzun illər yalnız tədris mərkəzi deyil, həm də Azərbaycanın terapevt, endokrinoloq və kardioloqlarının formalaşdığı elmi məktəblərdən biri kimi tanınmışdı. Professorun elmi rəhbərliyi və məsləhətçiliyi ilə 25 namizədlik, 5 doktorluq dissertasiyası hazırlanıb. Yetirmələrinin bir çoxu sonradan müxtəlif tibb müəssisələrində və universitet kafedralarında rəhbər vəzifələr tutub, endokrinologiya və kardiologiyanın aparıcı simalarına çevriliblər.

O, uzun müddət Azərbaycan Səhiyyə Nazirliyinin baş terapevti, Bakı Şəhər Səhiyyə İdarəsinin baş endokrinoloq, Səhiyyə Nazirliyinin IV Baş İdarəsinin məsləhətçisi, Azərbaycan

